

Η ΘΕΙΑ ΜΕΤΑΛΗΨΙΣ

ΚΑΙ

Η ΙΕΡΑ ΕΞΟΜΟΛΟΓΗΣΙΣ

ΥΠΟ ΙΕΡΕΩΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΟΥ ΚΕΧΑΓΙΑ

Ο εσθίων και πίνων άναξίως,
κρίμα έαυτῷ εσθίει και πίνει μη
διακρίνων τό σῶμα τοῦ Κυρίου.
(Α' Κορ. 11, 29).

ΔΑΠΑΝΑΙΣ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΕΚΔΟΣΕΩΣ

ΚΡΕΥΣ ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ ΚΕΧΑΓΙΑ

ΚΑΙ

ΤΩΝ Κ. Κ. ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ ΚΑΙ ΣΑΒΒΑ Κ. ΚΕΧΑΓΙΑ

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

1923

Η ΘΕΙΑ ΜΕΤΑΛΗΨΙΣ

ΚΑΙ

Η ΙΕΡΑ ΕΞΟΜΟΛΟΓΗΣΙΣ

ΥΠΟ ΙΕΡΕΩΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΟΥ

ΚΕΧΑΓΙΑ

Ὁ ἐσθίων καὶ πίνων ἀναίως,
κρίμα ἑαυτοῦ ἐσθίει καὶ πίνει, μὴ
διακρίνων τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου.
(Α', Κορ. ΙΙ, 21).

ΔΑΠΑΝΑΙΣ ΤΗΣ ΠΟΛΥΤΕΚΤΟΥ

ΚΡΕΥΣ ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ ΚΕΧΑΓΙΑ

ΚΑΙ

ΤΩΝ ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ ΚΑΙ ΣΑΒΒΑ Κ ΚΕΧΑΓΙΑ

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

1923

ΤΑΙΣ ΙΕΡΑΙΣ ΣΚΙΑΙΣ

ΤΗΣ ΑΕΙΜΝΗΣΤΟΥ ΜΗΤΡΟΣ ΜΟΥ

ΠΑΡΘΕΝΟΠΗΣ (ΠΑΡΘΕΝΑΣ)

ΚΑΙ ΤΗΣ

ΑΛΗΣΤΟΥ ΜΝΗΜΗΣ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΑΣ ΜΟΥ

ΣΟΦΙΑΣ

ΤΟ ΔΑΠΑΝΑΙΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣΦΙΛΟΥΣ ΚΑΙ ΠΟΛΥΕΥΚΤΟΥ ΥΙΟΥ ΜΟΥ

ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ

(ὅν ἡ ἐπομένη εἰκὼν παριστᾷ ἔτι νήπιον ἐν ἀγκάλαις τῆς
προμήτορος αὐτοῦ), τῆς συζύγου αὐτοῦ

ΚΡΕΥΣ

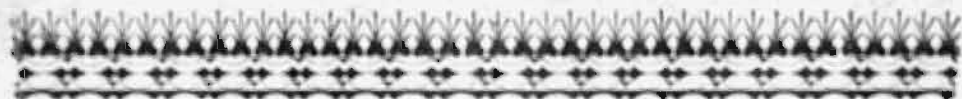
καὶ τοῦ ἑτέρου υἱοῦ μου

ΣΑΒΒΑ

ΕΚΔΟΘΕΝ ΤΟΔΕ ΠΟΝΗΜΑΤΙΟΝ ΜΟΥ

ΦΙΛΔΣΤΟΡΓΩΣ ΑΝΑΤΙΘΗΜΙ

Ο ΠΟΝΗΣΑΣ

➤ ΠΡΟΛΟΓΟΣ ➤

Ἀγαπητοί μοι ἀναγνώσταί!

Ἀγαπῶν ἐκ καρδίας τὸ τάλαν ἄλλ' εὐσεβὲς ἡμῶν ἔθνος καὶ ποθῶν τὴν ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ ἀναγέννησιν καὶ ἀναμόρφωσιν αὐτοῦ, βλέπων δὲ ὅτι τὰ παρά τοῦ Σωτῆρος καὶ Κυρίου ἡμῶν πρὸς ἁγιασμόν τῶν ψυχῶν καὶ ζωὴν αἰώνιον φιλανθρωπῶς ἰδρυθέντα ψυχοσωτήρια μυστήρια τῆς τε ἱερᾶς καὶ εὐσυνειδήτως ὀφειλούσης γίνεσθαι Ἐξομολογήσεως καὶ τῆς ἁγίας καὶ ἀξίως ὀφειλούσης γίνεσθαι Μεταλήψεως τοῦ τιμίου σώματος καὶ αἵματος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ παρά πολλοῖς τῶν ἡμετέρων ὁμοδόξων καὶ ὁμογενῶν ἡμῶν ἀδελφῶν ἔξ ἀγνοίας τῆς σπουδαιότητος! καὶ ἱερότητος αὐτῶν ἀτυχῶς παραμελοῦνται, συνέταξα τὸ περὶ ἄμφοτέρων τῶν ἀνωτέρω μυστηρίων καὶ περὶ εὐλαβοῦς ἐκκλησιασμοῦ πραγματευόμενον τόδε πονημάτιον, οὗτινος τὴν μετὰ προσοχῆς καὶ εὐλαβείας ἀνάγνωσιν καὶ ἐν πράξει ἐφαρμογὴν ἐξαιτούμενος παρά τῆς ἀγάπης ὑμῶν, ἐπικαλοῦμαι τὴν ἐξ ὕψους ἀντίληψιν, εὐλογίαν καὶ χάριν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος σὺν Πατρὶ καὶ Πνεύματι ἁγίῳ εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

Πέραν Κων]πόλεως 16 Φεβρουαρίου 1923.

Ὁ ταπεινὸς

ἐν Χριστῷ εὐχέτης ὑμῶν

ἐλάχιστος ἐν ἱερεῦσι

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ

ΚΕΧΑΓΙΑΣ

SISMANOGLIO

SISMANGOLIO
MECARO

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

Περὶ τῆς πρὸς ἡμᾶς
ὑπερτάτης ἀγάπης τοῦ Θεοῦ.

Ὁ Πανάγαθος Θεὸς ἀγαπᾷ τὸν ἄνθρωπον ἀνυπολογίστως πλείοτερον παρ' ὅσον ἀγαπᾷ ὁ ἄνθρωπος τὸ Θεόν. Ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον ὁ ἄνθρωπος ἀγαπᾷ συγγενεῖς, φίλους, ὁμογενεῖς, ὁμοδόξους, ὁμοθρήσκους, ὁμοίους τὰ αἰσθήματα, οὐχὶ ὁμως ξένους, ἑτεροδόξους, ἄλλοθρήσκους, ἄλλοφύλους καὶ ἀντιθέτους ὡς πρὸς τὰ αἰσθήματα, τὰ φρονήματα, τὰ ἥθη καὶ τὴν διαγωγὴν. Ὁ ἄνθρωπος φανερώνει τὴν πρὸς τὸν ἄνθρωπον ἀγάπην αὐτοῦ λόγῳ καὶ ἔργῳ, ὅταν φιλοφρονῇ, συμβουλεύῃ, ὑπερασπίζῃ, προστατεύῃ, μοχθῇ ὑπὲρ αὐτοῦ, ἀγωνίζεται, δαπανᾷ χρήματα καὶ κτήματα, ταπεινῶνται, ἐξευτελίζεται, πτωχεύῃ, πάσχη, ἀγρυπνῇ, δακρῦνῃ, κλαίῃ, προσεύχεται, λυπῆται, παρηγορῇ, σιτίζει, ποτίζει, ἐνδύῃ, νοσηλεύῃ ἀσθενοῦντα αὐτόν, φιλοξενῇ ξένον ὄντα, ἐπισκέπτεται ἐν φυλακῇ, ἐκπαιδεύῃ ἀμαθῆ ὄντα· ἀλλὰ τὸν ἀνώτερον βαθμὸν τῆς πρὸς αὐτόν ἀγάπης αὐτοῦ διατρανοῖ ὅταν κινδυνεύῃ καὶ θυσιάζῃ τὴν ἑαυτοῦ ζωὴν ὑπὲρ αὐτοῦ. Καὶ ταῦτα πάντα πράττει ὅταν, ὡς εἶπομεν, ὁ ἀγαπώμενος εἶναι συγγενής, φίλος, ὁμογε-

νῆς, ὁμόδοξος, ὁμόθρησκος, ὁμόφυλος, ἀλλ' ὅταν ᾖναι ἐχθρὸς ὁ ἀπέναντι αὐτοῦ, τότε δὲν ἐνδιαφέρεται, δὲν φροντίζει περὶ αὐτοῦ συνήθως· σπάνια εἶναι τὰ παραδείγματα τῆς ὑπὲρ ἐχθρῶν ἐκδηλωθείσης ἐμπράκτου ἀγάπης τοῦ ἀνθρώπου. Τὸ τοιοῦτον ἀπαντᾷ μετὰ Χριστὸν παρὰ τοῖς γνησίοις καὶ δὴ ἀγίοις καὶ μάρτυσι Χριστιανοῖς, οἷτινες ἠγάπων πάντας, μηδ' αὐτῶν τῶν δημίων καὶ βασανιστῶν αὐτῶν ἐξαιρουμένων. Τὴν πρὸς τοὺς ἐχθροὺς ἀγάπην πρῶτος πάντων διὰ τε τῶν λόγων καὶ τοῦ λαμπροῦ Αὐτοῦ παραδείγματος διετράνωσε καὶ ἀνὰ τὴν ὑφήλιον διεσάλπισεν ὁ Τίος καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ, ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, διότι δὲν ἦτο δυνατὸν ὁ ποιῶν ὄρθρον καὶ φωτίζων ἡμέραν, ὁ ἀνατέλλων τὸν ἥλιον, ὁ δι' Οὐ πάντα ἐγένετο καὶ Οὐ χωρὶς ἐγένετο οὐδὲ ἐν ὃ γέγονεν, ὁ ὑπὸ ἔποψιν δυνάμεως ὑλικῆς Παντοδύναμος, ὁ ὑπὸ ἔποψιν διανοητικῆς ἰσχύος Πάνσοφος, ὁ εἰπὼν ἐκ σκοτοῦς φῶς λάμψαι, νὰ μὴ φανῆ καὶ ἀποδειχθῆ ὑπὸ ἔποψιν ἠθικὴν ὑπέροχος καὶ ἀπαράμιλλος καὶ νὰ μὴ λάμψῃ ὡς ἥλιος ἠθικῆς τηλείότητος, καὶ φωσφόρος ἀγάπης ὑπερτάτης καὶ πάσης ἀρετῆς ἀνέφικτον καὶ ὑπέρλαμπρον πρότυπον· «ἔτι γὰρ ἀσθενῶν ὄντων ἡμῶν Χριστὸς κατὰ καιρὸν ὑπὲρ ἀσεβῶν ἀπέθανε, λέγει ὁ μέγας τῶν ἐθνῶν Ἀπόστολος Παῦλος· μόλις γὰρ ὑπὲρ δικαίου τις ἀποθανεῖται· ὑπὲρ γὰρ τοῦ ἀγαθοῦ τάχα τις καὶ τολμᾷ ἀποθανεῖν· συνίστησι δὲ τὴν ἑαυτοῦ ἀγάπην εἰς ἡμᾶς ὁ Θεὸς ὅτι ἀμαρτωλῶν ὄντων ἡμῶν Χριστὸς ὑπὲρ ἡμῶν ἀπέθανε». Καὶ περαιτέρω: «Εἰ γὰρ ἐχθροὶ ὄντες κατηλλάγημεν τῷ Θεῷ διὰ τοῦ θανάτου τοῦ

Τίου Αὐτοῦ, πολλῶ μᾶλλον καταλλαγέντες σωθησόμεθα ἐν τῇ ζωῇ Αὐτοῦ» (Ρωμ. Ε' 6-10).

Ἡ ἀμαρτία εἶναι φιλία τοῦ κόσμου τῆς σαρκὸς καὶ τοῦ διαβόλου, ἄτινα ἀντίθετα καὶ ἐχθρικὰ πρὸς τὸ πνεῦμα τοῦ Χριστοῦ· «ἡ φιλία τοῦ κόσμου ἐχθρα τοῦ Θεοῦ ἐστίν», λέγει Ἰάκωβος ὁ Ἀδελφόθεος (Ἰακ. Δ', 4). «Ἐπομένως ἀμαρτωλοὶ λογίζονται καὶ εἶναι ἐχθροὶ πρὸς τὸν Θεὸν οἱ τὸν κόσμον φιλοῦντες, ἀγαπῶντες ἄνθρωποι· καὶ ὅμως ὑπὲρ τῶν ἀμαρτωλῶν ἄρα ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν Αὐτοῦ ἀπέθανεν ὁ Χριστὸς καὶ ὡς ἐκ τούτου ἡ ἀγάπη Αὐτοῦ εἶναι ἡ ὑπερτάτη ἀγάπη τοῦ Ἵπερτελείου, Ἵψίστου Θεοῦ τῆς ἀγάπης.

Ὁ ἄνθρωπος ἐκδηλοῖ τὴν πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπην διὰ παροχῆς γνώσεων, νοουθεσιῶν, συμβουλῶν νομικῶν, ἠθικῶν καὶ ἰατρικῶν καὶ βιβλίων ἠθικοθρησκευτικῶν. Ἄλλ' ὁ Θεὸς παρέσχεν εἰς τὸν ἄνθρωπον τὸν ἐν Σινᾷ διὰ τοῦ Μωϋσέως δοθέντα νόμον, τὰς περὶ Ἰησοῦ Χριστοῦ προφητείας καὶ παραινέσεις τῶν Προφητῶν, τὴν φιλοσοφίαν τῶν προγόνων ἡμῶν καὶ τὰς ὑψίστας ἰδέας τοῦ Εὐαγγελίου. Ὁ ἄνθρωπος παρέχει τρόφιμα καὶ ποτὰ φιλοφρονῶν καὶ ἐστιάζων φίλους καὶ οἰκείους ἢ ξένους. Τίς ποιεῖ ὅμως ἠκούσθη νὰ προσφέρῃ αὐτὸ τοῦτο τὸ σῶμα αὐτοῦ καὶ αὐτὸ τοῦτο τὸ αἷμα αὐτοῦ πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ; Τὸ τοιοῦτο δὲν ἐπραξεν εἰμὴ εἰς, ὁ Θεός, ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ἡ ἀπαράλλακτος εἰκὼν τοῦ Θεοῦ Πατρὸς τοῦ Ἁγίου τῆς ἀγάπης καὶ ὑπερουρανίου Προτύπου.

Ὁ ἄνθρωπος παρέχει ἐνδύματα εἰς τὸν πλησίον, ἀλλ' ὁ Χριστὸς ἐνέδυσεν ἡμᾶς διὰ τοῦ ἁγίου Βαπτίσματος τὸν Ἐαυτὸν Του, τὰς ἀρετὰς Αὐτοῦ «Ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, Χριστὸν ἐνεδύσασθε», λέγει ὁ Ἀπόστολος «Γαλατ. Γ', 27), ἐνέδυσεν ἡμᾶς τὴν δύναμιν Αὐτοῦ, δύναμιν ἐξ ὕψους.

Ὁ ἄνθρωπος χορηγεῖ οἶκον καὶ φιλοξενίαν περιωρισμένην ἐν τόπῳ καὶ χρόνῳ ὅσον διαρκεῖ τὸ πολὺ ὁ ἐπίγειος βίος αὐτοῦ, ἀλλ' ὁ Χριστὸς τὸν Παράδεισον, τὴν ἀπέραντον καὶ αἰώνιον κατοικίαν τῶν ἁγίων καὶ Ἐαυτὸν, διότι «ὁ μένων ἐν τῇ ἀγάπῃ, ἐν τῷ Θεῷ μένει, ὁ δὲ Θεὸς ἐν αὐτῷ» λέγει ὁ ἅγ. Ἰωάννης ὁ Εὐαγγελιστής.

Ὁ ἄνθρωπος πολιτογραφεῖ τὸν πλησίον εἰς τὰς δέλτους τῆς ἱστορίας, εἰς τὰ μητρώα τῶν δήμων, εἰς τὰ βιβλία τῶν κρατῶν, ἀλλ' ὁ Χριστὸς ἐγγράφει τὰ ὀνόματα ἐν τοῖς Οὐρανοῖς, εἰς τὰ κατάστιχα τῆς ἐν τῇ ἁνω Ἱερουσαλὴμ πολιτογραφήσεως.

Ταῦτα πάντα δὲ τελεσιουργεῖ διὰ τῆς ὑπὲρ ἡμῶν θυσίας Αὐτοῦ, ἧτις εἶναι ἡ ἀδαμαντίνη καὶ ἡλιολαμπῆς σφραγὶς καὶ ἐπικύρωσις τῆς πρὸς ἡμᾶς ὑψίστης Αὐτοῦ ἀγάπης. Τὴν δὲ θυσίαν Αὐτοῦ χρησιμοποιεῖ πρὸς σωτηρίαν ἡμῶν διὰ τῆς ἀναιμάκτου θυσίας Αὐτοῦ, ἧτις μυσταγωγεῖται διὰ τῶν ἐν τοῖς ἱεροῖς ναοῖς λειτουργῶν Αὐτοῦ διὰ τοῦ μυστηρίου τῆς ἁγίας Εὐχαριστίας περὶ ἧς ἡμῖν, σὺν Θεῷ ἀντιλήπτορι, ὁ λόγος.

ΚΕΦΑΛΛΙΟΝ Β'.

Περὶ τῆς ἀληθοῦς σημασίας καὶ τῶν πραγματικῶν ἀποτελεσμάτων τῆς μεταλήψεως τοῦ ἀχράντου σώματος καὶ τοῦ τιμίου αἵματος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ἀφοῦ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐπολλαπλασίασε τοὺς πέντε ἄρτους ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ ἔθρεψεν ὄχλον πεντακισχιλίων ἀνδρῶν χωρὶς γυναικῶν καὶ παιδίων, τῇ ἐπαύριον ἐλκυσθέντες οὗτοι ἐκ τοῦ ὑλικοῦ τῆς διατροφῆς συμφέροντας ἐζήτουν ἐπιμόνως καὶ εὗρον Αὐτὸν πέραν τῆς θαλάσσης παρὰ τὴν Καπερναοῦμ· εἰς ἐρώτησιν δὲ αὐτῶν, Διδάσκαλε πότε ἤλθες ἐδῶ; ὁ Ἰησοῦς ἀπεκρίθη: «Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ζητεῖτέ με, οὐχ ὅτι εἶδετε σημεῖα, ἀλλ' ὅτι ἐφάγετε ἐκ τῶν ἄρτων καὶ ἐχορτάσθητε· ἐργάζεσθε μὴ τὴν βρῶσιν τὴν ἀπολλυμένην, ἀλλὰ τὴν βρῶσιν τὴν μένουσαν εἰς ζωὴν αἰώνιον, ἣν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὁ ὢν δώσει· τοῦτον γὰρ ὁ Πατὴρ ἐσφράγισεν ὁ Θεός» (Ἰωαν. ΣΤ', 26-27).

Μὲ ζητεῖτε, εἶπεν, ὄχι διότι εἶδετε τὰ θαύματα, ὄχι διότι ἐδίδαξα εἰς ὑμᾶς τὸν θεῖον λόγον καὶ ἐφάνερωσα τὰς ὑψηλὰς τῆς θρησκείας ἀληθείας, οὐχὶ διὰ τὴν χάριν μου, ἀλλὰ διότι ἐφάγετε ἐκ τῶν ἄρτων ὅπου ἐπολλαπλασίασα καὶ ἐχορτάσθητε· μὲ ζητεῖτε ὡς ἕνα προμηθευτὴν ὑλικῆς τροφῆς τοῦ σώματος, ὅπερ γηρά-

σκει, παλαιούται και ἔξοντοῦται, μὲ ζητεῖτε διὰ συμφέρον ἐπίγειον. Νὰ ἐργάζησθε ὁμως και νὰ καταγίνησθε διὰ τὴν τροφήν, ἣτις μένει εἰς τὸν αἰῶνα, τὴν ὁποίαν ὁ Τίος τοῦ ἀνθρώπου θὰ δώσῃ εἰς ἐσᾶς, διότι οὗτος εἶναι ἐκεῖνος τὸν ὁποῖον ὁ Πατήρ ἐπιβεβαίωσεν. Οἱ Ἰουδαῖοι ἠρώτησαν τότε Αὐτόν, τί νὰ πράττωμεν διὰ νὰ ἐργαζώμεθα τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ; ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἀπεκρίθη: νὰ πιστεύητε εἰς Ἐκεῖνον, τὸν ὁποῖον ὁ Θεὸς Πατήρ ἀπέστειλε. Πάλιν εἶπον ἐκεῖνοι: Τί σημεῖον ποιεῖς ἵνα ἴδωμεν και πιστεύσωμεν, τί ἐργάζεσαι; Οἱ πατέρες ἡμῶν ἔφαγον τὸ μάννα ἐν τῇ ἐρήμῳ, καθὼς εἶναι γεγραμμένον « Ἄρτον ἐκ τοῦ Οὐρανοῦ ἔδωκεν εἰς αὐτοὺς νὰ φάγωσιν ». Εἶπε λοιπὸν πρὸς αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς: « Οὐ Μωσῆς δέδωκεν ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ Οὐρανοῦ, ἀλλ' ὁ Πατήρ μου δίδωσιν ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ Οὐρανοῦ τὸν ἀληθινόν· ὁ γὰρ ἄρτος τοῦ Θεοῦ ἐστὶν ὁ καταβαίνων ἐκ τοῦ Οὐρανοῦ και ζωὴν διδοὺς τῷ κόσμῳ (Αὐτόθι 28-33). Δηλονότι ὁ Μωϋσῆς δὲν ἔδωκε εἰς ἐσᾶς τὸν ἄρθον ἐκ τοῦ Οὐρανοῦ, ἀλλ' ὁ Πατήρ μου σᾶς δίδει τὸν οὐράνιον και ἀληθινὸν ἄρτον· διότι ὁ ἄρτος τοῦ Θεοῦ εἶναι ἐκεῖνος ὅπου καταβαίνει ἐκ τοῦ Οὐρανοῦ και δίδει ζωὴν εἰς τὸν κόσμον. Οἱ Ἰουδαῖοι τότε εἶπον πρὸς Αὐτόν: Κύριε δὸς ἡμῖν πάντοτε τὸν ἄρτον τούτον· και τοῖς ἀπήντησεν ὁ Κύριος ἡμῶν λέγων: « Ἐγὼ εἶμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς· ὁ ἐρχόμενος πρὸς με οὐ μὴ πεινάσῃ και ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ οὐ διψήσῃ πώποτε »· δηλονότι ὅστις ἐρχεται πρὸς με δὲν θὰ πεινάσῃ και ὅστις πιστεύει εἰς ἐμέ δὲν θὰ διψήσῃ ποτέ. Εἶπον εἰς ἐσᾶς και δὲν ἐπι-

στεύσατε και με εἶδετε και πάλιν δὲν πιστεύετε. Πᾶν ὅτι μοι δίδει ὁ Πατήρ θὰ ἔλθῃ πρὸς ἐμέ και τὸν ἐρχόμενον πρὸς με δὲν θὰ ἐκδιώξω διότι κατέβην ἀπὸ τὸν Οὐρανὸν διὰ νὰ κάμνω ὄχι τὸ ἰδικόν μου θέλημα ἀλλὰ τὸ θέλημα Ἐκεῖνου, ὅστις με ἀπέστειλε. Τὸ θέλημα δὲ αὐτοῦ εἶναι τὸ νὰ μὴ ἀπολέσω κανέν ἐξ ὧσων μοι ἔδωκε, ἀλλὰ νὰ ἀναστήσω αὐτὸ εἰς τὴν ἐσχάτην ἡμέραν (Αὐτόθι 33-41).

Ἐγόγγυζον λοιπὸν οἱ Ἰουδαῖοι διότι εἶπεν ἐγὼ εἶμι ὁ ἄρτος ὁ ἐκ τοῦ Οὐρανοῦ καταβάς, καθόσον δὲν ἐπίστευον εἰς Αὐτόν. Ἀπεκρίθη πάλιν ὁ Κύριος ἡμῶν πρὸς αὐτοὺς και εἶπεν « Ἐγὼ εἶμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς· οἱ πατέρες σας ἔφαγον τὸ μάννα ἐν τῇ ἐρήμῳ και ἀπέθανον· οὗτος εἶναι ὁ ἄρτος ὁ ἐκ τοῦ Οὐρανοῦ καταβαίνων, ἵνα φάγῃ τις ἐξ αὐτοῦ και μὴ ἀποθάνῃ, ἀλλὰ ζήσῃ εἰς τὸν αἰῶνα· και ὁ ἄρτος τὸν ὁποῖον θὰ δώσω ἐγὼ εἶναι ἡ σὰρξ μου (τὸ σῶμα μου), τὴν ὁποίαν ἐγὼ θέλω δώσῃ διὰ νὰ ζωογονήσω τὸν κόσμον.

Ἀκούσαντες τὰ λόγια ταῦτα οἱ ἐκεῖ παρόντες Ἰουδαῖοι διεμάχοντο, ἐφίλονεῖκον πρὸς ἀλλήλους λέγοντες: Πῶς δύναται οὗτος νὰ δώσῃ εἰς ἡμᾶς τὴν σάρκα φαγεῖν, τὸ σῶμα του νὰ τὸ φάγωμεν; ὁ δὲ Σωτὴρ εἶπεν: Σᾶς βεβαιῶ ἐὰν δὲν φάγητε τὸ σῶμα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου και πῖνῃτε τὸ αἷμά Του δὲν ἔχετε ζωὴν εἰς ἑαυτούς. Ὅστις τρώγει τὸ σῶμα μου και πίνει τὸ αἷμα μου ἔχει ζωὴν αἰώνιον και ἐγὼ θέλω ἀναστήσῃ αὐτὸν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ· διότι ἡ σὰρξ μου εἶναι ἀληθινὴ τροφή και τὸ αἷμα μου ἀληθινὴ πόσις. Ἐκεῖνος ὅπου τρώ-

γει τὴν σάρκα μου καὶ πίνει τὸ αἷμα μου μένει ἐν ἐμοὶ καὶ ἐγὼ ἐν αὐτῷ. Καθὼς μὲ ἀπέστειλεν ὁ Πατήρ καὶ ἐγὼ ζῶ διὰ τὸν Πατέρα, οὕτω καὶ ἐκεῖνος ὅστις με τρώγει θέλει ζῆσθαι καὶ ἐκεῖνος δι' ἐμέ, δηλονότι θὰ ζῆσθαι ζωὴν ἐξηρητημένην ἀπ' ἐμοῦ καὶ ἀνῆκουσαν εἰς ἐμέ καὶ δυνάμει τῆς χάριτός μου καὶ πρὸς δόξαν μου.

Πολλοὶ ἐκ τῶν μαθητῶν Αὐτοῦ εἶποι: σκληρὸς δηλ. δυσνόητος καὶ δυσπαραδέκτος καὶ δυσεκπλήρωτος εἶναι ὁ λόγος οὗτος, τίς δύναται εὐὰ ἀκοῆν Αὐτὸν καὶ εὐὰ συμμορφῶνται πρὸς τοὺς λόγους Αὐτοῦ;

Νοήσας δὲ ὁ Ἰησοῦς ὅτι γογγύζουσι δι' αὐτὸ οἱ μαθηταὶ Αὐτοῦ εἶπεν: αὐτὸ σὰς σκανδαλίζει καὶ σὰς φαίνεται παράξενον; ἐὰν λοιπὸν ἴδητε τὸν Τίον τοῦ ἀνθρώπου ἀναβαίνονται ἐκεῖ ὅπου ἦτο πρότερον; τὸ πνεῦμα εἶναι ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ζωοποιεῖ, ἡ σὰρξ δὲν ὠφελεῖ τίποτε· τὰ λόγια, τὰ ὁποῖα λαλῶ πρὸς ἐσᾶς εἶναι πνεῦμα καὶ ζωή.

Πλὴν ὑπάρχουσι τινες ἀπὸ ἐσᾶς, οἱ ὁποῖοι δὲ πιστεύουσιν· τοῦτο δὲ εἶπε διότι ἐγνώριζε ποῖοι εἶναι ἐκεῖνοι, οἵτινες δὲν πιστεύουσιν καὶ ποῖος ὁ μέλλων εὐὰ παραδῶσθαι Αὐτόν. Καὶ ἔλεγε: δι' αὐτὸ σὰς εἶπον ὅτι οὐδεὶς δύναται εὐὰ ἔλθῃ πρὸς με ἐὰν δὲν εἶναι δεδομένον εἰς αὐτὸν ἀπὸ τὸν Πατέρα μου, (ἐὰν δὲν τὸν ἐλκύσῃ ὁ Πατήρ μου).

Ἐξ αἰτίας τοῦ ζητήματος τούτου, δηλονότι τῆς βρώσεως καὶ πόσεως τῆς σαρκὸς καὶ τοῦ αἵματος Αὐτοῦ, πολλοὶ ἐκ τῶν μαθητῶν Αὐτοῦ ἀπεσκίρτησαν καὶ δὲν ἠκολούθουν πλέον Αὐτόν. Εἶπε λοιπὸν ὁ Ἰησοῦς

πρὸς τοὺς δώδεκα «Μήσως καὶ ἐσεῖς θέλετε εὐὰ ὑπάγῃται;»

Ὁ δὲ Πέτρος εἶπε πρὸς Αὐτοῖς: Κύριε πρὸς τίνα θὰ ἀπέλθωμεν; ῥήματα ζωῆς αἰωνίου ἔχεις καὶ ἐγνώμεν ὅτι Σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ Τίος τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος (Ἰωαν. στ'. 41-69).

Ἐκ τῶν λόγων τούτων τοῦ Σωτῆρος ἐξάγεται ὅτι ὁ ἄρτος καὶ ὁ οἶνος τοῦ μυστηρίου τῆς ἀγίας Εὐχαριστίας μετουσιοῦται καὶ μεταβάλλεται εἰς σῶμα καὶ αἷμα πραγματικῶς καὶ ἀληθῶς τοῦ Κυρίου ἡμῶν καὶ ὅτι ἡ σωτηρία καὶ αἰώνιος ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ἀξίως γιγνομένης μεταλήψεως τοῦ τιμίου σώματος καὶ τοῦ τιμίου αἵματος τοῦ Ἄμνου τοῦ Θεοῦ, τοῦ Τίου καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ Πατρὸς καὶ ὅτι ὅστις δὲν μετέχει αὐτῶν δὲν δύναται εὐὰ σωθῆ.

Ὅπως οἱ Ἑβραῖοι ἔφαγον τὸ μάννα εἰς τὴν ἔρημον καὶ ἀπέθανον ἕνεκα τῆς ἀπιστίας αὐτῶν καὶ δὲν εἰσῆλθον εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας, ἀλλὰ μόνον ἡ γενεὰ τῶν τέκνων των μετὰ ἔτη τεσσαράκοντα, οὕτω καὶ ἡμεῖς, ἐὰν δὲν πιστεύωμεν καὶ μετὰ φόβου πίστεως καὶ ἀγάπης δὲν προσερχώμεθα εἰς μετάληψιν τῶν ἀχράιτων μυστηρίων, δὲν θὰ εἰσελθῶμεν εἰς τὴν Ἐπουράνιον Βασιλείαν, εἰς τὴν ἄνω Ἱερουσαλήμ, εἰς τὴν κατοικίαν τῶν ἐν Οὐρανοῖς ἀπογεγραμμένων πρωτοτόκων δικαίων, εἰς τὸν αἰώνιον σαββατισμὸν τοῦ Θεοῦ, εἰς τὴν αἰώνιαν ἑορτήν, ὅπου ἦχος καθαρὸς ἑορταζόντων.

Ἡ ἀγία κοινωνία, ὅπως καὶ ἡ λέξις αὕτη ὑπεμφαίνει, ἐννοεῖ οὐ μόνον μετάληψιν τοῦ σώματος καὶ αἵματος

τοῦ Κυρίου, ἀλλὰ καὶ συγκοινωνίαν, συμμέθεξιν καὶ σύγκρασιν τῶν ψυχῶν, τῶν ἀνωτέρων δυνάμεων τῶν ψυχῶν ἡμῶν μετ' Αὐτοῦ, μετὰ τῶν ἀρετῶν Αὐτοῦ, τὰς ὁποίας ὀφείλομεν διὰ τῆς χάριτος καὶ δυνάμεως Αὐτοῦ νὰ ἀποκτήσωμεν καὶ ἐνασκήσωμεν εἰς τὸν βίον ἡμῶν· αὐτὸ ἐννοεῖ ὅταν λέγῃ· ἡ σὰρξ δὲν ὠφελεῖ, τὸ πνεῦμα ζωοποιεῖ.

Ἄφ' οὗ τὸ στόμα ἡμῶν μετάσχη τοῦ σώματος καὶ αἵματος τοῦ Κυρίου, ὀφείλομεν δι' αὐτοῦ καὶ ἐν αὐτῷ νὰ τετάσχωμεν καὶ τοῦ πνεύματος, ὅπερ εἶχεν καὶ ἔχει ὁ Κύριος ἡμῶν, διότι δὲν μεταλαμβάνομεν ἀπλοῦν ἄπνουν σῶμα καὶ ἄζωον αἷμα, ἀλλὰ σῶμα καὶ αἷμα ζωηρὸν τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος, καὶ τοῦτο ἐννοεῖ ὅταν λέγει: καθὼς ἀπέστειλε με ὁ Πατήρ καὶ ζῶ διὰ τὸν Πατέρα καὶ ὁ τρώγων με θὰ ζήσῃ οὐχὶ δι' ἑαυτόν, ἀλλὰ δέ ἐμέ, διὰ τῆς δυνάμεώς μου, διὰ δόξαν τοῦ ὀνόματος μου· ὀφείλει νὰ ἦναι καινὴ κτίσις, ὅπως λέγει ὁ Παῦλος. «Εἴτις ἐν Χριστῷ, καινὴ κτίσις» (Β' Κοριν. Ε'. 17); οὐχὶ ὡς σὰρξ, οὐχὶ ὡς οἱ ἐν καιρῷ τοῦ κατακλυσμοῦ, οἵτινες ἦσαν πάντες, ἐκτὸς τοῦ Νῶε καὶ τῆς συζύγου καὶ τῶν τέκνων των, σαρκικοῦ φρονήματος καὶ ὠργίσθη ὁ Θεὸς καὶ εἶπεν «οὐ μὴ μείνῃ τὸ πνεῦμα μου ἐν αὐτοῖς, ὅτι σάρκες εἰσὶ καὶ κατεπόντισε κατακλύσας αὐτούς». Ὁ κοινωνῶν τοῦ σώματος καὶ αἵματος τοῦ Σωτῆρος ὀφείλει νὰ ἦναι διὰ τὸν κόσμον ἐσταυρωμένος καὶ ὁ κόσμος ἀνύπαρκτος δι' αὐτόν καὶ νὰ λέγῃ ὡς ὁ Παῦλος «Χριστῷ συνεσταύρωμαι· ζῶ δὲ οὐκέτι ἐγώ, ζῆ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστός· ὁ δὲ νῦν ζῶ ἐν σαρκί, ἐν πίστει.

ζῶ τῇ τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, τοῦ ἀγαπήσαντός με καὶ παραδόντος ἑαυτὸν ὑπὲρ ἐμοῦ». (Γαλατ. Β'. 20).

Τοῦτέστι εἶμαι συνεσταυρωμένος μετὰ τὸν Χριστὸν μαζὺ καὶ ἐγὼ δὲν ζῶ ἀλλ' ὁ Χριστὸς ζῆ ἐν ἐμοὶ καὶ δι' ἐμοῦ καὶ ἐγὼ ἐν Αὐτῷ καὶ δι' Αὐτοῦ· ἂν ζῶ δὲ ἐν σώματι, μετὰ πίστιν ζῶ πρὸς τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, ὅστις με ἠγάπησε καὶ παρέδωκε τὸν ἑαυτὸν τοῦ ὑπὲρ ἐμοῦ.

Τί σημαίνει καὶ πῶς ἐξηγεῖται τὸ ὅτι ὁ κόσμος εἶναι ἐσταυρωμένος δι' αὐτόν καὶ ὁ Παῦλος ἐσταυρωμένος διὰ τὸν κόσμον; αὐτὸ δηλοῖ ὅτι ἂν παρουσιασθῇ περίστασις καὶ ἀφορμὴ νὰ χρησιμοποιήσω τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν καὶ καρδίαν μου διὰ τὴν ἀμαρτίαν, ἣτις γίνεται εἰς τὸν κόσμον, εἶμαι νεκρὸς—νεκρὰ τὰ μέλη τοῦ σώματος, ἀνυπόστατοι οἱ ὀφθαλμοὶ του νὰ ἴδουν τὰ αἰσχρά, ἀνύπαρκτα τὰ ὠτά του νὰ ἀκούσουν τὰ πονηρά, βωβὸν τὸ στόμα του καὶ ἀδρανὲς τὸ σῶμα, αἱ χεῖρες καὶ οἱ πόδες του νὰ ἐνεργήσουν τὰ φαῦλα· ὁ κόσμος με ὄλα τὰ θέλητρα καὶ δελεάσματα, τὰ ὅποια προκαλοῦν καὶ παρασύρουν εἰς τὸ πονηρὸν, εἶναι ὡς νὰ μὴ ὑπάρχη, ὅταν ὁμως δοθῇ ἀφορμὴ καὶ περίστασις πρὸς ἀσκήσιν καὶ ἐνδείξιν ἀρετῶν, πρὸς διάπραξιν ἔργων ἀγαθῶν, τότε ὑπάρχει ὁ Παῦλος. Τοιοῦτος ὀφείλει νὰ ἦναι ὁ γνήσιος χριστιανὸς ὁ ἀξίως κοινωνιῶν τοῦ σώματος καὶ αἵματος Ἐκείνου. Ὁν βαπτισθεὶς ἐνεδύθη ὡς ἱμάτιον καὶ μεταλαβὼν τοῦ σώματος καὶ αἵματος ἀπέδειξεν ὅτι εἰλικρινῶς ἀγαπᾷ Αὐτόν καὶ ἀφοσιούται εἰς Αὐτόν τόσον ὥστε τὸν θεωρεῖ τροφήν καὶ τρυφήν νοεράν, ἀπόλαυσιν ὑπερ-

τάτην, ἡδονὴν ὑψίστην· πεινᾶ καὶ διψᾶ Αὐτὸν καὶ μετὰ τοῦ Προφητάνακτος ἀνακράζει «χορταθήσομαι ἐν τῷ ὀφθῆναί με τὴν δόξαν Σου· ἐδίψησέ Σε ἡ ψυχὴ μου πολαπλῶς ἢ σάρξ μου ἐν γῆ ἐρήμῳ καὶ ἀβάτῳ καὶ ἀνύδρῳ».

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ΄.

Ποῖα τὰ ἀπαραίτητα στοιχεῖα ἵνα ἀξίως μεταλάβωμεν τοῦ ἀχράντου σώματος καὶ τιμίου αἵματος τοῦ Κυρίου ἡμῶν.

Ὁ χριστιανὸς ἵνα ἀξιωθῆ νὰ μεταλάβῃ ἀξίως τοῦ σώματος καὶ αἵματος τοῦ Σωτῆρος, ὡς τροφῆς, ὡς σιτισμοῦ τῆς ψυχῆς καὶ καρδίας αὐτοῦ, ὀφείλει νὰ πεινᾶ καὶ διψᾶ Αὐτόν, ὀφείλει νὰ ἔχῃ κενὸν καὶ ὑγιᾶ τὸν στόμαχον τῆς ψυχῆς, ἵνα ἔχῃ τὸν στόμαχον τῆς ψυχῆς ἐλεύθερον καὶ ἀπηλλαγμένον πάσης πονηρᾶς ιδέας, παντὸς χυδαίου καὶ χαμαιζήλου σαρκικοῦ φρονήματος, πάσης ἐν γένει ἀδικίας· τότε, ἐν τοιαύτῃ ἀγνόητι ἠθικῇ διατελῶν, δύναται νὰ ὀρέγῃται νὰ χορτασθῆ διὰ τοῦ ἄκρου ἀγαθοῦ, διὰ τῆς χαρᾶς τῶν ἀγίων καὶ τῶν ἀγγέλων, διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, διὰ τοῦ σώματος καὶ αἵματος Αὐτοῦ.

Ὅφείλει νὰ ἔχῃ πρὸς τούτοις ὀρθὴν καὶ πρέπουσαν ἀληθῆ καὶ βαθεῖαν γνῶσιν καὶ ιδέαν περὶ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ Κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν καὶ περὶ ἑαυτοῦ,

νὰ γνωρίζῃ σαφῶς τί ἐστὶ Θεὸς καὶ ὁποῖαν ἀξίαν καὶ μεγαλειότητα, ὁποῖαν λαμπρότητα καὶ καλλονὴν ἠθικὴν ἔχει, ὥστε νὰ προτιμᾶ Αὐτὸν ὁ ἄνθρωπος, νὰ τὸν ἀγαπᾶ ἀξίως τῆς θεϊκῆς Αὐτοῦ δυνάμεως καὶ δόξης, νὰ μὴ θαμβώνηται ἀπὸ τὴν ψευδῆ στιλβαδόνα τῶν ματαίων ἀγαθῶν τοῦ προσκαίρου κόσμου καὶ ἀπὸ τὰς μερίμνας τοῦ βίου καὶ τὸν ὄγκον τῆς σαρκὸς καὶ τὰ θέλγητρα καὶ τὴν ἀπάτην τοῦ πλούτου καὶ τὸ δέλεαρ τῶν ἀθεμίτων ἡδονῶν. Ἐντὶ τούτων νὰ ζητῆ τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν δικαιοσύνην Αὐτοῦ, ἤτοι νὰ βασιλεύῃ καὶ νὰ κυριαρχῆ ὁ Θεὸς εἰς τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν του καὶ νὰ ἐνασκῆ πάσας τὰς ἀρετάς.

Ἐν αὐτοκράτῳ τις ἢ πρωθυπουργὸς ἢ βασιλεὺς ἀναγγέλλῃ εἰς τινα ἰδιώτην ἀπλοῦν καὶ πτωχὸν ἄνθρωπον, ὅτι θὰ ἐπισκεφθῆ αὐτὸν εἰς τὴν οἰκίαν του, ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ἐτοιμάζει, καθαρίζει καὶ εὐτρεπίζει τὸν οἶκόν του διὰ νὰ ὑποδεχθῆ τὸν ἐπίγειον ἐκεῖνον ἄρχοντα, διότι ἂν δὲν τακτοποιήσῃ καὶ ἐξωραίσῃ τὸν οἶκόν του, τότε ὁ βασιλεὺς ἢ ὁ πρωθυπουργὸς θὰ δυσαρεστηθῆ· καὶ ἂν ἴδῃ μάλιστα τὸν οἶκον πλήρη κοινορτοῦ καὶ σκυβάλων, ἀπαρασκευάστον πρὸς ὑποδοχὴν τῆς Μεγαλειότητός του, ἐν ἀκαταστασίᾳ καὶ ῥυπαρότητι, οὐ μόνον θ' ἀποσυρθῆ, ἀλλὰ καὶ θὰ ἐπιτιμήσῃ καὶ τιμωρήσῃ τὸν ἀνόητον καὶ ἀφιλότιμον ἐκεῖνον καὶ ἀνευλαβῆ πρὸς αὐτὸν ἄνθρωπον. Πόσω μᾶλλον λοιπὸν ὁ Κύριος τῶν κυριευόντων καὶ Βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων, ἐὰν εὕρῃ τὸν ἄνθρωπον οὐχὶ τὴν οἰκίαν ἀλλὰ τὴν καρδίαν καὶ ψυχὴν καὶ διάνοιαν ἐν ἀκαταστασίᾳ ἔχοντα, τὴν

SISMANOGLIO

μὲν διάνοιαν πλήρη πεπλανημένων ἰδεῶν καὶ σαθρῶν φρονημάτων, τὴν δὲ καρδίαν πλήρη πονηρῶν καὶ μιᾶ-
 ρῶν καὶ αἰσchrῶν ὀρέξεων καὶ ἐπιθυμιῶν, τὴν δὲ ψυχὴν ὀλόκληρον μεστὴν τάσεων καὶ ὀρμῶν ἀμαρτωλῶν, θὰ ἀ-
 πέλθῃ καὶ θὰ παιδεύσῃ τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον, ὅστις ἐτόλμησε νὰ ὑποδεχθῇ Αὐτὸν ἐν τοιαύτῃ καταστάσει τυγχάνων; Καὶ ἀφ' οὗ ὁ μὲν ἐπίγειος βασιλεὺς ἢ αὐτοκράτωρ ἢ μέγας ἄρχων δὲν καταδέχεται νὰ ἐπι-
 σκεφθῇ τὸν κατώτερόν του, ὁ δὲ Παντάναξ Θεὸς δὲν βδελύττεται, ἀλλὰ καταδέχεται νὰ ἐπισκεφθῇ τὴν καρδίαν τοῦ ἀνθρώπου, ἔστω καὶ χειρώνακτος ἢ ἀ-
 χθοφόρου καὶ ὀδοκαθαριστοῦ, πόσω μᾶλλον ὀφείλει ὁ ταπεινὸς ἄνθρωπος νὰ ᾔναι προσεκτικός, νὰ τιμήσῃ δι' εὐλαβείας καὶ φόβου καὶ τρόμου τὸν ἐπέκεινα πά-
 σης τιμῆς καὶ σεβασμοῦ ὑπάρχοντα Θεὸν καὶ Κύριον, Πλάστην καὶ Σωτῆρα αὐτοῦ; Καὶ ὅμως οἱ πλείους ἐξ ἡ-
 μῶν τῶν μεταλαμβάνοντων, ἀναξίως καὶ ἀπροπαρα-
 σκεύως μεταλαμβάνομεν τοῦ ἀχράντου σώματος καὶ τιμίου αἵματος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ διὰ τοῦτο οὐδὲν ὄφελος προκύπτει ἐκ τῆς τοιαύτης ἀναξίως γιγνομένης ἁγίας κοινωνίας, ἀλλὰ μᾶλλον ζημία, καταδίκη καὶ κατάκρισις καὶ τιμωρία καὶ ἐπίγει-
 ος καὶ αἰώνιος· διότι ἂν εἰς τοῦ ἀσεβοῦς τὴν ψυχὴν εἰ-
 σέλθῃ ὁ Θεὸς ταχέως θὰ ἐξεέλθῃ, λέγει ἡ Ἁγία Γραφή· διό-
 τι ἔὰν εἰς δυσώδη καὶ βεβορβορωμένην οἰκίαν οὐδὲ ἀ-
 πλοῦς ἄνθρωπος δὲν εἰσέρχεται, ἀλλ' οὐδὲ ζῶόν τι ἢ
 πτηνόν, πῶς δύναται νὰ εἰσέλθῃ καὶ ἐμφωλευσῇ ὁ γει-
 νηθεὶς ἐκ Περθέου, ὁ ἐπὶ τῶν Χερουβείμ ἀναπανόμενος καὶ ὑπὸ τοῦ Σερταφέμ ἀνυμνούμενος, Οὐτινος θρόνος

ὁ Οὐρανὸς καὶ ὑποπόδιον ἡ γῆ, ὁ μετὰ Πατρὸς καὶ Πνεύ-
 ματος μόνος ἔχων ἀθανασίαν, φῶς οἰκῶν ἀπρόσιτον,
 ἔ τιμὴ καὶ δόξα αἰώνιος; Πῶς ἀφ' οὗ σὺ ἀπλοῦς ἄν-
 θρωπος ὢν δὲν καταδέχῃ νὰ εἰσέλθῃς εἰς οἶκον ὑβρι-
 στοῦ καὶ αὐθάδους πρῶην φίλου ἢ συγγενοῦς ἢ τέκνου
 σου ἢ ἀδελφοῦ, παρὰ ἀφοῦ σὲ ζητήσῃ συγγνώμην καὶ
 ἀνακαλέσῃ τὰ κατὰ σοῦ λόγια καὶ ἀναίρεσῃ τὴν δια-
 γωγὴν του καὶ ὁμολογήσῃ τὰ πταίσματά του καὶ με-
 ταβάλλῃ τὴν πρὸς σὲ περιφρονητικὴν συμπεριφορὰν του,
 πῶς ὁ ὑπὸ χιλιάδων καὶ μυριάδων ἁγίων ἀνυμνούμενος
 καὶ προσκυνούμενος καὶ δοξαζόμενος Ὁψιστος Θεὸς θὰ
 εἰσέλθῃ ἐν τῇ καρδίᾳ σου, ἂν ὑβρίξῃς Αὐτὸν καὶ λόγῳ
 καὶ ἔργῳ.

Οἱ Ἑβραῖοι ὅταν ἐπλησίαζον αἱ ἑορταὶ τῆς σκιώδους
 θρησκείας τῶν ἐκόσμων καὶ ἔστεφον δι' ἀνθέων καὶ φοι-
 νίκων κλάδων τὰς πύλας τῆς Ἱερουσαλήμ, ἐνθεν ἔμελλε
 νὰ διέλθῃ ἡ ἁγία Κιβωτὸς τῆς Διαθήκης, ἐν παρατάξει
 τοῦ ἀρχιερέως καὶ τῶν ἱερέων καὶ πλήθους λαοῦ. Ἡμεῖς
 δὲ προκειμένου νὰ ὑποδεχθῶμεν οὐχὶ τὴν Κιβωτὸν τῆς
 Διαθήκης περικεκαλυμμένην πάντοθεν χρυσίῳ, ἐν ἣ αἱ
 πλάκες τοῦ Νόμου καὶ ράβδος τοῦ Ἄαρῶν ἢ βλαστήσα
 καὶ στάμνος χρυσῆ ἔχουσα τὸ μάννα καὶ ὑπεράνω
 αὐτῆς Χερουβείμ δόξης κατασκιάζοντα τὸ ἱλαστήριον,
 ἀλλ' Αὐτὸν τὸν Θεὸν τὸν Νομοδότην καὶ Κύριον ἡμῶν
 Ἰησοῦν Χριστόν, αὐτὸ τὸ ἅγιον καὶ πανακήρατον καὶ
 πάνσεπτον σῶμα καὶ αἷμα Αὐτοῦ, τὸ εἰκονισθὲν ὑπὸ
 τοῦ μάννα, Αὐτὸν τὸν Μέγαν Ἀρχιερέα, Οὐτινος τὴν ἀρ-
 χιερωσύνην εἰκόνισεν ὁ Ἄαρῶν καὶ ὁ Μελχισεδέκ καὶ

τὸ ἄνθος τῆς βλαστησάσης ῥάβδου τοῦ Ἁρῶν, οὐδό-
λως εὐτρεπίζομεν διὰ τῶν ἀνθέων τῶν ἀρετῶν τὴν καρ-
δίαν ἡμῶν καὶ τὸ στόμα ἡμῶν διὰ τῶν σεμνῶν καὶ σο-
φῶν λόγων, ἀλλ' ἔχοντες τὴν μὲν καρδίαν πλήρη ἀτα-
σθάλων καὶ αἰσchrῶν αἰσθημάτων καὶ ἐπιθυμιῶν, τὴν δὲ
διάννοιαν βρίθουσιν ἐξ ἀσεμνῶν καὶ ἀσεβῶν καὶ ἀφρέ-
νων ἰδεῶν καὶ δοξασιῶν πλημμυλῶν καὶ τὸ στόμα πη-
γὴν ὑβρεῶν κατὰ τοῦ πλησίον, κατὰ τῶν διδασκάλων
καὶ τῶν ἱερέων καὶ τῶν πατέρων ἡμῶν, ἐστολισμένον δι'
ἀκανθῶν βλασφημιῶν κατὰ τοῦ Ἐψίστου Δημιουργοῦ
καὶ Λυτρωτοῦ καὶ τῆς Ἐπεραγίας Αὐτοῦ Μητρὸς καὶ τῶν
Ἁγίων, ἀνερυθριάστως καὶ ἀναισchrύντως προσερχόμεθα
νὰ ὑποδεχθῶμεν Αὐτὸν τὸν Κύριον τῆς δόξης, Ὅστις ἔ-
πλασεν ἡμᾶς καὶ φθαρέντας ἀνεκαίνισέ τῷ τιμίῳ Αἵ-
του αἵματι, Ὅστις ἔπαθεν ἵνα θεραπεύσῃ τὰ πάθη τῶν
ψυχῶν καὶ τῶν σωμάτων ἡμῶν, Ὅστις περιεφρονήθη καὶ
ἐχαρακτηρίσθη πλάνος καὶ δαιμονόπληκτος κακοῦργος,
ἵνα καταστήσῃ ἡμᾶς, εὐσεβεῖς δι' ἀρετῶν κεκοσμημέ-
να φωτόμορφα τέκνα τοῦ ἐπουρανίου Αὐτοῦ Πατρός,
τετιμημένους ἀδελφούς Αὐτοῦ καὶ σεπτὰ κατοικητήρια
τῆς Ἁγίας Τριάδος, σεπτὰ δοχεῖα τοῦ ἁγίου Πνεύματος,
ἐπιγείους ἀγγέλλους, λαλοῦντας τὴν γλῶσσαν τῆς ἀρι-
τῆς καὶ εὐσεβείας καὶ οὐχὶ ὑβρεις, ἀλλὰ λόγια Θεοῦ
Ὅστις ἐσιώπησεν ὡς βρέφος καὶ ἐν τῷ Πραιτωρίῳ ἐνώ-
πιον τοῦ Πιλάτου, ἵνα καταργήσῃ καὶ κατασιγάσῃ τὰς
ὑβρεις καὶ τὰ αἰσchrὰ καὶ ἄκαρπα καὶ ψυχοθόρα λόγια
τοῦ στόματος τῶν εἰς Αὐτὸν πιστευόντων χριστιανῶν:
«Χριστὸς ἔπαθεν ὑπὲρ ἡμῶν, λέγει ὁ Ἀπόστολος

Πέτρος. ἡμῖν ὑπολιμπάνων ὑπογραμμὸν, ἵνα ἐπακου-
θήσῃτε τοῖς ἰχνεσιν αὐτοῦ, ὅς ἁμαρτίαν οὐκ ἐποίησεν,
οὐδὲ εὐρέθη δόλος ἐν τῷ στόματι αὐταῦ· ὅς λοιδοροῦ-
μενος οὐκ ἀντελοιδόρει, πάσχων οὐκ ἠπεῖλει· ὅς τὰς ἁ-
μαρτίας ἡμῶν αὐτὸς ἀνήνεγκεν ἐν τῷ σώματι αὐτοῦ ἐπὶ
τὸ ξύλον, ἵνα ταῖς ἁμαρτίαις ἀπογενόμενοι, τῇ δικαιοσύ-
νῃ ζήσωμεν» (Πέτρ. Α'. 2, 21-24). Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς
ἔπαθε δι' ἡμᾶς, λέγει, διδων εἰς ἡμᾶς παράδειγμα, διὰ νὰ ἀ-
κολουθήσῃτε εἰς τὰ βήματα Αὐτοῦ, Ὅστις ἁμαρτίαν δὲν
ἔπραξε οὐδὲ εὐρέθη δόλος εἰς τὸ στόμα Αὐτοῦ, Ὅστις
κατηγορούμενος δὲν κατηγορεῖ, πάσχων δὲν ἐφοβέριζε
ὅτι θὰ ἐκδικηθῇ ἐκείνους, ὑφ' ὧν κατεφρονεῖτο καὶ ἠδι-
κεῖτο, ὅστις τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν ἐφόνησεν εἰς τὸν Σταυ-
ρόν, διὰ νὰ καταργήσωμεν τὴν ἁμαρτωλὸν ζωὴν ἡμῶν
καὶ ζήσωμεν βίον ἐνάρετον. Ἦλθεν ὁ Κύριος ἡμῶν καὶ
ἀνεκαίνισεν ἡμᾶς, ἦλθε καὶ ἀνήρεσεν εἰς ἡμᾶς τὸν τῆς
ἁμαρτίας ἄνθρωπον καὶ ἐνέδυσεν ἡμᾶς τὸν Ἐαυτὸν Του,
τὸν νέον ἄνθρωπον τῆς ἀναμαρτησίας, τὸν ἀνανεούμε-
νον κατ' εἰκόνα τοῦ κτίσαντος αὐτόν. «Ὡστε, ὡς εἶπο-
μεν, εἴτις ἐν Χριστῷ καινὴ κτίσις, λέγει ὁ μέγας τῶν ἐθ-
νῶν Ἀπόστολος καὶ Διδάσκαλος, τὰ ἀρχαῖα παρῆλθε
ἰδοὺ γέγονε καινὰ τὰ πάντα» (Β' Κορ. Ε'. 17) καὶ ἀλ-
λαχοῦ: «οἱ δὲ τοῦ Χριστοῦ τὴν σάρκα ἐσταύρωσαν σὺν
τοῖς παθήμασι καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις· εἰ ζῶμεν πνεύματι,
πνεύματι καὶ στοιχῶμεν· μὴ γινώμεθα κενόδοξοι, ἀλλή-
λους προκαλούμενοι, ἀλλήλοις φθονοῦντες (Γαλ. Ε'.
24-25). Πᾶς ὅστις, λέγει, ἀνήκει εἰς τὸν Χριστὸν εἶναι
νέα δημιουργία, εἶναι καὶ ὀφείλει νὰ ᾔῃ ἀναπεπλασμέ-
νος ἄνθρωπος.

«Ἦγε γάρ ποτε σκότος, νῦν δὲ φῶς ἐν Κυρίῳ» (Ἑφ. Ε'. 8) «οὕτω λογίζεσθε ἑαυτοὺς νεκροὺς μὲν εἶναι τῇ ἁμαρτίᾳ, ζῶντας δὲ ἐν Χριστῷ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν» (Ρωμ. Ι' 11) «ὁ παλαιὸς ἡμῶν ἄνθρωπος συνεσταυρώθη τοῦ μηκέτι δουλεύειν ἡμᾶς τῇ ἁμαρτίᾳ». Εἴσασθε, λέγει, πρότερον σκότος, τώρα δὲ φῶς διὰ τοῦ Χριστοῦ· νὰ θεωρῆτε τὸν ἑαυτὸν σας νεκρὸν κατὰ τὴν ἁμαρτίαν, ζῶντα δὲ ἐν Χριστῷ· ὁ παλαιὸς ἄνθρωπος ἡμῶν ἐσταυρώθη μαζὺ μὲ τὸν Χριστόν, ὥστε νὰ μὴ δουλεύωμεν εἰς τὴν ἁμαρτίαν.

Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος παρακινεῖ τοὺς Χριστιανοὺς τῆς ἐποχῆς αὐτοῦ, ἵνα πάντα ποιῶσι χωρὶς γογγυσμῶν καὶ διαλογισμῶν πονηρῶν, ἀναδειχθῶσι τέκνα Θεοῦ ἀμώμητα, ὡς φωστῆρες νὰ λάμπωσιν ἐν μέσῳ γενεᾶς σκολιᾶς καὶ διεστραμμένης. Πρὸς δὲ τοὺς Κορινθίους λέγει ὅτι οἱ μὲν Ἰουδαῖοι εἶναι τετυφλωμένοι ὑπὸ τῆς ἀπιστίας καὶ εἰς ἀπόδειξιν τῆς τυφλώσεως αὐτῶν, εἰς μάρτυριαν ὅτι κάλυμμα τῆς ἀπιστίας κεῖται ἐπὶ τῆς καρδίας αὐτῶν, εἶναι τὸ κάλυμμα τὸ ὁποῖον βάλλουσιν ἐπὶ τοῦ προσώπου αὐτῶν τὴν ὥραν κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ ἱερεὺς ἀναγινώσκει εἰς αὐτοὺς τὸν Μωϋσῆν, ὅταν δὲ ἐπιστρέψῃ πρὸς τὸν Κύριον ὁ ἀναγινώσκων ἀφαιρεῖται τὸ κάλυμμα. «Ὁ δὲ Κύριος τὸ πνεῦμά ἐστιν οὐδὲ πνεῦμα Κυρίου ἐκεῖ καὶ ἐλευθερία. Ἡμεῖς δὲ πάντες ἀνακεκαλυμμένῳ προσώπῳ, ὡς ἐν ἐσόπτρῳ, τὴν δόξαν τοῦ Κυρίου κατατριζόμενοι, τὴν αὐτὴν εἰκόνα μεταμορφούμεθα ἀπὸ δόξης εἰς δόξαν, καθάπερ ἀπὸ Κυρίου πνεύματος. (Β'. Κορ. Γ'. 13 18) Ἡμεῖς δὲ ὅλοι τὴν δόξαν τοῦ Κυρίου

ὡς εἰς καθρέπτην βλέποντες τὴν ἰδίαν εἰκόνα μεταμορφούμεθα, βαθμηδὸν ἀπὸ δόξης εἰς δόξαν προαγόμενοι, ὡς ἀπὸ χάριν ἁγίου Πνεύματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Πῶς σήμερον προσερχόμεθα εἰς τὴν Ἁγίαν Κοινωνίαν.

Ἄρα γε εἴμεθα κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην τοιοῦτοι, ὁποίους περιγράφει καὶ παρτρύνει νὰ ἦναι τοὺς ἐπὶ τῶν ἡμερῶν αὐτοῦ χριστιανοὺς ὁ Ἀπόστολος Παῦλος:

Ἐθανατώσαμεν διὰ τοῦ ὑπὲρ ἡμῶν θυσιασθέντος Χριστοῦ τὴν ἁμαρτίαν ἢ τὰνάπαλιν τὴν ἐθωπέυσαμεν, τὴν περιεθάψαμεν εἰς τὰς ἀγκάλας ὡς ἔχιδιαν νεναρκωμένην κατ' ἀρχάς, ἧτις θερμανθεῖσα καὶ ζωογονηθεῖσα καὶ αὐξηθεῖσα διὰ τῶν περιποιήσεων ἡμῶν ἐπέπηξεν ὀλίγον κατ' ὀλίγον τοὺς γαμψοὺς ὄνυχάς της εἰς τὰ στήθη ἡμῶν καὶ ἐσπάραξεν ἡμᾶς καὶ ἐξόντωσε τὸν νέον ἄνθρωπον, τὸν Χριστόν, καὶ ἀνεζωογόνησε τὸν παλαιὸν τῆς ἁμαρτίας ἄνθρωπον: Ἄρα γε ἀπεθάνομεν ὡς πρὸς τὴν ἁμαρτίαν, ἀνεστήσαμεν ἑαυτοὺς ἐν Χριστῷ, ἐνεδύθημεν τὸν νέον ἄνθρωπον, τὸν ἀνανεούμενον, τὸν ἀναμορφούμενον εἰς ἐπίγνωσιν τοῦ κτίσαντος αὐτὸν ἢ ἐξεδύθημεν τὸν Χριστόν καὶ ἐνεδύθημεν τὴν ἁμαρτίαν, ἐσταυρώσαμεν τὴν σάρκα μὲ τὰ πάθη καὶ τὰς ἐπιθυμίας της ἢ ἐφυγαδεύσαμεν τὸ Πνεῦμα δηλ. τὴν χάριν τοῦ ἁγίου Πνεύματος; εἴμεθα καινὴ κτίσις;

οὐχί· ἀλλ' ἀφ' οὗ ἐφελιάσθημεν εἰς καλλιέλαιον, τὸν Χριστόν, ἀφήσαμεν τοὺς κλάδους τῆς ἀγριελαίας νὰ πνίξουν τὴν καλλιέλαιον καὶ τὸ ἐκ τῆς ἐλαίας ἔλαιον καὶ τὸ ἐκ τοῦ ἐλαίου τῆς εἰρήνης φῶς ἐσβύσαμεν καὶ τὴν διὰ φωνῆς τῶν ἀγαθῶν ἔργων αἴνεσιν καὶ δοξολογίαν τοῦ Ὑψίστου κατεσιγάσαμεν. Ἄτυχῶς ἐγενόμεθα κενόδοξοι, ἀλλήλους προκαλοῦμεν, φθονοῦμεν, διαβάλλομεν, συκοφαντοῦμεν, κατακρίνομεν, μισοῦμεν, μνησικακοῖμεν, προδίδομεν, ἐκδικούμεθα, φονεύομεν, διαπρέπομεν ὡς φωτοσβέσται, ὡς ἐχθροὶ ἀλλήλων καὶ παντὸς ἀγαθοῦ καὶ ἐθνωφελούς ἔργου, ὑποστηρίζομεν πᾶν ἄτομον χάριν ἀτομικῆς ὠφελείας, χάριν ποταποῦ καὶ φρούδου συμφέροντος, εἴμεθα στενόκαρδοι καὶ ὀρεγόμεθα ἡμῶν αὐτῶν τὴν δόξαν, δὲν ἔχομεν εὐρύχωρον τὴν καρδίαν ὥστε νὰ ὀρέγηται τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς Πατρίδος, μεταμορφούμεθα ἐπὶ τὸ χεῖρον, παραμορφοῦμεν ἑαυτοὺς καὶ ἀντὶ ἀπὸ δόξης εἰς δόξαν βαίνομεν ἀπὸ αἰσχους εἰς αἰσχος, προχωροῦμεν, προοδεύομεν εἰς τὰ γράμματα καὶ τὰς ἐπιστήμας καὶ τὰς ὠραίας τέχνας, ἀλλ' ὀπισθαδρομοῦμεν εἰς τὰ ἥθη καὶ οὕτω μᾶλλον παλιδρομοῦμεν ἢ προχωροῦμεν κατὰ τὸν Κικέρωνα. Διότι ἡ παιδείσις καὶ ἡ διανοητικὴ ἀνάπτυξις ἄνευ τῆς ἀρετῆς εἶναι μᾶλλον κακία κατὰ τὸν Ἰσοκράτην. Δὲν ζῶμεν πνευματικὴν ζωὴν, ἀλλὰ σαρκικὴν· καὶ οὕτω μὲ τοιαύτην ἀθλιότητα σαρκικοῦ φρονήματος προσερχόμεθα εἰς μετάληψιν τοῦ ἁγίου σώματος καὶ τοῦ τιμίου αἵματος τοῦ Κυρίου ἡμῶν καὶ Σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ οὕτω ἀποδεικνύομεν ὅτι δὲν πιστεύομεν εἰς Αὐτόν, δὲν Τὸν

ἀγαπῶμεν, διότι τί εἶπεν ὁ Κύριος περὶ ἐκείνου, ὅστις τὸν ἀγαπᾷ· «ὁ ἀγαπῶν με τὰς ἐντολάς μου τηρήσει καὶ ὁ τηρῶν τὰς ἐντολάς μου ἐκεῖνος ἐστὶν ὁ ἀγαπῶν με· ἂν ἠγαπῶμεν Αὐτόν, ἂν τῆς ἀγάπης ἡ φλόξ ἐκαίει ἐν τῇ καρδίᾳ ἡμῶν, ὡς ἐν ἐστία, τὸ θάλπος τῆς φλογὸς αὐτῆς ἠθέλει ἀνοίξῃ τὰ ὄμματα τῆς ψυχῆς ἡμῶν καὶ διὰ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς ψυχῆς ἡμῶν θὰ διεκρίνομεν τὸ σῶμα καὶ αἷμα τοῦ Κυρίου ἡμῶν σῶμα καὶ αἷμα Θεοῦ θυσιασθέντος δι' ἡμᾶς καὶ θὰ εὐλαβούμεθα αὐτὸ καὶ θὰ ἐπροθυμοποιούμεθα ἵνα, ὅπως τὸ σῶμα καὶ αἷμα αὐτοῦ ταῦ Σωτῆρος ἡμῶν εἶναι τεκμήριον καὶ σφραγὶς τῆς ὑπερτάτης πρὸς ἡμᾶς ἀγάπης Αὐτοῦ καὶ εἶναι λαμπρότερον καὶ τιμιώτερον καὶ ὠραιότερον ἡλίου καὶ τῶν ἀστέρων ὡς σῶμα καὶ αἷμα Ἐκείνου, ὅστις ἔπλασε τὸ σύμπαν, οὕτω καὶ ἡμεῖς ἀπέναντι τοῦ ὑπερλάμπρου καὶ ἀγλαοτάτου τεκμηρίου τῆς ὑψίστης πρὸς ἡμᾶς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ ἀντιπαραστήσωμεν τὸ σῶμα καὶ αἷμα ἡμῶν ἄγνόν, ἀμίαντον ὑπὸ τῆς ἀμαρτίας, ὅπως παραγγίλει λέγων ὁ τῶν ἐθνῶν μέγας Ἀπόστολος: «Παρακαλῶ ὑμᾶς διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ παραστήσαι τὰ σώματα θυσίαν ζῶσαν, ἁγίαν, εὐάρεστον τῷ Θεῷ, τὴν λογικὴν λατρείαν ἡμῶν» (Ρωμ. ΙΒ'. 1).

Σὰς παρακαλῶ, λέγει, ἄς εἶναι διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἵνα παραστήσητε τὰ σώματα ὑμῶν θυσίαν ἁγίαν, εὐχάριστον πρὸς τὸν Θεόν, ὡς ζῶσαν λατρείαν ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ πρὸς Θεόν, ὅστις εἶναι Πνεῦμα καὶ ἀλήθεια καὶ τοιοῦτους θέλει τοὺς προσκυνητὰς Αὐτοῦ.

* Ἄς ἀφήσωμεν τὸν Θεὸν καὶ ἄς ἔλθωμεν εἰς τὸν ἄνθρωπον. Τίς ἄνθρωπος δύναται νὰ γνωρίσῃ καὶ νὰ ἀναγνωρίσῃ φίλον ἢ οἰκεῖον, ἂν δὲν τὸν ἀγαπᾷ; οὐδεὶς. Διότι πῶς δύναται νὰ τὸν ἀγαπᾷ, ἂν δὲν τὸν ὁμοιάζῃ; «ὁμοιον ὁμοίῳ ἀεὶ πελάζει» ἔλεγον οἱ ἀρχαῖοι. * Ἄν ἐν τινι οἰκίᾳ σᾶς περιποιῶνται, σᾶς προσφέρουν φαγητά, ποτά, φιλοδωρήματα καὶ σᾶς φιλοξενοῦν, ἀλλὰ δὲν σᾶς ἀγαποῦν καὶ ἡ καρδιά των εἶναι μακρὰν ἀπὸ ἐσᾶς, δύνασθε νὰ ἦσθε εὐχαριστημένοι; οὐχὶ βεβαίως· διότι τὸ πᾶν εἶναι ἡ καρδιά καὶ ἂν λείπουν πάντα καὶ ἡ καρδιά καὶ ἡ ψυχὴ των σᾶς ἀγαπᾷ, εἶσθε εὐχαριστημένοι.

Αὐτὸ τοῦτο ἴσχύει καὶ εἰς τὸν Θεόν, δι' αὐτὸ διὰ τοῦ Σοφοῦ Σολομῶντος λέγει καὶ παρακελεύεται ὁ Θεὸς πρὸς τὸν ἄνθρωπον ὡς πρὸς Τύόν· «Τιέ, λέγει, δός μοι σὴν καρδίαν». Αὐτὴ εἶναι ἡ οὐσιωδεστέρα καὶ σπουδαιότερα, ἢ μᾶλλον βαρυσήμαντος καὶ λίαν διδακτικὴ πρότασις ἢ προσταγὴ καὶ ἀπαίτησις τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν ἄνθρωπον, «ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος σου» λέγει ὁ Θεὸς ἐν τῷ Νόμῳ, ὃν ἔδωκεν εἰς τὸν Μωϋσέα. Ὁ δὲ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐντέλλεται λέγων τὴν αὐτὴν ἐντολὴν εἰς τοὺς μαθητὰς καὶ ἀποστόλους Αὐτοῦ καὶ δι' αὐτῶν εἰς πάντας ἡμᾶς «ἀγαπάτε ἀλλήλους»· ὑψώνει δὲ τὸν βαθμὸν τῆς ἀγάπης, τὴν ὁποίαν ὀφείλει νὰ ἔχῃ ὁ ἄνθρωπος εἰς τὸν βαθμὸν τῆς ἀγάπης τὴν ὁποίαν ἔχει καὶ ἐφάνέρωσε διὰ τῆς θυσίας Αὐτοῦ πρὸς τὸν ἄνθρωπον ὁ ἴδιος Ἰησοῦς Χριστὸς λέγων· «ἀγαπάτε ἀλλήλους, καθὼς ἐγὼ ἠγάπησα

ὑμᾶς.» Πῶς ἠγάπησεν ἡμᾶς Ἐκεῖνος εἰς τέλος; μέχρι θυσίας τοῦ σώματός Του, ἕως θανάτου, θανάτου δὲ ἐπονειδιστοῦ, θανάτου σταυρικοῦ.

Ἐκεῖνος ἔθετο ὑπὲρ ἡμῶν τὴν ψυχὴν Αὐτοῦ καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν ὑπὲρ ἀλλήλων τὰς ψυχὰς τιθέναι, λέγει ὁ Ἀπόστολος τῆς ἀγάπης Ἀπόστολος καὶ Εὐαγγελιστῆς Ἰωάννης.

Ἐκεῖνος ἐθυσίασε δι' ἡμᾶς τὴν ζωὴν Αὐτοῦ καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν νὰ θυσιάζωμεν καὶ τὴν ζωὴν ἡμῶν ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν. Αὐτὴ ἡ ἀγάπη ἀποκαθιστᾷ ἡμᾶς ἀξίους νὰ κοινωνήσωμεν τοῦ σώματος καὶ αἵματος Αὐτοῦ.

Ἐὰν πατὴρ ἢ θεῖος ἢ ἀδελφὸς ἢ φίλος ἐχάριζεν εἰς ἡμᾶς δῶρον τι, δι' οὗ ἠθέλομεν ἐξαργυροῦντες αὐτὸ συντηρηθῆ, σπουδάσῃ καὶ εὐχρήσῃ καὶ διὰ νὰ μᾶς χορηγήσῃ αὐτὸ τὸ δῶρον ἐθυσίαζε τὴν ζωὴν του, πόσῳ θὰ ἐτιμῶμεν αὐτὸ τὸ δῶρον; θὰ ἐδακρύομεν, θὰ ἐκλαίομεν ἐξ εὐγνωμοσύνης πρὸς αὐτόν· καὶ τώρα οὐχὶ δῶρον, δι' οὗ ἐπιγείως δυνάμεθα νὰ ζήσωμεν καὶ πλουτισθῶμεν ὑλικῶς, νοερῶς καὶ ἠθικῶς, ἀλλὰ δῶρον ὑπὲρ ἄνω παντὸς δῶρον, τὸ τίμιόν Του σῶμα καὶ τὸ πάνσεπτόν Του αἷμα προσφέρει, τὸ ὁποῖον ἵνα δώσῃ εἰς ἡμᾶς ἐδέησε νὰ σπαραχθῆ ὡς ἀρνίον ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ καὶ ἡμεῖς δὲν προθυμοποιούμεθα νὰ φανῶμεν ἀντάξιοι τῆς θυσίας Αὐτοῦ, οὐχὶ νὰ θυσιασθῶμεν, ἀλλὰ νὰ ἀνοιξῶμεν τὴν καρδίαν ἡμῶν εἰς Αὐτόν ὅταν κρούῃ ἔξωθεν; ἡμεῖς ἔχομεν Αὐτόν ὡς ἐπαίτην ἔξω τοῦ οἴκου τῆς ψυχῆς ἡμῶν, βλέπομεν Αὐτόν ἐκ τῶν παραθύμων τῆς ψυχῆς διὰ τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν εἰς τὰς ἀγίας Αὐτοῦ καὶ ἀ-

χράντους εἰκόνας, πλησιάζομεν Αὐτὸν εἰς τὰ χεῖλη ἡμῶν διὰ τοῦ ἀσπασμοῦ τῶν ἱερῶν καὶ πανσέπτων εἰκόνων Αὐτοῦ καὶ διὰ τῆς τυπικῆς καὶ μηχανικῆς καὶ ἐπιπολαίως μόνον γινομένης ἀγίας κοινωνίας τοῦ σώματος καὶ αἵματος Αὐτοῦ, ἀκούομεν Αὐτὸν κράζοντα διὰ τοῦ στόματος τοῦ ἀρχιερέως, τοῦ ἱερέως ἢ τοῦ διακόνου, ἀλλὰ δὲν Τὸν εἰσδεχόμεθα εἰς τὸν οἶκον τῆς καρδίας ἡμῶν, δὲν ἐκτιμῶμεν τὴν ἀξίαν δώρου, ὅπερ χαρίζει εἰς ἡμᾶς ζωὴν αἰώνιον, ἀπόλαυσιν ἀγαθῶν, τὰ ὅποια ὀφθαλὸς δὲν εἶδε καὶ οὖς δὲν ἤκουσε καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη, ἃ ἠγοίμασεν ὁ Θεὸς τοῖς φοβουμένοις Αὐτόν.

Προσφέρει εἰς ἡμᾶς ἅγιον σῶμα καὶ ἀναμάρτητον, αἷμα τίμιον καὶ ἀμόλυντον καὶ ἡμεῖς δὲν προθυμοποιούμεθα νὰ ἀνακαινίσωμεν τὸ σῶμα ἡμῶν διὰ νὰ γίνῃ αἰτάξιον τοῦ σώματος Αὐτοῦ, ἀλλ' ἀφ' οὗ ἐποιήσαμεν τὰ μέλη ἡμῶν μέλη τοῦ σώματος τοῦ Κυρίου διὰ τῆς μεταλήψεως τοῦ σώματος καὶ αἵματος Αὐτοῦ, ποιούμεν αὐτὰ διὰ τῆς πορνείας καὶ μοιχίας μέλη πόρνης. Ὅποια προσβολή, ὅποια βεβήλωσις, ὅποια κατασχύνη, ὅποια ἀχαριστία πρὸς τὸ τίμιον Αὐτοῦ σῶμα καὶ αἷμα! Ἐὰν μᾶς ἐκαθάριζεν οὐχὶ τὸ σῶμα καὶ αἷμα ἡμῶν διὰ τοῦ τιμίου Αὐτοῦ σώματος καὶ αἵματος, ἀλλὰ μανδύλλιόν τι ἢ ὑποκάμισον ἡμῶν, θὰ ἐτιμῶμεν καὶ διειρηνοῦμεν αὐτὰ ὡς κειμήλια ἱερά· ἀλλὰ τὸ σῶμα δὲν εἶναι ἄρά γε, ὅπως λέγει Αὐτὸς οὗτος, μείζον τοῦ ἐνδύματος καὶ ἡ ψυχὴ μείζον τοῦ σώματος; καὶ ὅμως πλείονα παρέχομεν τιμὴν εἰς ὑφάσματα, εἰς ἐνδύματα, ἅτινα ἤθελε βρέξῃ καὶ καὶ

καθαρίσῃ διὰ τοῦ τιμίου Αὐτοῦ σώματος, παρὰ τὸ σῶμα ἡμῶν. «Τὸ σῶμα, λέγει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, οὐχὶ τῆ πορνεία ἀλλὰ τῷ Κυρίῳ καὶ ὁ Κύριος τῷ σώματι». Δὲν γνωρίζομεν ὅτι δὲν ἀνήκομεν εἰς ἑαυτούς, ἀλλ' εἰς τὸν Χριστόν, ὅτι ἡμεθα ὡς πρόβατα ἀπολωλότα καὶ ἐπεστρέψαμεν εἰς τὸν καλὸν Ποιμένα τῶν προβάτων, ἡμεθα δούλοι τῆς ἀμαρτίας καὶ ἤδη ἠλευθερώθημεν, ἡμεθα ἠττημένοι ὑπὸ τοῦ Σταυροῦ καὶ ἤδη εἴμεθα νικηταὶ διὰ τοῦ Χριστοῦ, ὅστις ἦλθε νικῶν καὶ ἵνα νικήσῃ· ὅτι ἡμεθα δέσμιοι τοῦ διαβόλου καὶ ἤδη ἐλεύθεροι, ὅτι ἡμεθα ὑποβρύχια ὀψάρια τῆς ἀλμυρᾶς θαλάσσης τῆς πονηρίας καὶ ἤδη ἀλιευθέντες ὑπὸ τοῦ μεγάλου ἀλιέως Χριστοῦ ἐπτερώθημεν διὰ τῆς χάριτος καὶ ἐγενόμεθα πτηνὰ παραδείσια, ἡμεθα πεπτωκότες, ἀλλ' ἀνεστήθημεν, ἡμεθα δορυάλωτοι καὶ ἤδη ἐλεύθεροι, ἡμεθα ἀνέστιοι καὶ ἤδη εἴμεθα ἐντὸς τοῦ νυμφῶνος Χριστοῦ, ὅστις ἐνυμφεύθη ὡς νύμφην ἀγίαν τὴν Ἐκκλησίαν, τῆς ὁποίας διατελούμεν μέλη ἅγια· ἡμεθα γυμνοὶ καὶ ἐνεδύθημεν χιτῶνα φωτός, ἡμεθα ὑποκείμενοι εἰς αἰώνιον θάνατον ψυχικὸν καὶ ἤδη ἐλάβομεν ἀφθαρσίαν, ἡμεθα ἐξόριστοι καὶ ἐκπεπατρισμένοι ἐκ τῆς Οὐρανίου Πατρίδος καὶ ἤδη ἐνεγράφημεν εἰς τὴν Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, οὐχὶ ὡς ξένοι καὶ πάροικοι, ἀλλ' οἰκεῖοι τοῦ Θεοῦ καὶ συμπολίται τῆς Ἄνω Ἱερουσαλήμ· ἡμεθα ἐρείπια, ἡδη δὲ ὠκοδομήθημεν ἐπὶ τῶν θεμελίων τῶν ἀποστόλων καὶ προφητῶν, ὄντος ἀκρογωνιαίου Αὐτοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐν ᾧ πᾶσα ἡ οἰκοδομὴ συναρμοσθῆναι αὐξοῦν εἰς ναὸν ἅγιον, ἐν ᾧ καὶ ἡμεῖς συνοικοδομού-

μεθα ἐν Πνεύματι εἰς κατοικητήριον Θεοῦ διὰ τοῦ χρίσματος Αὐτοῦ. Ἡμεῖς δὲ ἀποσπῶμεν ἑαυτοὺς ἀπ' ἀλλήλων, ἀποπτύομεν τὸ ἅγιον συναρμολογητικὸν χρίσμα τῆς θείας Μεταλήψεως καὶ πίπτομεν εἰς τὸ βάραθρον τῆς ἀπωλείας· ἡμεθα διάκονοι, ὑπηρεταὶ τοῦ Θεοῦ, μίσθιοι τοῦ Ἐπουρανίου Πατρὸς ἡμῶν καὶ γινόμεθα δούλοι τοῦ διαβόλου, ἐγεύθημεν γλυκύτερον μέλιτος λόγον Θεοῦ καὶ προτιμῶμεν τὰ κεράτια τῶν χοίρων τῆς ἀμαρτίας, ἡμεθα ἀνέστιοι καὶ κατωκίσθημεν εἰς οἶκον, ὃν ἐκτήσατο ὁ Κύριος τῷ τιμίῳ Αὐτοῦ αἵματι, καὶ ἐντούτοις προτιμῶμεν νὰ ἡμεθα φερέοικοι, ἀλήται τοῦ ὀλετήρος καὶ ἀλάστορος δαίμονος.

Ὅλ' αὐτὰ τὰ παθαίνομεν διότι δὲν γνωρίζομεν, δὲν ἐξετάζομεν τί καὶ ποῦ καὶ πῶς εἴμεθα. Καθ' ἡμέραν ἐρωτῶμεν ἀλλήλους πῶς διάγομεν καὶ εὐχόμεθα καλὴν ἡμέραν καὶ ἐντούτοις ποτὲ δὲν ἐσκέφθημεν νὰ ἐρευνησωμεν τὸ πῶς διακείμεθα, πῶς ἔχομεν ἠθικῶς, ἂν ἡμεθα ἀσθενεῖς ἢ ὑγιεῖς κατὰ τὴν ψυχὴν, ἂν ἡμεθα πλούσιοι ἠθικῶς κατὰ τὰ ἀγαθὰ καὶ φιλάνθρωπα, εὐσεβῆ καὶ σώφρονα αἰσθήματα τὰς καρδίας. Μᾶς λυπεῖ καὶ μᾶς πικραίνει τὸ νὰ χάσωμεν χρήμα, κοσμήματα τιμαλφῆ τοῦ σώματος καὶ ἂν χάνωμεν ἀπ' ὀλίγο ἴλιγο τὴν ἀθάνατον, τὴν δι' ἀγαθὰ ἀπέραντα καὶ ἀνυπολόγιστα προωρισμένην ψυχὴν μας δὲν μᾶς μέλει λαμβάνομεν ἐπὶ ματαίῳ τὴν ψυχὴν, τὴν θεωροῦμεν ἄσημον καὶ ἄτιμον καὶ λόγου ἀναξίαν καὶ δι' αὐτὸ δὲν μᾶς μέλει κι' ἂν χαθῆ. Ἄν καὶ ὁ οἶκός μας θλιβόμεθα, ἀγανακτοῦμεν, δυσφοροῦμεν, στενάζομεν, δακρῦομεν, διότι δὲν ἔχομεν

τὸ φίλτατον ἐνδιαίτημα, ἐνθα ἐγεννήθημεν, ἐβαπτίσθημεν, ἐνυμφεύθημεν, ἀλλ' ἂν στερώμεθα κατοικίας εἰς τὰς αἰωνίους μονὰς δὲν τὸ σκεπτόμεθα· οὐδὲ τὰ φρόκαλά μας ρίπτομεν μὲ τόσην ἀδιαφορίαν εἰς τοῦ ὀδοκαθαριστοῦ τὸ ἀμάξιον, ὅσον ἀπορρίπτομεν ὡς ράκος πεπαλαιωμένον τὴν ψυχὴν ἡμῶν εἰς τὸ βάραθρον τῆς ἀπωλείας.

Ἄναπαύομεν τὸ σῶμα ἡμῶν ἐπὶ κλίνης πτιλοφόρου, ἀπαλῆς, εὐπαρύφου καὶ δὲν ἀναπαύομεν τὰς ψυχὰς ἡμῶν ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου τῆς ταπεινοφροσύνης, τῆς ὑπομονῆς καὶ μετριοπαθείας, τῆς ἐπεικειᾶς καὶ ἀνοχῆς, τῆς ὀμνησικάκου συγγνώμης.

Ἐτοιμάζομεν πολλοὶ ἐξ ἡμῶν καὶ τοὺς τάφους πρὸς ἀνάπαυσιν τῶν σωμάτων ἡμῶν, ἀλλὰ δὲν προετοιμάζομεν ἀνάπαυσιν τῶν ψυχῶν ἡμῶν διὰ τῶν ἔργων τῆς ἀγάπης, τῆς φιλάνθρωπίας, τῆς φιλοπατρίας.

Ἀνησυχοῦμεν πολὺ μήπως ὀνειδίσωσιν ἡμᾶς καὶ διώξωσιν οἱ ἄνθρωποι καὶ ἐκβάλωσι τὸ ὄνομα ἡμῶν ὡς πονηρόν, δηλ. ὑβρίσωσι, κακοχαρακτηρίσωσι καὶ κακοφημίσωσιν ἡμᾶς καὶ δὲν θέλομεν νὰ παρουσιασθῶμεν εἰς τοὺς ἀνθρώπους ἀτημέλητοι, ἀκτιένιστοι, ἀνευτρέπιστοι κατὰ τὰς ἀπαιτήσεις τῆς κοσμοκρατείας Μόδας, πολὺ ὑποληπτόμεθα τὸν τυχόντα ἄνθρωπον ποῦ θὰ μᾶς ἔβλεπε μὲ στολὴν ἐλαττωματικὴν ὡς πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ νεωτερισμοῦ, τὸν δὲ Θεὸν δὲν σκεπτόμεθα ἂν ἀρέσῃ τὴν ἐνδυμασίαν τῆς ψυχῆς ἡμῶν· οὐδόλως κἂν φροντίζομεν πῶς θὰ ἴδῃ τὴν ψυχὴν ἡμῶν ὁ Νυμφίος τῆς Χριστός, Ὅστις ὑπὲρ μιᾶς ψυχῆς ἐκάστης καὶ

ἄλων ὁμοῦ, αἰτινες, ἅγιοι οὐσαι, ἀπογελοῦσι τὴν Νύμφην
Αὐτοῦ Ἐκκλησίαν, παρέδωκεν ἑαυτόν, ἵνα ἀγιάσῃ αὐ-
τὴν καθαρίσας τῷ λουτρῷ τοῦ ὕδατος ἐν οἴματι.

Καὶ ἂν μὲν προσκαλέσῃ ἡμᾶς Ἄρχων ἢ Κυβερνή-
της Κράτους ἢ Ἀρχιστράτηγος ἢ Βασιλεὺς ἢ Λύτο-
κράτωρ ἢ Πρίτανος ἢ Καθηγητὴς Πανεπιστημίου ἢ βο-
θύπλουτος εὐεργέτης ἐθνικὸς προετοιμαζόμεθα δι' ἐσθῆ-
τος ἀγλαῆς καὶ εἰ δυνατὸν χρυσοκοσμῆτου, προσκαλοί-
μενοι δὲ ὑπὸ τοῦ Βασιλέως τῶν βασιλευόντων καὶ Πλα-
στοῦ καὶ Σωτῆρος καὶ Κριτοῦ τῶν ψυχῶν ἡμῶν, οὐδέ-
λως προετοιμαζόμεθα ἵνα ὑποδεξώμεθα Αὐτὸν ἀξίως·
δὲν φροντιζομεν ἵνα ὑπαντήσωμεν Αὐτὸν ὡς αἱ φρόνιμοι
παρθένοι μὲ ἔλαιον ἀγάπης ἐν ταῖς λυχνίαις τῶν καρδιῶν
ἡμῶν, μὲ φῶξ ἐργῶν ἀγαθῶν, ἵνα ἀνοίξῃ ἡμῖν τὴν πύ-
λην τοῦ ἁγίου τῆς δόξης νυμφῶνος Αὐτοῦ, ἀλλὰ γινό-
μεθα ὡς αἱ μωραὶ παρθένοι μὲ λυχνίας ἐσβεσμένας ἔ-
νεκα ἐλλείψεως ἐλαίου ἀγάπης καὶ φωτὸς εὐποιΐας, ἵνα
κρούωμεν ἐξωθεν τῆς πύλης καὶ μὴ ἀνοίξῃ καὶ μὴ εἰ-
σέλθωμεν εἰς τὴν χαρὰν τοῦ Κυρίου ἡμῶν. Ἡμεῖς ἐκτι-
μῶμεν τὰ ἐπίγεια ἀγαθὰ, τὸν ἐπίγειον Ἄρχοντα ἢ Βα-
σιλέα καὶ τὸν Θεὸν ὑποτιμῶμεν καὶ ὑποβιβάζομεν εἰς
βαθμὸν κατώτερον τοῦ ἐπιγείου Ἀνακτος. Τὰ βλεπόμενα,
τὰ ἐπίγεια ὑπερτιμῶμεν καὶ μεγαλοποιοῦμεν καὶ θαυμά-
ζομεν ὡς ὀρώμενα, τὰ δὲ ἐπουράνια καὶ αἰώνια καὶ ἄφθαρ-
τα καὶ ἀνεκκλάλητα περιφρονοῦμεν ὡς ἀόρατα.

Καθ' ἡμέραν τὸ φθαρτὸν ἡμῶν σῶμα τρεφόμενον,
σιτιζόμενον, δροσιζόμενον, ἐνδυνόμενον, προφυλασσόμε-

νον, λουόμενον, κοσμούμενον, θερμαινόμενον, εὐφραϊνό-
μενον, μὲ μυστικὴν φωνὴν τῆς μεθ' ἧς ἐπλάσθη σοφῆς
κατασκευῆς φωνάζει: μὲ σιτιζετε, μὲ ἐνδύετε μὲ κοσμεῖ-
τε, μὲ περιάγετε δι' ἀμυξῶν, δι' αὐτοκινήτων, δι' ἀτμο-
πλοίων, μὲ λούετε, μὲ θάλπετε, μὲ περιποιεῖσθε, μὲ
ἐνδυναμώνετε, μὲ κινητοποιεῖτε, μὲ ἀσκεῖτε, ἀλλ' ὑπάρ-
χει ἐντός μου καὶ μία ψυχὴ ἀθάνατος, ἄφθαρτος, τὴν
ὁποίαν ἔπλασεν ὡς ἐμὲ ὁ Θεός· ἐπλασε δὲ αὐτὴν λαμ-
προτέραν φωτὸς, καθαρῆτεραν χιόνος καὶ ἡμεῖς παραι-
τεῖτε αὐτὴν ἄθρεπτον, ἀδρόσιστον, γυμνήν, ἀνευτρέπι-
στον, ἀκατοίκιστον, ἄλουστον, ἀθέρμαντον, ἐν μέσῳ
ἀνθέων ὡς ἀκανθῶν, ἐν μέσῳ φώτων σκοτεινῆν, ἐν μέσῳ
μύρων ἀρωμάτιστον, ἐν μέσῳ μελωδιῶν βωβήν, ὡς τε-
θαμένην ζῶσαν, ὡς ἐγκληματίαν κατάδικον, ἀσυγκοι-
νώνητον μὲ τὰ ἠθικὰ καὶ ἄφθαρτα τοῦ πνευματικοῦ κέ-
σμου ἀγαθὰ· ἀκινήτοποιητον πρὸς τὸν Θεὸν διὰ τῆς
ὁδοῦ τῆς ἀγάπης, ἀνικανοποίητον ὡς πρὸς τὰς νοεράς
καὶ ἠθικὰς ὀρέξεις, ὡς δούλην τοῦ δούλου πλασθέντος
σώματος, ὡς ὑπηρέτριαν καὶ μάγειρον τοῦ δουλικοῦ σώ-
ματος τὴν κυρίαν καὶ δέσποιναν, τὴν ἁγίαν βασίλισσαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Ἡ περὶ ἡμᾶς φύσις ὁδογούσα ἡμᾶς
εἰς τὴν ἀρετήν.

Καθ' ἡμέραν ὁ ἥλιος ἀνατέλλων λέγει με μυστικὴν τῆς σοφίας τοῦ Θεοῦ φωνήν: λάμπω ἐγώ, λάμπετε καὶ σεῖς, διότι ἔχετε ψυχὴν ἀθάνατον, ἔχετε λογικὸν καὶ συνείδησιν, δι' ὧν βλέπετέ διὰ τῆς πίστεως τὸν Θεόν, ἔχετε καρδίαν, δι' ἧς τὸν αἰσθάνεσθε, ἔχετε χάριν τοῦ Θεοῦ, δι' ἧς ἤδη ὡς ἐν ἐσόπτρῳ καὶ ἐν τῷ αἰωνίῳ μέλλοντι θὰ ἴδητε αὐτὸν πρόσωπον πρὸς πρόσωπον ἂν ἦσθε εὐσεβεῖς καὶ ἐνάρετοι· ἐγὼ δὲ ἐν ᾧ με βλέπετε δὲν σᾶς βλέπω, με γνωρίζετε δὲν σᾶς γνωρίζω, με ἀγαπᾶτε δὲν σᾶς ἀγαπῶ, διότι δὲν σᾶς ἀντιλαμβάνομαι· σᾶς φωτίζω ἀλλὰ δὲν αἰσθάνομαι τὸ φῶς μου καὶ θὰ ἔλθῃ ἡμέρα ποῦ θὰ παύσω νὰ λάμπω καὶ νὰ ὑπάρχω ὡς σῶμα ὑλικόν, ὅπως καὶ σεῖς ὅταν ὁ Χριστὸς φανερωθῇ ἢ ζωὴ ὑμῶν, θὰ φανερωθῆτε ἐν δόξῃ· λάμψατε λοιπὸν καὶ ἐσεῖς ἀπὸ τῶρα με φῶς ἔργων ἀγαθῶν· ἐγὼ στενοχωροῦμαι δι' ἐσᾶς σὲ ὅλην τοῦ ἀπείρου χώρου τῶν Οὐρανῶν εὐρυχωρίαν καὶ με ὅλην τὴν φαιδρότητά μου στενάζω καὶ ἀπεκδέχομαι καὶ περιμένω μετ' ἐναγωνίου ἐλπίδος νὰ ἴδω καὶ νὰ χαρῶ τὴν δόξαν τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ νὰ ἀνατείλῃ εἰς τὴν ἡμέραν τὴν συντελείας, ἀλλὰ σεῖς δὲν αἰσθάνεσθε τὴν ἀξίαν σας, δὲν λάμπετε με φῶς

φιλιανθρωπίας· ἐγὼ δὲν σκοτίζομαι παρὰ μόνον ἐὰν ἡ σελήνη παρεμπέσῃ μεταξὺ ὑμῶν καὶ ἐμοῦ, ὑμεῖς δὲ δὲν λάμπετε πολλάκις ἔνεκα τῆς παρεμβολῆς τοῦ διαβάλου μεταξὺ ὑμῶν καὶ τοῦ φωτὸς τοῦ κόσμου, τοῦ Χριστοῦ.

Καθ' ἡμέραν ὁ ἀῆρ δροσίζει ἡμᾶς καὶ με φωνὴν τῆς παρὰ Θεοῦ σοφίας φωνάζει εἰς ἡμᾶς: ἐγὼ δροσίζω, εὐφραίνω, θωπεύω καὶ ζωογονῶ φυτά, ζῶα, πτηνὰ ἰχθύας καὶ ἀνθρώπους· εἶμαι ὁ φορεὺς τοῦ φωτὸς καὶ τῶν ἤχων διὰ τῶν φωτιστικῶν καὶ ἠχητικῶν κυματισμῶν μου καὶ δι' ἐμοῦ συκοινωνεῖτε μετὰ τοῦ φωτὸς καὶ μετὰ τῶν διαφόρων φθόγγων τῆς φύσεως, μετὰ τοῦ φλοίσβου τῶν θαλασσῶν, μετὰ τοῦ ψιθύρου τῶν δασῶν, μετὰ τῶν κελαδημάτων τῶν ἀηδόνων καὶ τῶν λοιπῶν ᾠδικῶν πτηνῶν· ἐσεῖς δὲ δὲν δροσίζετε, φλογίζετε, δὲν θωπεύετε, δὲν ἀσπάζεσθε, δὲν ἀγαπᾶτε, ἀλλὰ ραπίζετε ἀλλήλους.

Αἱ ἀηδόνες μετὰ μελωδικὰ ᾠσματά των, οἱ κορυδαλοὶ μετὰ τὰς μελισταγεῖς ᾠδὰς των, τὰ λοιπὰ μελωδικὰ πτηνὰ καταθέλγουσιν ἡμᾶς καὶ μετὰ τὴν τερψίθυμον μολπήν των λέγουν μυστικῶς εἰς ἡμᾶς: ἡμεῖς ὑμνοῦμεν τὸν Θεὸν καὶ θελγομεν τὰς ἀκοάς σας, ὑμνήσατε καὶ σεῖς διὰ τῆς φωνῆς τῆς καλῆς ἀναστροφῆς καὶ ἀνατροφῆς καὶ διαγωγῆς σας τὸν Θεόν· ἀλλὰ σεῖς δυσαρμονίαν κακότηχον καὶ κακοήθη ἀποτελεῖτε διὰ τῶν ὑβρεων, ἃς ἐκτοξεύετε κατ' ἀλλήλων καὶ τῶν στυγερῶν κατὰ τοῦ Θεοῦ βλασφημιῶν, τῶν καταρῶν, ἃς ἐκφράζετε κατ' ἀλλήλων.

Ναί, ἀγαπητοὶ ἀναγνώσται, ἡ μυστικὴ φωνὴ τοῦ

σύμπαντος κόσμου διδάσκει καὶ παροτρύνει ἡμᾶς εἰς λατρείαν τοῦ Θεοῦ καὶ ἀγάπην ἀλλήλων. Τὰ πολύφωτα καὶ στίλβοντα ἄστρα μᾶς λέγουν: εἰς τὰ οὐράνια κέλευθα, εἰς τὰς θεοχαράκτους τροχιάς ἡμῶν πορευόμεθα ἐπὶ τόσους αἰώνας, ὑπήκοα καὶ πειθήνια εἰς τὸν ὑφ' οὗ ἐδημιουργήθημεν Θεῖον Λόγον διὰ τῆς ὁρμῆς τοῦ ἐνδομύχου ἡμῶν πυρὸς χωρὶς νὰ συγκρουσθῶμεν καὶ ἀλληλοσπαραχθῶμεν ἐκρηγνύμενα καὶ ἐκπυρσοκροτοῦντα· ἐσεῖς ὅμως καὶ ὡς ἄτομα καὶ ὡς ἔθνη ἀφ' ὅτου ἤρξατο ἡ Κλειὸν νὸ γράφη τὴν ἀτομικὴν καὶ διεθνῆ ζωὴν σας εἰς τὰς δέλτους τῆς δὲν ἐπαύσατε πρῶτον μὲν διὰ πυρολίθου καὶ χαλκοῦ, εἶτα δὲ διὰ σιδήρου καὶ πυρός, δι' ἐπιχθονίων καὶ ἐπιθαλασσιῶν καὶ ἐναερίων τηλεβόλων καὶ βομβῶν νὰ ἐκπυρσοκροτῆτε καὶ καταθραύητε ἀλλήλους. Ἐπειτα μεθ' ὅλην ἡμῶν τὴν ὑπερθηριώδη κατάστασιν βαδίζομεν εἰς θείαν κοινωνίαν τοῦ πράου καὶ ταπεινοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'.

Περὶ τῆς τιμωρίας τῶν ἀναξίως μεταλαμβανόντων.

Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἀναφωνεῖ λέγων: «δοκιμάζω ἄνθρωπος ἑαυτὸν καὶ οὕτως ἐκ τοῦ ἄρτου ἐσθιέτω

καὶ ἐκ τοῦ ποτηρίου πινέτω· ὁ γὰρ ἐσθίων καὶ πίνων ἀναξίως κρῖμα ἑαυτῷ ἐσθίει καὶ πίνει, μὴ διακρίνων τὸ σῶμα καὶ αἷμα τοῦ Κυρίου» (Α΄ Κορ. ΙΑ΄. 28-29) Ἄς δοκιμάζῃ, λέγει, ὁ ἄνθρωπος τὸν ἑαυτοῦ καὶ ἔπειτα ἐκ τοῦ ἄρτου ἄς τρώγῃ, δηλ. ἐκ τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ καὶ ἄς πίνῃ ἐκ τοῦ ποτηρίου, δηλ. ἐκ τοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ, διότι ἐκεῖνος, ὅστις ἀναξίως, ἀνευ προηγουμένου καθαρισμοῦ ἐσθίει καὶ πίνει, προσέρχεται εἰς τὰ ἄχραντα μυστήρια χωρὶς νὰ βλέπῃ καὶ διακρίνητὸ σῶμα καὶ αἷμα τοῦ Κυρίου, χωρὶς νὰ ἔχῃ ἀνοικτὰ τὰ ὄμματα τῆς καρδίας ἐκ τοῦ ὕπνου τῆς ἀμαρτίας τολμᾷ νὰ μεταλάβῃ τοῦ σώματος καὶ αἵματος τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ, ὁ τοιοῦτος μεταλαμβάνει οὐχὶ σῶμα καὶ αἷμα τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ τὴν καταδίκην καὶ ἀπώλειαν αὐτοῦ.

«Διὰ τοῦτο ἐν ἡμῖν πολλοὶ ἀσθενεῖς καὶ ἄρρωστοι καὶ κοιμῶνται ἱκανοί· εἰ γὰρ ἑαυτοὺς διεκρίνομεν, οὐκ ἂν ἐκρινόμεθα· κρινόμενοι δὲ ὑπὸ τοῦ Κυρίου παιδευόμεθα, ἵνα μὴ σὺν τῷ κόσμῳ κατακριθῶμεν (Αὐτόθι 30-32).

Διὰ τοῦτο, δηλ. ἐκ τῆς ἀναξίως γινομένης ἀγίας Κοινωνίας, μεταξύ σας πολλοὶ ἀσθενεῖς καὶ ἄρρωστοι καὶ ἀπέθανον ἄρκετοί· διότι ἂν διεκρίνομεν ἑαυτοὺς δὲν θὰ κατεδικαζόμεθα, δὲν θὰ ἐτιμωρούμεθα· τιμωρούμενοι δὲ ὑπὸ τοῦ Κυρίου παιδευόμεθα, διὰ νὰ μὴ καταδικασθῶμεν μετὰ τοῦ ὑπολοίπου κόσμου.

«Γῆ γὰρ ἡ πιούσα τὸν ἐπ' αὐτῆς πολλάκις ἐρχόμενον ὑετὸν καὶ τίκτουσα βοτάνην εὐθετον ἐκείνοις,

δί' οὓς καὶ γεωργεῖται, μεταλαμβάνει εὐλογίας ἀπὸ Θεοῦ· ἐκφέρουσα δὲ ἀκάνθας καὶ τριβόλους ἀδόκιμος καὶ κατάρως ἐγγύς, ἧς τὸ τέλος εἰς καῦσιν (Ἑβρ. ΣΤ'. 7-8).

Διότι γῆ, λέγει, ἣτις ποτίζεται συχνὰ πυκνὰ ἀπὸ τὴν βροφὴν τοῦ Οὐρανοῦ, ὅταν φύη χόρτα κατάλληλα εἰς βρῶσιν ἐκείνων, ὑφ' ὧν καὶ δι' οὓς καλλιεργεῖται, ἀξιούται εὐλογίας παρὰ Θεοῦ· ἐὰν δὲ φύη ἀκάνθας καὶ τριβόλους, ὑπόκειται εἰς ἐπικειμένην ὀργὴν καὶ κατάραν τοῦ Θεοῦ καὶ δὲν ἀπέχει ἐξ αὐτῆς, ἀλλὰ τὸ κατάντημά της εἶναι καῦσις. Οὕτω καὶ πᾶς, οὔτινος ἢ ψυχὴ ποτίζεται ἀπὸ τὸ τίμιον αἷμα τοῦ Χριστοῦ καὶ ἐκφύει φυτὰ καὶ ἄνθη χρηστῶν, ὀρθῶν καὶ θεαρέστων ἰδεῶν, ἀγαθῶν αἰσθημάτων καὶ ἐπιθυμιῶν τῶν τοῦ πνεύματος καὶ καρποῦς ἔργων ἀγαθῶν, ἀπολαύει εὐλογίας παρὰ τοῦ Θεοῦ· ἂν ὁμως βλαστάνῃ ἀκάνθας καὶ τριβόλους στρεβλῶν ἰδεῶν, πονηρῶν ἠθῶν καὶ αἰσθημάτων, ἀταστάλων φρονημάτων καὶ σαπροῦς καρποῦς ἔργων πονηρῶν, ὑπόκειται νὰ γίνῃ παρανάλωμα τοῦ πυρὸς τῆς θείας δίκης, τῆς θείας ὀργῆς, κατάρως καὶ αἰωνίου τιμωρίας καὶ κολάσεως, καθόσον ὁ Θεὸς εἶναι φῶς φωτίζον δικαίους καὶ πῦρ καταναλίσκον ἀδίκους.

Ἐὰν ἀμαρτήσῃ τις, λέγει, νόμῳ Μωσέως ἐπὶ δυσὶ καὶ τρισὶ μάρτυσιν ἀποθνήσκει· πόσῳ δοκεῖτε χείρονος ἀξιωθήσεται τιμωρίας ὅτον υἷὸν τοῦ Θεοῦ καταφρονήσῃς καὶ τὸ πνεῦμα τῆς χάριτος ἐνυβρίσῃς καὶ τὸ αἷμα τῆς διαθήκης κοινὸν ἡγησάμενος, ἐν ᾧ ἡγιασθη; ἐμοὶ γὰρ

ἐκδίκησις, ἐγὼ ἀνταποδώσω, λέγει Κύριος· ὁ γὰρ Θεὸς ἡμῶν πῦρ καταναλίσκον». (Ἑβρ. Ι'. 27-30).

Ἐὰν ἀμαρτήσῃ τις, ἐὰν παραβῆ διατάξεις τινὰς τοῦ νόμου τοῦ Μωυσέως, ἐπὶ τῇ βάσει μαρτυριῶν δύο ἢ τριῶν μαρτύρων ἀποδεικνυομένης τῆς ἐνοχῆς αὐτοῦ, καταδικάζεται εἰς θάνατον· πόσῳ λοιπὸν χειροτέραν καὶ αὐστηροτέραν καταδίκην θὰ ὑποιτῆ ἐκεῖνος, ὅστις τὸν Τύπον τοῦ Θεοῦ κατεπάτησε, κατεφρόνησε καὶ τὸ αἷμα τῆς διαθήκης διὰ τοῦ ὁποῦν ἡγιασθη ἐν τῷ ἁγίῳ βαπτίσματι καὶ ἐν προηγουμένῃ μεταλήψει τοῦ τιμίου σώματος καὶ αἵματος τοῦ Κυρίου, ἐθεώρησε κοινόν, ὡς ἐν τῶν κοινῶν ἀνθρώπων αἷμα καὶ τὸ πνεῦμα τῆς χάριτος καὶ τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐξηυτέλισε; διότι ὡς λέγει ἡ Ἁγία Γραφή, εἰς ἐμὲ ἀνήκει ἡ ἐκδίκησις, ἐγὼ θὰ ἐκδικαθῶ, λέγει ὁ Θεὸς καὶ Κύριος· διότι ὁ Θεὸς (τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ) εἶναι φωτὶὰ καταστρεπτική.

Ὅταν προῦκετο νὰ δοθῇ ὁ νόμος τοῦ Θεοῦ εἰς τὸ Ὅρος Σινᾶ, τότε τὸ ἅγιον τοῦτο Ὅρος, ἐφ' οὗ ὁ νόμος τοῦ Θεοῦ ἐδίδετο, ἐσεῖετο, ἐκαπνίζετο ἐφλογίζετο ἡστράπτε καὶ ἐβρόντα ὁ περιβάλλων αὐτὸ αἰθὴρ καὶ ἂν ἡγγιζέτις εἰς αὐτὸ θὰ κατελιθοβολεῖτο ἐὰν ἦτο ἄνθρωπος, θὰ κατετοξεύετο ἐὰν ἦτο ζῶον. Ἐν ᾧ τῶρα ἡμεῖς, οἵτινες μέλλομεν οὐχὶ νὰ ἐγγίσωμεν τὸν ὄρος τῆς θείας Νομοθεσίας, ἀλλ' αὐτὸ τὸν σῶμα καὶ αἷμα τοῦ Νομοδότου Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, οὐχὶ νὰ ψεύσωμεν τὸ ἅγιον Ὅρος Σινᾶ κλονιζόμενον καὶ σενόμενον ὑπὸ τῆς ἐπισκέψεως τοῦ Θεοῦ, ἀστράπτον καὶ βροντοῦν ὑπὸ τῆς

© SISMANOGIJO

ἀπαγγελίας τῶν νόμων καὶ θεσμῶν τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ νὰ ἐνθαλαμεύσωμεν ἐν τῇ καρδίᾳ τὸ σῶμα καὶ αἷμα τοῦ Πλάστου τῆς γῆς, τῶν ὀρέων καὶ πεδιάδων καὶ θαλασσῶν αὐτῆς, τοῦ Πλάστου τοῦ ἡλίου καὶ τῶν ἀστέρων, τοῦ ἐν τῇ ἐνανθρωπήσει Αὐτοῦ ἀνακαινιστοῦ τῆς πιστευούσης ἀνθρωπότητος, ἐνώπιον τοῦ Ὁποίου φρίττουσιν ἄβυσσοι, Ὁν δουλεύουσι πηγαί, Ὡ ἐντυγχάνει τὰ ἄστρα, Ὁν προσκυνοῦσιν ἄγγελοι, Ὁν ὑποβαστάζουσι τὰ χερουβείμ καὶ ἀνυμνοῦσι τὰ Σεραφεείμ, ἐνώπιον τοῦ Ὁποίου ἔμφοβος καὶ ἐντρομος παρίστατο ὁ Μωϋσῆς, ἡμεῖς, λέγω, οἵτινες προτιθέμεθα νὰ μεταλάβωμεν τοῦ σώματος καὶ αἵματος Ἐκείνου, Ὅστις μέλλει νὰ κρίνη ἡμᾶς ἐν τῇ δευτέρᾳ φρικτῇ παρουσίᾳ Αὐτοῦ, δὲν ὀφείλομεν νὰ ἔχωμεν τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν ἡμῶν ὡς Ὁρος Σιᾶ σειόμενον διὰ σφοδρᾶς μετανοίας, ἀστράπτων καὶ βροντοῦν ὑπὸ τῆς μυστικῆς φωνῆς τῶν ἐντολῶν, ἐκ πυρὸς ἀγάπης καὶ ἐκ φλογὸς μελέτης τοῦ θείου λόγου, ὅπως λέγει ὁ Προφητάναξ: «ἐν τῇ μελέτῃ μου ἐκκαυθήσεται πῦρ» καὶ ὅπως οἱ μαθηταὶ Αὐτοῦ Λουκᾶς καὶ Κλεώπας ἐπορεύοντο ἐξ Ἱεροσολύμων εἰς Ἐμμαοὺς καὶ συνήνητησεν αὐτοὺς καὶ συνεπορεύετο ὁ Κύριος ἡμῶν μετὰ τὴν ἀνάστασιν καὶ διήνοιγεν αὐτῶν τὸν νοῦν τοῦ συνιέναι τὰς Γραφάς, ὅταν ἠρμήνευεν εἰς αὐτοὺς τὰς περὶ Αὐτοῦ προσφητείας τῶν ἀγίων Προφητῶν ἀπὸ Μωσέως ἕως Ζαχαρίου υἱοῦ Βαραχίου, παραβάλλων πάντα τὰ χριστολογικὰ χωρία πρὸς τὰ ἀφορῶντα Αὐτὸν συμβάντα καὶ τὰ ἔργα Αὐτοῦ τὰ περιλαμβανόμενα ἐν τῷ

ἱερῷ Εὐαγγελίῳ καὶ ἐκ τῆς ἐρμηνείας ἐκείνης ἐπείθοντο οἱ μαθηταὶ ἐκείνοι καὶ ἐκαίετο ἡ καρδία των διὰ πυρὸς τῆς πίστεως; Οὕτω καὶ ἡμεῖς νῦν ὀφείλομεν νὰ μελετῶμεν τὰ βιβλούς τῆς Π. καὶ Κ. Διαθήκης καὶ τὰ ὀρθὰ ἐρμηνευτικὰ αὐτῶν καὶ ἠθικοθρησκευτικὰ βιβλία ὑπὸ ὀρθοδόξων ἀγίων ἀνδρῶν συντεταγμένα ἢ ξένων μὴ θιγόντων τὰ δόγματα τῆς Ἀνατολ. Ἐκκλησίας, νὰ κατοικίζωμεν τὸν Χριστὸν ἐν τῇ καρδίᾳ ἡμῶν διὰ τῆς πίστεως καὶ διὰ τῆς μιμήσεως τοῦ βίου καὶ ἐνασκήσεως τῶν ἀρετῶν Αὐτοῦ πρῶτον καὶ ἔπειτα νὰ προσερχώμεθα πρὸς τὸν θρόνον τῆς χάριτος, ἵνα ἐνθαλαμεύσωμεν Αὐτὸν ἐν τῷ ἀσύλῳ τῆς καρδίας ἡμῶν, ἀξίως μεταλαμβάνοντες τοῦ τιμίου σώματος καὶ αἵματος Αὐτοῦ.

Ἐὰν λέγη τις ὅτι ἀγαπᾷ ἓνα οἰκεῖον ἢ φίλον, τὸν πατέρα τὴν μητέρα του, ἀλλὰ δὲν ἀκούη τὰ λόγια αὐτῶν, οὔτε πράττη ὅσα τῷ συμβουλευοῦν, οὔτε ἔχη τὰ αὐτὰ φρονήματα, αἰσθήματα καὶ θελήματα αὐτῶν, οὔτε ἀκολουθῇ εἰς τὸ καλὸν παράδειγμα αὐτῶν, οὔτε μιμῆται τὴν εὐσεβῆ διαγωγὴν των, καὶ ὅταν τῷ ὀμιλοῦν ἀφίγη καὶ φεύγη τότε εἶναι δυνατὸν νὰ θέλουν ἐκείνοι τὴν συναναστροφὴν ἰου καὶ νὰ τὸν ἀγαποῦν; Οὕτω καὶ πολλῷ μᾶλλον συμβαίνει ὡς πρὸς τὸν Θεὸν καὶ ἡμᾶς εἶναι δυνατόν ποτε ν' ἀγαπῶμεν τὸν Θεὸν καὶ νὰ Τὸν λαυτρεύωμεν καὶ νὰ εἶναι ἀπ' ἐμᾶς εὐχαριστημένος, ἐὰν δὲν θέλωμεν ν' ἀκούωμεν τὰ λόγια Του, τὰς ἀγίας ἐντολάς Του, αἵτινες εἶναι ψυχοσωτήριοι καὶ δὲν εἶναι βαρεῖαι, διότι λέγει, καὶ αἰσθανόμεθα καὶ γνωρίζομεν καὶ

ἡμεῖς αὐτοὶ, ὅτι ὁ ζυγὸς Αὐτοῦ εἶναι χρηστὸς, δηλονότι εὐμεταχείριστος καὶ τὸ φορτίον Του ἐλαφρόν.

* Ἄν τὰς ἐντολὰς τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν δὲν ἐγγράφω-
μεν εἰς τὰς πλάκας τῆς καρδίας ἡμῶν, ἂν δὲν τηρῶμεν
αὐτάς, ἂν δὲν ἀγαπῶμεν Αὐτὸν καὶ τὸ ἀποδεικνύωμεν διὰ
τῆς παραβάσεως τῶν ἐντολῶν Του, πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ
κατοικήσῃ ἐντὸς μας διὰ τῆς μεταλήψεως τοῦ τιμίου
σώματος καὶ αἵματός Του; * Ἄν τῶν γονέων ἢ φίλων καὶ
συγγενῶν τοὺς λόγους παρακούωμεν, πῶς εἶναι δυνατὸν
νὰ θελήσωσι νὰ κατοικήσωσιν ἐν τῷ οἴκῳ ἡμῶν; Πῶς
εἶναι δυνατὸν ὁ ὑμνούμενος ὑπὸ τῶν Ἁγγέλων καὶ Ἁ-
γίων νὰ θελήσῃ νὰ κατοικήσῃ εἰς καρδίαν ὑβριστῶν
καὶ περιφρονητῶν Αὐτοῦ;

Αὐτὴ αὕτη ἡ Παναγία Μήτηρ Αὐτοῦ καὶ πρὶν ἢ
γεννήσῃ Αὐτὸν εἶχεν Αὐτὸν ἐν τῇ καρδίᾳ Της διὰ τῆς
πίστεως, διὰ τῆς μελέτης τῶν λόγων Του, ὅπως ἀποδει-
κνύεται ἐκ τῶν λόγων τοὺς ὁποίους εἶπεν εἰς τὴν ἑξα-
δέλφην Της Ἑλισάβετ οἷτινες εἶναι λόγοι ἐκ τῆς Ἁγίας
Γραφῆς (Λουκ. Α'. 46-55).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

**Περὶ τῶν ἀποφευγόντων νὰ ἐξολογηθῶ-
σι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν ἐνώπιον τοῦ Πνευμα-
τικοῦ πρὸ τῆς Ἁγίας Κοινωνίας.**

* Ἄς ἐλθῶμεν εἰς τὸ ζήτημα τῆς ἐντροπῆς ἐκείνων,
οἷτινες λέγουσιν ὅτι ἐντρέπονται νὰ ἐξομολογηθῶσιν εἰς
τὸν ἱερέα. * Ἄν ἔχωσι πίστιν, ἤτις εἶναι ὄρασις τῆς ψυχῆς
καὶ βλέπουσι διὰ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς καρδίας τὸν Θεὸν
παρόντα πανταχοῦ καὶ ἁμαρτάνουν ἐνώπιον Αὐτοῦ καὶ
δὲν ἐντρέπονται οὐδὲ φοβοῦνται, πῶς ἐντρέπονται εἰς
ἄνθρωπον ὁμοιοπαθῆ, τὸν ἱερέα, νὰ ὁμολογήσουσι τὰς
ἁμαρτίας αὐτῶν; ἐντρέπονται ἄνθρωπον ἓνα καὶ δὲν ἐν-
τρέπονται ἑκατομμύρια ἀγγέλων ἁγίων καὶ ἀνθρώπων
ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως, ἐνώπιον τῶν ὁποίων καὶ πρὸ
τοῦ φοβεροῦ βήματος τοῦ Δικαιοκρίτου Θεοῦ θὰ φανε-
ρωθῶσιν αἱ ἁμαρτίαι αὐτῶν, ὅταν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ
ὁ Κύριος ἡμῶν ἔλθῃ καὶ φωτίσῃ τὰ κρυπτὰ τοῦ σκότους
καὶ φανερώσῃ τὰς βουλὰς τῶν καρδιῶν τῶν ἀνθρώπων,
ὅτε ἐκάστου τὰ ἔργα θὰ φανερωθῶσι καὶ ἀναλόγως αὐ-
τῶν θὰ ἀπονεμηθῇ παρὰ τοῦ ἀθλοθέτου τῆς ἀρετῆς καὶ
τιμωροῦ τῆς κακίας εἰς μὲν τοὺς ἐναρέτους ὁ προσήκων
ἔπαινος καὶ ἀμοιβὴ καὶ στέφανος δόξης, εἰς δὲ τοὺς τὰ
φαῦλα πράξαντας ἢ κατακρισις καὶ τιμωρία.

Οἱ λέγοντες ὅτι ἐντρέπονται νὰ ἐξομολογηθῶσιν
εἰς τὸν πνευματικὸν πατέρα τὰς ἁμαρτίας των δὲν ἀνι-

λογίζονται ὅτι ἀθετοῦσιν ἱερὸν μυστήριον, ἄνευ τῆς τελείσεως τοῦ ὁποίου δὲν δικαιοῦνται νὰ προσέλθωσιν εἰς μετάληψιν τῶν ἀρχάντων μυστηρίων, δὲν σκέπτονται ὅτι ἀφ' οὗ δὲν σέβονται καὶ δὲν τηροῦν τὸ μυστήριον τῆς ἀγίας ἐξομολογήσεως πῶς τολμῶσι νὰ φρονῶσιν ὅτι εἶναι ἄξιοι νὰ ἀπολαύσωσι τὸ ἀνώτερον τῆς ἐξομολογήσεως μυστήριον τῆς ἀγίας Εὐχαριστίας; Δὲν ἀναλογίζονται ὅτι κυριεύονται ἀπὸ τὸ κωφὸν καὶ βωβὸν πνεῦμα τοῦ ἐχθροῦ τοῦ Θεοῦ διαβόλου, ὅστις διαβάλλει τὸ μυστήριον τῆς ἐξομολογήσεως ὡς περιττὸν καὶ καθιστᾷ κωφοὺς αὐτούς, ὥστε νὰ μὴ ἀκούουν τὰς νουθεσίας τοῦ ἐξομολογητοῦ, νὰ μὴ πείθωνται εἰς τοὺς λόγους τῆς ἀληθείας, εἰς τὰ ψυχωφελῆ παραγγέλματα τῶν ἱερῶν Ἀποστόλων καὶ αὐτῶν τῶν θείων Προφητῶν καὶ τῶν σιπτῶν καὶ ἀγίων Συνόδων, αἵτινες ἐθέσπισαν τὸ μυστήριον τῆς ἐξομολογήσεως ὡς ἐν τῶν ἀγίων ἐπὶ τὰ μυστηρίων; καὶ ἔπειτα, ἀφ' οὗ καταστήσῃ αὐτοὺς κωφοὺς ὡς πρὸς τὴν ἀκρόασιν καὶ τήρησιν τῶν θείων ἐντολῶν, καθιστᾷ αὐτοὺς καὶ βωβούς, ὡς βωβαίνων τὸ στόμα αὐτῶν ὥστε νὰ μὴ ὁμολογῶσι τὰς ἀμαρτίας αὐτῶν καὶ τότε τίς συμφώνησις μεταξὺ Θεοῦ καὶ Βελίαρ, τίς συσχέτισις μεταξὺ ἀγίου Πνεύματος καὶ πνεύματος πονηροῦ, ἀκαθάρτου κωφοῦ καὶ βωβοῦ.

Λέγουσί τινες καὶ ἰσχυρίζονται ὅτι ὅσα λέγουσιν εἰς τὸν πνευματικὸν ἐνδέχεται οὗτος νὰ τὰ διασαλπίσῃ· ἀλλ' εἰ δὲν ἔχωσι πεποίθησιν εἰς τὴν ἐχεμύθειαν καὶ μυστικότητα τοῦ πνευματικοῦ τῆς ἐνορίας, δύναται νὰ ἐρευνήσωσι καὶ εὕρωσι ἕτερον εὐλαβέστερον ἐκείνου,

τὸν ὁποῖον ὑποπτεύονται ὅτι θὰ διαδώσῃ τὰ ἀμαρτήματα των, ὅπερ σπάνιον.

Οἱ τὴν ἐξομολόγησιν εἰς τοὺς πνευματικοὺς πατέρας ἀθετοῦντες δὲν ἀναλογίζονται ὅτι ἀφ' οὗ δὲν πείθονται καὶ δὲν πράττουσι τὴν περὶ ἐξομολογήσεως ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, πείθονται καὶ πράττουν τὴν περὶ μὴ ἐξομολογήσεως ἐντολὴν τοῦ διαβόλου. Ἐντέλλεται ὁ Θεὸς καὶ δὲν ὑπακούουν, δὲν προθυμοποιοῦνται νὰ ὑποταχθῶσιν, ἧτις ὑπακοὴ εἶναι σωτηρία καὶ ζωὴ· ἐντέλλεται ὁ Σατανᾶς καὶ ὑπακούουν μετὰ χορᾶς καὶ προθυμίας, ἧτις ὑπακοὴ ἀπώλεια καὶ θάνατος τῆς ψυχῆς.

Δὲν βλέπουσιν οἱ ἰσχυριζόμενοι ὅτι περιττὴ ἢ ἐξομολόγησις, οἱ λεγοντες: «τί τὸν θέλω τὸν παπᾶ; πηγαίνω καὶ λέγω τὰς ἀμαρτίας μου ἐνώπιον τῆς ἱερᾶς καὶ ἀγίας εἰκόνας τοῦ Χριστοῦ καὶ λύεται τὸ ζήτημα»· δὲν στοχάζονται ὅτι θεοποιοῦν ἑαυτοὺς καὶ αὐτολατρεύονται, διότι καθίστανται ἀγάλματα καὶ εἰδῶλα, ἅτινα ὀφθαλμοὺς ἔχουσι καὶ οὐκ ὄψονται, δὲν βλέπουν τὸν ἐξομολογητὴν, στόμα ἔχουσι καὶ οὐ λαλήσουσι, δὲν ὁμολογοῦν τὰς ἀμαρτίας των, ὦτα ἔχουσι καὶ οὐκ ἐνωτισθήσονται, δὲν ἀκούουν τὴν περὶ ἐξομολογήσεως ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ οὔτε τὰς νουθεσίας καὶ συμβουλὰς τοῦ πνευματικοῦ πατρός, χεῖρας ἔχουσι καὶ οὐ ψηλαφήσουσι, δὲν ψαύουν, δὲν λαμβάνουν τὸ ἐπιτραχήλιον τοῦ ἐξομολογητοῦ, ὅπερ ἂν ἐξομολογοῦντο θὰ τὸ ἔθιγον καὶ θὰ τὸ ἐκράτουν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς των κατὰ τὴν μετὰ τὴν ἐξομολόγησιν συγχωρητικὴν εὐχὴν τοῦ ἱερέως, πόδας ἔχουσι καὶ οὐ περιπατήσουσιν, ἵνα μεταβῶσι πρὸς τὸν πνευματικὸν πατέρα· οἱ τοιοῦτοι λεληθότως, χωρὶς

να τὸ αἰσθάνωνται καθιστῶσιν ἑαυτοὺς ἐξομολογούντας καὶ ἐξομολογουμένους, συγχωροῦντας καὶ συγχωρουμένους.

Οἱ λέγοντες ὅτι ἀρκεῖ ἡ ἐνώπιον τῆς ἀχράντου εἰκόνοσ τοῦ Σωτήρος Χριστοῦ ἐξομολόγησις δὲν σκέπτεται ὅτι ἂν εἶχον πταισῆ πρὸς τὸν πατέρα ἢ μητέρα ἢ οἰκεῖον ἢ φίλον των καὶ ἐπορεύοντο νὰ εἶπουν τὸ πταισμά των ἔμπροσθεν τῆς εἰκόνοσ τοῦ πατρός, τῆσ μητρός, οἰκεῖου ἢ φίλου των θὰ ἐθεώρει οὗτοσ ἰκανοποιητικὴν τὴν τοιαύτην ὁμολογίαν τοῦ πταισματοσ τοῦ νιού, τοῦ συγγενοῦσ, τοῦ φίλου του; θὰ τὴν ἐθεώρει εἰρωνίαν καὶ χλευασμόν· καὶ θὰ τὸν συνεχώρει; οὐχὶ βέβαια· πῶσ λοιπὸν θὰ ἐδέχετο τὸ τοιοῦτον ὁ Θεός:

Ἐπειτα ζητοῦν τινὲσ ἐξομολογητήν, ὅστισ νὰ μὴ ἐξετάσῃ λεπτομερῶσ τὰ καθέκαστα τῶν ἀμαρτιῶν των. Οἱ τοιοῦτοὶ ὁμοιάζουν ἐκείνουσ, ἐὰν δύνανται νὰ ὑπάρξουν τοιοῦτοὶ, οἷτινεσ θὰ ἐζήτουν ἰατρόν, ἐὰν δύναται νὰ ὑπάρξῃ τοιοῦτοσ ἰατρός, ὅστισ νὰ μὴ ἐρευνήσῃ ἀκριβῶσ καὶ ἐρωτήσῃ τὰ τῆσ ἀσθενείασ των ἢ νὰ μὴ δώσῃ εἰσ αὐτοὺσ πικρὰ φάρμακα ἢ κόψῃ τὰ τυχὸν γαγγραινῶδη μέλη τοῦ σώματοσ των ἢ καυτηριάσῃ αὐτά, ἀλλὰ δώσῃ εἰσ αὐτοὺσ γλυκὰ καταπότια· τοιοῦτοὶ ἀσθενεῖσ δὲν ὑπάρχουν, ἀδιάφοροὶ διὰ τὴν ὑγείαν τοῦ σώματοσ των· ἀλλ' ἀμαρτωλοὶ, ἀνάλγητοὶ καὶ ἀναίσθητοὶ ἀπαθεῖσ καὶ πεπωρωμένοι διὰ τὴν ὑγείαν τῆσ ψυχῆσ αὐτῶν ὑπάρχουν ἀτυχῶσ καὶ πολλοὶ μάλιστα.

Σπάνιον εἶναι νὰ ὑπάρξουν ἄνθρωποὶ μὴ λουστῆν-

τεσ ἐπὶ πολὺ διάστημα χρόνου, οἷτινεσ ἂν τοῖσ προτείουν νὰ λουστῶσι δωρεὰν δὲν θὰ ἐδέχοντο· ἐν τούτοισ ὑπάρχουν ἀμαρτωλοὶ, οἷτινεσ ῥυπαροὶ ὄντεσ ψυχικῶσ δὲν προσέρχονται εἰσ τὸ πανάγιον αὐτὸ λουτρὸν τῆσ ἱερῶσ ἐξομολογήσεωσ. Καὶ εἰσ μὲν τὸ σωματικὸν λουτρὸν καθαρτήριον εἶναι τὸ νερόν, εἰσ δὲ τὸ λουτρὸν τῆσ ψυχῆσ καθαρτήριον εἶναι τὸ πάντιμον αἷμα τοῦ ὑπὲρ ἡμῶν σφαγέντοσ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν· καὶ τὸ μὲν ὕδωρ ἐκτιμῶμεν καὶ σπεύδομεν νὰ τὸ χρησιμοποιοῦσμεν ὑπὲρ τοῦ σώματοσ ἡμῶν, τὸ ὁποῖον εἶναι προσωρινόν, τὸ δὲ αἷμα τοῦ Κυρίου ἡμῶν καὶ Λυτρωτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ δὲν ἐκτιμῶμεν ἵνα χρησιμοποιοῦσμεν αὐτὸ πρὸσ κάθαρσιν αἰώνιον, ἐνῶ διὰ μόνου τοῦ καθαρμοῦ τοῦ ἀγιασμοῦ δύναται νὰ εἰσέλθῃ τισ εἰσ τὸν Παράδεισον, ἐνθα οὐδὲν ἀκάθαρτον εἶναι δεκτόν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η΄.

Ποίαν ἐξετάσιν ἑαυτοῦ πρέπει νὰ κάμῃ ὁ μέλλων νὰ ἐξομολογηθῇ.

Ὁ προτιθέμενοσ νὰ προσέλθῃ εἰσ τὴν ἐξομολόγησιν τῶν ἀμαρτιῶν του ὀφείλει νὰ ἐξετάσῃ ἑαυτὸν ὡσ πρὸσ τὰ ἐξῆσ:

α΄.) Ὁφείλει καὶ ὑποχρεοῦται νὰ ἀναγνωρίσῃ πόσον δεινὸν καὶ θεομίσητον εἶναι ἡ ἀμαρτία, ὡσπε πρὸσ

ἐξάλειψιν αὐτῆς νὰ ἐνανθρωπήσῃ καὶ θυσιασθῆ ἓνας Θεός.

β'.) Ὁφείλει καὶ χρεωστῆ νὰ ἀναλογισθῆ πόσον εὐχερῆς, εὐχρηστον, ἄμοχθον καὶ ἀδάπανον εἶναι τὸ ἱατρικόν, τὸ θεραπεῦον τὴν ἁμαρτίαν, ὅπερ εἶναι τὸ αἷμα τοῦ Κυρίου, τὸ ὁποῖον ἵνα προσφέρῃ εἰς ἡμᾶς ὑπέστη τόσα πάθη, ὕβρεις, προπηλακισμούς, ράπισματα, ἐμπτισμούς, χλευασμούς, μαστιγώσεις, γρονθοκοπήσεις, ἀκάνθινον στέφανον, οἰκειδισμούς, πόνους σιαυρικῆς θανῆς.

γ'.) Ὁφείλει νὰ σκεφθῆ ὅτι ἀφ' οὗ ὁ Πλάστης ἡμῶν ὑπέφερε ταῦτα πάντα ἵνα σώσῃ ἡμᾶς, ἐταπεινώθῃ, ὕβρισθῃ, ἐπληρώθῃ, ἀπέθανεν ἐν μέσῳ δύο ληστῶν, εἶναι ἐπαρσις σατανική, εἶναι ἐγωϊσμός ὑπερφίαλος καὶ ἐωσφορικός, εἶναι ἀχαριστία τὸ νὰ μὴ καταδεχώμεθα νὰ ταπεινωθῶμεν ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, ἕνεκα τῶν ὁποίων ἀκριβῶς ἐταπεινώθῃ καὶ ἔπαθεν ὁ ἀναμάρτητος Κύριος ἡμῶν.

δ'.) Ὁφείλει νὰ ἐξετάσῃ ἑαυτὸν ἐὰν εἶναι ἔτοιμος καὶ πρόθυμος νὰ ὑποστῆ τὸν ὑπὸ τοῦ πνευματικοῦ πατρὸς ἐπιβαλλόμενον εἰς αὐτὸν κανόνα, τὸν ὁποῖον ὄχι μόνον ὀφείλει νὰ παραδεχθῆ καὶ ἐκπληρώσῃ ἀνελλιπῶς, ἀλλὰ καὶ νὰ προσθέσῃ καὶ ἄλλα ἔργα ἱκανοποιητικὰ πρὸς βεβαίωσιν τῆς συνειδήσεώς του.

ε'.) Ὁφείλει ν' ἀνανεώσῃ καθ' ἡμέραν τὴν ἀπόφασιν τῆς διορθώσεως αὐτοῦ καὶ νὰ ζητῆ παρὰ τοῦ Θεοῦ χάριν ἐπὶ πλεόν διὰ νὰ μένῃ σταθερὸς εἰς τὴν ἀπόφα-

σίν του ἐκείνην λεγὼν μετὰ τοῦ Δαυὶδ: Ἄνωσα καὶ ἔστησα τοῦ φυλάξασθαι τὰ κρίματα τῆς δικαιοσύνης σου» (Ψαλμ. ΡΙΗ'. 105.)

στ'.) Ὁφείλει νὰ ἐξομολογῆται συχνὰ καὶ ἂν εἶναι ἄξιος νὰ μεταλαμβάνῃ τῶν ἀχρίντων μυστηρίων, ἵνα οὕτω ὀχυρωθῆ ὡς ἀπόρθητον ὑπὸ τῆς ἁμαρτίας φρούριον καὶ ἀποβῆ κατοικητήριον τοῦ Παντάνακτος Θεοῦ, ἀνάκτορον καὶ ναὸς ἱερὸς τῆς Ἁγίας Τριάδος, ἀπρόσιτον εἰς ἐπιβουλάς τῶν δαιμόνων· καὶ ἂν δὲν ἐξομολογῆται συχνὰ τοῦλάχιστον νὰ πράττῃ τοῦτο ἐκάστοτε μεθ' ἐκάστην πτώσιν εἰς ἁμάρτημά τι, διότι ἂν δὲν ἐξομολογῆται ἀμέσως μετὰ τὴν ἁμαρτίαν, τότε αὕτη ἐπαναλαμβάνεται καὶ ριζοῦται καὶ γίνεται δυσθεράπευτος. Διότι ὁ ἀνεξομολόγητος κινδυνεύει νὰ γίνῃ βορὰ καὶ θῦμα καὶ καταπάτημα τῆς ἁμαρτίας. Ἐὰν δὲν δύναται τις νὰ κοιμηθῆ μετὰ θηρίων ἀγρίων, ἐὰν δειλιᾷ νὰ ὑπνώσῃ ἐντὸς σπηλαίου ληστῶν, ἐκ φόβου μήπως τὸν φονεύσουν, πῶς δέχεται νὰ ὑπνώτῃ μετὰ ἁμαρτιῶν, αἵτινες εἶναι τρομερώτεραι ἀπὸ ὄφεις καὶ ἐχίδνας, ἀπὸ θηρία καὶ ληστές: Ἐὰν δὲν ἀποφασίζῃ νὰ κατακλιθῆ παρὰ νεκρὸν σῶμα, μολυσματικῆς νόσου ναυάγιον, πῶς ἀποφασίζει νὰ κοιτῆται μεθ' ἀναίσθητον ἁμαρτίαν; Ἀφ' οὗ γνωρίζῃς ἀδελφέ, τὸ ἄδηλον τοῦ θανάτου σου, ὅστις ἔρχεται ὡς κλέπτης ἐν νυκτί, πῶς ὑπνώτεις τὸν ὕπνον τῆς ἁμαρτίας καὶ δὲν φοβεῖσαι νὰ μὴ σὲ παραδώσῃ ὁ ὕπνος τῆς ἁμαρτίας εἰς τὸν ἀδελφόν του θάνατον τῆς ψυχῆς, πῶς ἀποφασίζεις νὰ ἴστασαι εἰς τοὺς κρημνοὺς τῶν χιονωδῶν ἄλπεων τῆς ψυχρᾶς ἀναλγησίας σου καὶ

δὲν φοβεῖσαι νὰ μὴ κατακρημνισθῆς εἰς βαθύτατα βά-
ραθρα τῆς ἀπωλείας, ἐξ ὧν οὐδεὶς δύναται νὰ σὲ ἐξαγά-
γῃ, ἀφ' οὗ ἐθελουσίως ἐρρίφθης ὑπὸ τῆς ἀμετανοήτου
γνώμης σου, ἥτις δὲν σὲ ἀφήνει νὰ χρησιμοποιήτῃς
τὸ τοσοῦτον εὐχερὲς καὶ ἀκεσώδυνον καὶ πολύτιμον φάρ-
μακον τῆς ἐξομολογήσεως καὶ τῆς ἀγίας εὐχαριστίας.

Μὴ ἀναβάλης τὴν μετάνοιαν καὶ τὰ ἔργα τῆς με-
τανοίας εἰν τὴν αὐριον· μὴ εἶπῃς· σκοπεύω νὰ ἐξομολο-
γηθῶ αὐριον, ἀλλὰ σπεῦσον σήμερον· τὸ αὐριον δὲν ἔ-
χει τέλος, ἢ ἀναβολὴ εἶναι ἀποτυχία καὶ ματαιώσεις,
ἀπώλεια καὶ ὄλεθρος. Ἦλθέ τις καὶ ἔδωκεν εἰς τινα φί-
λον του ἐπιστολήν, ἀγγέλλουσαν τὸ ἀφευκτον κίνδυνόν
του, ὡς ἐκ τῆς ἐπικειμένης ἐπιδρομῆς τῶν ἐχθρῶν του·
ἐκεῖνος ἀνέβαλε τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἐπιστολῆς καὶ τὴν
λῆψιν τῶν καταλλήλων μέτρων, εἰπὼν ἐς αὐριον τὰ
σπουδαῖα· ἀλλ' ἦλθον οἱ ἐχθροὶ καὶ κατέστρεψαν
αὐτόν. Οὕτω καὶ ὁ χριστιανός, ὅστις ἀναβάλλει τὴν
ἐξομολόγησίν του, διδὲι ἐλεύθερον ἐνεργείας στάδιον
εἰς τὸν ἐχθρόν του διάβολον, ὅστις ὡς λέων ὠρνόμενος
περιέρχεται ζητῶν ἵνα καταπίῃ αὐτόν καὶ ἔρχεται καὶ
σπαράττει αὐτόν «Μὴ καυχῶ τὰ εἰς αὐριον, οὐ γὰρ οἶ-
δας τί τέξεται ἡ ἐπιούσα» (Παρ. ΚΖ.' 1).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

Ἡ Ἱερὰ Ἐξομολόγησις καὶ οἱ Θεοφόροι Ἀπόστολοι.

Ὁ σκοπὸς τῆς ἱερᾶς ἐξομολογήσεως εἶναι ἱερὸς καὶ
ψυχοσωτήριος, διότι ἀποβλέπει νὰ ταπεινώσῃ τὴν ψυχὴν
τοῦ ἐξομολογουμένου, νὰ τὴν λούσῃ διὰ τοῦ λουτροῦ
τῆς ταπεινοφροσύνης καὶ καταστήσῃ αὐτὴν ἀξίαν τῆς
τιμῆς, τῆς χαρᾶς, τῆς σωτηρίας, ἥτις προσγίνεται διὰ
τῆς ἐν ταπεινώσει γινομένης ἀγίας Κοινωνίας. «Κύριος
ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖς δὲ δίδωσι χάριν»
λέγει ἡ ἀγία Γραφή, καὶ ἀλλαχοῦ «ἐπὶ τίνα ἐπιβλέψω,
εἰμὴ ἐπὶ τὸν ταπεινὸν καὶ ἡσύχιον καὶ τρέμοντα τοὺς
λόγους μου»: ἵνα λάβῃ τις χάριν ὀφείλει νὰ ταπεινωθῇ.

Ἐπειτα θέλετε ἐξαίσιον παράδειγμα, λαμπρότα-
τον πρότυπον καὶ ἐπίσημον καθιέρωσιν τῆς ἱερᾶς ἐξο-
μολογήσεως· ἔχομεν αὐτὸ εἰς τὴν δρᾶσιν Αὐτοῦ τοῦ
Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, πρῶτον μὲν πρὶν τοῦ τι-
μίου Αὐτοῦ πάθους ἐν τῷ Μυστικῷ Δείπνῳ, ὅτε καθιε-
ρῶν ἐνεκαίνιζε τὸ μυστήριον τῆς Ἁγίας Κοινωνίας καὶ
ἐμπράκτως ἐσφράγιζε τὴν ἀλήθειαν τῆς γνησίας καὶ
πραγματικῆς μετουσιώσεως τοῦ ἄρτου καὶ οἴνου εἰς
τίμιον καὶ ἅγιον σῶμα καὶ αἷμα Αὐτοῦ διὰ αὐτοπροσώ-
που τελέσεως τοῦ ἁγίου αὐτοῦ μυστηρίου, πρὶν τῆς
ἐν τῷ Σταυρῷ θυσίας αὐτοῦ ἐπιβεβαιῶν διὰ τῶν λόγων
«λάβετε φάγετε τοῦτό ἐστι τὸ σῶμά μου τὸ ὑπὲρ ὑμῶν

κλώμενον εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν καὶ πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες τοῦτό ἐστι τὸ αἷμά μου τὸ ὑπὲρ ὑμῶν καὶ πολλῶν ἐκχυνόμενον εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν» ὅτι ὑπάρχει ταυτότης καὶ ὁμοουσία τελεσιουργησις τοῦ μυστηρίου, δεύτερον δὲ πρὶν τῆς ἐν τῷ Γολγοθᾷ σφαγῆς τοῦ ἁμνοῦ τοῦ Θεοῦ, ὅτε ἐπὶ τοῦ τιμίου Σταυροῦ ἐθυσιάσθη ὑπὲρ ἡμῶν καὶ τρίτον ἐν τῇ ἀναιμάκτῳ Αὐτοῦ θυσίᾳ, ἐν ἐκάστη ἁγίᾳ λειτουργίᾳ ἀπὸ τῆς πρώτης ὑπὸ τῶν ἁγίων ἀποστόλων τελεθείσης ἕως τῆς συντελείας ὑπὸ τῶν διαδόχων αὐτῶν ἀρχιερέων καὶ ἱερέων τελουμένων καὶ τελεσθησομένων ἱερῶν μυσταγωγιῶν.

Ἐν τῷ Μυστικῷ Δείπνῳ λοιπὸν πρὶν ἢ μεταδώσῃ εἰς τοὺς θεῖους καὶ ἱεροὺς Αὐτοῦ μαθητὰς καὶ ἀποστόλους τὸ θεῖον καὶ ἅγιον καὶ πανακήρατον Αὐτοῦ σῶμα καὶ αἷμα λέγει: ἄμην λέγω ὑμῖν εἰς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με καὶ πάντες ἤρξαντο ἐρωτῶντες ἕκαστος χωριστὰ λέγων: «μή τοι ἐγὼ εἶμι Κύριε;» Αὕτη, ἀγαπητοί μου ἀδελφοὶ καὶ φίλτατοι ἀναγνώσται, ἐστὶ ἡ πρώτη πρὶν τῆς πρώτης ἁγίας Κοινωνίας ἱερὰ ἐξομολόγησις, ἣν ἐν τῇ παναγάθῳ καὶ πανσόφῳ Αὐτοῦ ὑπὲρ τῶν ἀνθρώπων προνοίᾳ ἠὲ δόκησεν ὁ θεάνθρωπος Ἰησοῦς νὰ διεξαγάγῃ διότι ἕκαστος τῶν σεπτῶν Αὐτοῦ μαθητῶν καὶ ἀποστόλων ἐξ ἀφορμῆς τῆς γνωστοποιήσεως ἐκείνης, ὅτι εἰς ἐξ αὐτῶν θὰ γίνῃ προδότης Αὐτοῦ, ἠρώτα: «μή τοι ἐγὼ εἶμι Κύριε;» δὲν ἐσκέφθη δηλ. δὲν εἶπε καθ' ἑαυτὸν καὶ πρὸς τὸν πλησίον του: εἶναι δυνατὸν ἐγὼ νὰ ἦμαι προδότης; δὲν βαρύνεσαι, ἀδελφέ, ἐγὼ εἶμαι ἐκλεκτὸς ἄνθρωπος, ἱερὸς καὶ ὁσιος ἅγιος ἀπόστολος, πῶς

εἶναι δυνατὸν νὰ τὸν παραδώσω, ἀφοῦ τὸν ἀγαπῶ; ποῖος εἶναι λοιπὸν ὁ προδότης; ἀλλὰ τί λέγει ταπεινὰ φρονῶν περὶ ἑαυτοῦ «μήπως εἶμαι ἐγὼ ὁ προδότης καὶ δὲν τὸ γνωρίζω;» Καί οὕτως διὰ τῆς παναγάθου, ὅπως εἶπομεν, καὶ πανσόφου προνοίας Αὐτοῦ ὁ καρδιογνώστης Κύριος ἐκαθάριζε τὰς καρδίας τῶν ἱερῶν μαθητῶν Του, ἐξομολογούμενων ἐφ' οἷς οὐκ ἐπραξαν καὶ ἐξηγγίζε αὐτοὺς διὰ τοῦ ἀναλογισμοῦ καὶ τῆς σκέψεως τοῦ ὅτι ἴσως εἶναι προδόται καὶ κατήρτιζε μᾶλλον ἀγαθὴν τὴν συνειδήσειν τῆς πρώτης ἐκείνης ἁγίας Κοινωνίας. Ἴδου πόσον εἶναι ἀπαραίτητος καὶ ἀπαιτουμένη ἡ ἐξομολόγησις. Ἡ ὁμολογία αὕτη καὶ ἐρώτησις μήπως εἶναι ἕκαστος πιθανὸν προδότης, αὐτὸ τὸ νὰ σκεφθῇ ἕκαστος ἀπόστολος ὅτι δυνατὸν ἐν ἀγνοίᾳ καὶ ἀκουσίως νὰ ᾔῃναι ὁ χεῖριστος τῶν ἁμαρτωλῶν, ἀχάριστος παράνομος, ἄπιστος, θεοκτόνος, αὐτὸ καθίστα αὐτοὺς καθαρούς, λουθὸν διὰ τοῦ λουτροῦ τῆς ἐξομολογήσεως ἐνρείθροις τῆς ταπεινοφροσύνης, ὅπερ ἐπήγασεν ἐν τῇ καρδίᾳ του ἡ ράβδος τῆς ἐρωτήσεως τοῦ Κυρίου, πλήξασα τὴν πέτραν τῆς πίστεως αὐτῶν.

Αὕτη ἡ πρωτίστη πασῶν ἐξομολόγησις τῶν ἱερῶν Ἀποστόλων προεικονίσθη διὰ τοῦ λουτροῦ τῶν ποδῶν αὐτῶν ὑπὸ τοῦ Πλάστου τῶν ὑδάτων, τῶν πηγῶν, τῶν ποταμῶν καὶ θαλασσῶν, διότι τὸ νύψιμον ἐκείνο παρίστα τὸ λουτρὸν τῆς καρδίας αὐτῶν διὰ τοῦ αὐλοῦ τῆς ταπεινοφροσύνης ὕδατος· δι' αὐτὸ εἶχεν εἰπεῖ εἰς τὸν Πέτρον, ὅτι ἐὰν δὲν ἐδέχετο νὰ νύψῃ τοὺς πόδας αὐτοῦ, δὲν θὰ εἶχεν εἴσοδον εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν μετ' Αὐτοῦ· οὕτω δὲ καθαρὰς ἐκτίσε καρδίας ἀποστο-

λικὰς διὰ τῆς ἀνεπαισθήτως, ἀλλ' ἀληθῶς συμβάσης
πρώτης ἐξομολογήσεως πρὸ τῆς πρώτης ἀγίας Κοινωνίας.

Οἱ ἀπόστολοι, ἐκτὸς ἐνὸς τοῦ Ἰούδα, οὕτινος οἱ πό-
δες ταχινοὶ ἦσαν τοῦ ἐκχέαι αἷμα καὶ δὴ αἷμα Θεοῦ, οἱ
ἀπόστολοι, ἐν ᾧ ὁ Ἰούδας ἐσκοτίζετο, ἐφωτίζοντο, δι'
αὐτὸ εἰς αὐτοὺς εἶπεν εἰπεῖ: «ὁ λελουμένος οὐ χρειαν
ἔχει κἄν τοὺς πόδας νίψασθαι», ἐννοῶν τὸ λουτρὸν τῆς
ταπεινοφροσύνης, ὅπερ ἔλουσεν αὐτοὺς διὰ τῶν ρεῖθρων
τοῦ ἀγίου Πνεύματος, ὅπερ παρέχει ὁ τοῖς ὑπερηφάνοις
ἀντιτασσόμενος ταπεινοῖς δὲ διδοὺς χάριν Θεός.

* Ἄς προσέξωμεν λοιπὸν μὴ ὁμοιάσωμεν τὸν Ἰού-
δαν μὴ ἐξομολογούμενοι, ἵνα μὴ ἀπαγχονίσωμεν τὴν
ψυχὴν ἡμῶν διὰ τοῦ βρόχου τῆς ἀληθείας ἄγχοντες, πνί-
γοντες αὐτὴν διὰ τῆς ἀγχόνης τῆς ἀποσιωπήσεως τῶν
ἀμαρτιῶν ἡμῶν. Διότι ἂν ὁ Ἰούδας ἐξομολογεῖτο ἢ δὲν
θὰ ἐπρόδιδε ἢ ἀφ' οὗ ἐπρόδωσε καὶ διὰ τῆς προδοσίας
ἀνήγαγεν εἰς τὸν Σταυρὸν τὸν Κύριον καὶ Διδάσκαλον
καὶ Σωτῆρα καὶ Πλάστην αὐτοῦ ἂν προσέπιπτε πρὸς
Αὐτὸν ἐσταυρωμένον πρὶν ἢ παραδώσῃ εἰς χεῖρας τοῦ
Παναγίου Πατρὸς τὸ πνεῦμα Αὐτοῦ θὰ ἐσώζετο, διό-
τι καὶ αὐτὸ τὸ φρικτὸν καὶ μέγιστον τῆς θεοκτονίας
ἔγκλημα θὰ ἐξήλειφε τὸ τίμιον αἷμα τοῦ ὑπὲρ τῶν ἀμαρ-
τιῶν ἡμῶν σφαγέντος Χριστοῦ. Ἄλλ' ὁ Ἰούδας φιλάρ-
γυρος ὢν εἶχε τὴν τῆς φιλαργυρίας καὶ πάσης ἀμαρτί-
ας πηγὴν καὶ ρίζαν ὑπερηφάνειαν καὶ ἀλαζονίαν καὶ δι'
αὐτὸ δὲν ἠδυνήθη, ἀλλότριος ὢν τῆς ταπεινοφροσύνης, νὰ
προσέλθῃ καὶ ἐξομολογηθῇ τὴν μεγίστην ἀμαρτίαν τῆς
διὰ χρημάτων προδοσίας καὶ πωλήσεως τοῦ Ἀγίου.

* Ἄς ἀποφεύγωμεν πᾶν ἀμάρτημα, πορνείαν, μοιχί-
αν, πονηρίαν, ἀσέλγειαν, φιληδονίαν, φιλαργυρίαν, φι-
λαυτίαν, φθόνον, μῖσος, ὀργὴν, θυμὸν, ἐκδίκησιν, μῆνιν,
μνησικακίαν, δι' ἧς, ὅπως λέγει ὁ Ἀπόστολος Βαρνά-
βας, ἰππεύει ἐπὶ τὴν καρδίαν ἡμῶν ὁ Σατανᾶς καὶ ἀπο-
πομακρύνει ἡμᾶς ἐκ τῆς ἐξομολογήσεως καὶ ἐκ τῶν θεί-
ων καὶ ἀχράντων μυστηρίων, ἐκ τοῦ αἰωνίζοντος ἄρτου
τῆς ἀγίας εὐχαριστίας. * Ἄς ἀποφεύγωμεν τὴν παρακοήν,
ἣτις εἶναι θάνατος, ἄς προτιμῶμεν τὴν ὑπακοήν, ἣτις
εἶναι ζωὴ. * Ἄς ἀποφεύγωμεν πᾶν πάθος ἀμαρτίας, ὅπερ
εἶναι τυφλόν, βωβόν, παραλυτικόν καὶ ἀναίσθητον,
ποιεῖ τὴν ψυχὴν ἡμῶν καὶ ἐπιγείως καὶ αἰωνίως ἀναξίαν
τῆς τρυφῆς καὶ ἀγαλλιάσεως, ἣν χορηγεῖ ἡ σύναίσθησις
τῆς μεταλήψεως τοῦ τιμίου σώματος καὶ αἵματος τοῦ Κυρί-
ου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἢ συνειδήσις τῆς σωτηρίας τῶν
ψυχῶν ἡμῶν καὶ τῆς ἐλπίδος τῆς ἐπιτεύξεως τῶν αἰωνί-
ων ἀγαθῶν, τῆς τρυφῆς τῆς ἀπολαύσεως τοῦ ἀνεσπέρου
φωτός, τοῦ προσώπου τοῦ Θεοῦ· ἄς ὁμολογῶμεν τὰς ἀ-
μαρτίας ἡμῶν εἰς ἀλλήλους καὶ εἰς τὸν πνευματικὸν
πατέρα, ὅπως ἰαθῶμεν ὑπὸ τοῦ ἱατροῦ τῶν ψυχῶν καὶ
τῶν σωμάτων ἡμῶν, καθὼς παραγγέλλει ὁ ἀδελφός Θεὸς ἁγ.
Ἰάκωβος: «ἐξομολογεῖσθε ἀλλήλοις τὰ παραπτώματα
ὑμῶν καὶ εὐχεσθε ὑπὲρ ἀλλήλων ὅπως ἰαθῆτε» (Ἰακ.
Ε'. 16).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι΄.

Ἡ ἀθέτησις τοῦ μυστηρίου τῆς Ἱερᾶς
Ἐξομολογήσεως ἰσοδυναμεῖ πρὸς ἀθέτησιν
πάντων τῶν μυστηρίων.

Ὅταν δὲν ἀναγνωρίζωμεν τὸ ἐπάναγκες, τὸ ἀπα-
ραίτητον τοῦ ἱεροῦ τῆς ἐξομολογήσεως μυστηρίου εἶναι
ὡς νὰ ἀρνώμεθα ἅπαντα τὰν μυστήρια, διότι ὅταν ἀπο-
σπῶμεν ἓνα λίθον ἢ στύλον τοῦ θείου καὶ ἱεροῦ οἰκο-
δομήματος τῆς Πίστεως, σείομεν καὶ κατεδαφίζομεν αὐ-
τὸ ὀλόκληρον, διότι «ἡ σοφία, λέγει ὁ Σοφὸς Σολομών,
ᾠκοδόμησεν οἶκον καὶ ὑπῆρξε στύλους ἑπτὰ», εἶναι
τὰ ἑπτὰ μυστήρια· ἐάν τις μίαν τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ
ἀθετήσῃ, ἐνοχος ἀθετήσεως γίνεται ἀπασῶν τῶν ἐντολῶν
καὶ ὁ ἀθετῶν ἐν μυστήριον ἀθετεῖ τὸ σύνολον αὐτῶν.
Ὅταν τις λύσῃ ἓνα κρίκον τιμαλφοῦς περιδεραίου χά-
νει αὐτὸ ὀλόκληρον λυόμενον καὶ πίπτει ἐκ τοῦ λαιμοῦ
αὐτοῦ· οὕτω καὶ ὁ ἀθετῶν ἐν μυστήριον ἀπόλυσι τὴν
χάριν τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ἣτις βρῦει προφητείας, ἱε-
ρέας τελειοῖ, ἀγραμμάτους ἀλιεῖς ἀποστόλους πανσό-
φους ἀνέδειξεν καὶ ἐφώτισεν αὐτούς, ἵνα διατάξωσι τὴν
τέλεσιν τῶν μυστηρίων. Ἀρνεῖται ὁ μὴ ἀναγνωρίζων τὸ
μυστήριον τῆς ἐξομολογήσεως τὸ δένδρον τῆς ἱερωσί-
νης, διότι τὸν καρπὸν τοῦ δένδρου, τὴν διὰ τῆς ἐξομο-
λογήσεως συγχώρησιν ὑπὸ τοῦ ἱερέως τῶν ἁμαρτιῶν

ἀρνούμενος, τὸ δένδρον ἀρνεῖται καὶ αὐτὸν τὸν Θεόν,
ὅστις ἐφύτευσεν αὐτό, ἀρνεῖται τὸν Χριστὸν, ὅστις ἐ-
φύτευσεν αὐτὸ διὰ τοῦ τιμίου Αὐτοῦ αἵματος, ἀρνεῖται
τὴν θυσίαν Αὐτοῦ, ἀρνεῖται τὴν ἐξουσιοδότησιν, ἣν ἔ-
δωκεν εἰς τοὺς ἁγίους Ἀποστόλους εἰπών: «λάβετε πνεῦ-
μα ἅγιον· ἂν τινων ἀφήτε τὰς ἁμαρτίας, ἀφίενται αὐτοῖς
ἂν τινων κρατῆτε, κεκράτηνται.» (Ἰωαν. Κ'. 22-23)
ἀρνεῖται καὶ ἀπορρίπτει τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς αὐ-
τοῦ. Ἄς ἐξομολογώμεθα τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν καὶ διὰ τοῦ
ὑποβάθρου τῆς ἱερᾶς ἐξομολογήσεως ἄς ὑψώμεθα εἰς τὸ
μυστήριον τῆς ἀξίως γινομένης ἁγίας εὐχαριστίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ΄.

Περὶ τῶν τὴν θεῖαν λειτουργίαν
ἐπιτελούντων καὶ τοὺς πιστοὺς ἐξομο-
λογούντων Ἱερέων.

Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς προσέφερεν Ἐ-
αὐτὸν ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῶν ψυχῶν ἡμῶν καὶ ἀνέθε-
σε πρῶτον εἰς τοὺς ἁγίους Ἀποστόλους καὶ δι' αὐτῶν
εἰς τοὺς ἱεροὺς διαδόχους αὐτῶν ἐπισκόπους καὶ ἱερεῖς
τὴν διακονίαν τῆς Ἐκκλησίας, τὴν ὑπηρεσίαν τῶν μυσ-
τηρίων τοῦ Χριστοῦ, τὴν διαιώνισιν καὶ συνέχισιν τῆς
θυσίας Αὐτοῦ καὶ τὴν δι' αὐτῆς καταλλαγὴν καὶ συμ-
φιλίωσιν τοῦ Θεοῦ μετὰ τῶν ἀνθρώπων.

Οἱ ἄνθρωποι ὡς ἐκ τῆς ἁμαρτίας εἶχον ἀπαλλοτριωθῆ τοῦ Θεοῦ, ἦσαν μακρὰν τοῦ Θεοῦ, ἦσαν ἐχθροὶ Αὐτοῦ· ἀλλ' ὁ Θεὸς διὰ τοῦ Μονογενοῦς Υἱοῦ Αὐτοῦ ἀπῆλλαξεν ἡμᾶς ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας γενόμενος ὑπὲρ ἡμῶν κατάρτα, διότι ἐπικατάρτατος πᾶς ὁ κρεμᾶμενος ἐπὶ σταυροῦ λέγει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, οὐκ ἄγγελος, οὐ πρέσβυς, ἀλλ' αὐτὸς ὁ Κύριος ἔσωσεν ἡμᾶς. Μυριάδες ἀγγέλων ἐὰν ἐγίνοντο ἄνθρωποι καὶ ἐθυσιάζοντο ὑπὲρ ἡμῶν, πάλιν δὲν ἠδύνατο νὰ σώσωσι τοὺς ἀθρώπους. Ἄν δὲ ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ ἐνανθρωπήσας εἴη χιλιάδας ἐτῶν ἐπὶ τῆς γῆς χωρὶς νὰ θυσιασθῆ δὲν θὰ ἔσωζεν ἡμᾶς· ἀλλ' ἐνσαρκωθεὶς ἐσφαγιάσθη καὶ ἐν τῇ σφαγῇ Αὐτοῦ ἐθανάτωσε τὴν μεταξὺ Θεοῦ καὶ ἀθρώπων ἕνεκα τῆς ἁμαρτίας ἐχθραν καὶ ἔσχισε τὸ χειρόγραφον τῆς παρ' ἡμῖν ἀνεξοφλήτου ἁμαρτίας ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ ἐν τῷ ἁγίῳ σώματι Αὐτοῦ καὶ ἐιεκαίνισε καὶ καθιέρωσε τὸ μυστήριον τῆς ἁγίας Εὐχαριστίας, ἵνα χρησιμοποίησῃ αὐτὸ πρὸς σωτηρίαν ἡμῶν καὶ ὁ ἀχώρητος εἰς τὸ σύμπαν ὅπως ἐχωρήθη ἐν τῇ γαστρὶ τῆς Πανάγου καὶ Ἐλεεινῆς Μητρὸς Αὐτοῦ, οὕτω χωρεῖ καὶ ἐν τῷ ἁγίῳ Ποτηρίῳ, ὅπως μεταλαμβάνωσιν οἱ ἄνθρωποι καὶ μετέχωσι τῆς ἐξιλαστικῆς θυσίας Αὐτοῦ, θυσιάζοντες καὶ αὐτοὶ τὰ πάθη ψυχῆς καὶ σώματος καὶ ἀξιῶνται τῆς αἰωνίου ζωῆς.

Τὴν ὑπὲρ ἡμῶν θυσίαν ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ συνεχίζει ἢ ἐκάστοτε εἰ τοῖς ἱεροῖς ναοῖς γιγνομένη θεία καὶ ἱερὰ μυσταγωγία· εἰς τὴν θυσίαν ταύτην ἄγγελοι φρίττουσι

καὶ δὲν τολμῶσιν ἵνα ἐνατενίσωσιν ἐπὶ τῆς ἁγίας Τραπέζης καὶ καλύπτουσι τὰς ὄψεις αὐτῶν. Οἱ ἱερεῖς οἱ λειτουργοῦντες τὴν θείαν καὶ πάνσεπτον λειτουργίαν ὑπέρτεροι γίνονται ἀγγέλων. Ποῖαι λοιπὸν ὀφείλουσι νὰ εἶναι αἱ χεῖρες τῶν ἱερέων, ποῖαι αἱ ψυχαὶ καὶ αἱ καρδίαὶ καὶ αἱ διάνοιαι αὐτῶν; ψυχαὶ καθαραὶ, καρδίαὶ αἰσθανόμεναι καὶ ἐπιθυμοῦσαι τὸ ἀγαθόν, τὸ ἅγιον, διανοιαὶ σκεπτόμεναι τὸ ὀρθόν, τὸ δίκαιον, τὸ ἀληθές, τὸ σεμνόν, τὸ θεάρεστον.

Ὁ Δαυὶδ ἐρωτᾷ: Τίς ἀναβήσεται εἰς τὸ ὄρος τοῦ Κυρίου; καὶ ἀπαντᾷ λέγων: Ἄθῶος χερσὶ καὶ καθαρὸς τῇ καρδίᾳ, ὅς οὐκ ἔλαβεν ἐπὶ ματαίῳ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ καὶ οὐκ ὤμωσεν ἐπὶ βλάβῃ τοῦ πλησίον αὐτοῦ. Ποῖος λέγει θὰ ἀναβῆ εἰς τὸ ὄρος Κυρίου δηλ. εἰς τὸν Οὐρανόν, εἰς τὴν Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ; Ἀλλὰ καὶ ἡ Ἐκκλησία εἶναι ὄρος, ὅπερ ὑψώθη ὑπὲρ ὅλα τὰ ὄρη τῆς γῆς; ποῖος εἶναι ἄξιος ν' ἀναβῆ εἰς αὐτὸ τὸ ὄρος; ἐκεῖνος ὅστις εἶναι ἄθῶος χερσὶ, ὅστις ἔχει ἀπόφασιν νὰ μὴ πράττῃ οὐδὲν κακόν, νὰ μὴ ἀρπάξῃ, νὰ μὴ ἀποστερῇ, νὰ μὴ χρησιμοποιοῖ τὰς χεῖράς του εἰς χρηματοσυλλογὴν διότι ἱεουργοῦν τὸ ὑπέρτιμον, τὸ ἀνεκτίμητον σῶμα καὶ αἷμα τοῦ ὑπὲρ ἡμῶν θυσιασθέντος Σωτῆρος ἡμῶν· ὡς χεῖρες τοῦ ἱερέως ὀφείλουσι νὰ ὁμοιάζουσι τὰς χεῖρας Ἐκείνου, ὅστις ἐθέσπισε καὶ ἵδρυσε τὸ μυστήριον τῆς ἁγίας Εὐχαριστίας, τὰς χεῖρας ἐκείνας, αἵτινες ἐτί, ὠθησαν διὰ ἡλῶν καὶ ἐξ αὐτῶν ἔρρευσε τὸ οἶμα Αὐτοῦ τὸ πηγᾶσαν ἐκ τῆς καρδίας Αὐτοῦ, καρδίας, ἣ τις ἠγάπησεν ὑπὲρ ἑαυτὴν ἡμᾶς τοὺς ἁμαρτωλοὺς. Λοιπὸν

ἂν αἱ χεῖρες τοῦ ἱερέως δὲν τιτρώσκονται ὡς αἱ τοῦ Χριστοῦ, ὅμως ὀφείλουν νὰ ἦναι ἀνώτεροι τοῦ χρυσοῦ, νὰ ῥέη ἐξ αὐτῶν ἂν οὐχὶ τὸ αἷμα τῆς καρδίας των, τοῦλάχιστον τὸ χρῆμα ὑπὲρ τῶν πτωχῶν καὶ νὰ ἦναι εἰκὼν τοῦ Χριστοῦ οὐχὶ μόνον κατὰ τὸ ἀξίωμα καὶ τὴν διακονίαν τῶν ἀχράντων μυστηρίων, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν φιλανθρωπίαν. Ὁ λειτουργὸς τοῦ Ἰψίστου ὡς καὶ πᾶς ἄνθρωπος χριστιανὸς ὀφείλει νὰ μὴ ἐκλαμβάνῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ὡς μάταιόν τι, ὥστε νὰ μὴ ἐκτιμᾷ αὐτήν, ἣ τις εἶναι ἀθάνατος καὶ προωρισμένη διὰ τὰ ἐπουράνια ἀγαθὰ, διὰ τὴν συγκατοίκησιν μετὰ τῶν ἀγγέλων· ὀφείλει νὰ μὴ ὀμνύῃ πρὸς βλάβην τοῦ πλησίον του.

Ὅταν λοιπὸν ὁ ἱερεὺς ἐξομολογῇ καὶ συμβουλεύῃ τὸν ἐξομολογούμενον νὰ πράττῃ τὰς ἐντολάς καὶ νὰ ἐξασκῇ τὰς ἀρετὰς ὀφείλει καὶ μὲ τὴν φωνὴν τοῦ παραδείματος αὐτοῦ νὰ διδάσκῃ τὸν πιστὸν, διότι τὰ λόγια ἄνευ τῶν ἔργων δὲν ἔχουν κῦρος καὶ ἰσχὺν, τὸ παράδειγμα ὅμως ἐλκύει. Ὁ Θεὸς ἀνάπτει τὸν ἱερέα ὡς λύχνον φωτὸς καὶ θέτει αὐτὸν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ ὅταν διορίζῃ αὐτὸν παραγγέλλει λέγων: «οὕτω λαμψάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσιν ὑμῶν τὰ καλὰ ἔργα καὶ δοξάσωσιν τὸν Πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς Οὐρανοῖς» (Ματθ. Ε', 16). Πρὶν ἢ χειροτονηθῆ ἂν ἦκεν εἰς ἑαυτὸν, εἰς τὴν οἰκογένειάν του ἕαν ἔχῃ, ἀφ' οὗ ἐχειροτονήθη ἀνήκει εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ ὀφείλει νὰ θεωρῇ τὰ τέκνα τῆς Πατρίδος τέκνα του, διότι θὰ δώσῃ ἀπολογίαν εἰς τὸν Θεόν, ὅστις διὰ τοῦ Ἡσαΐου λέγει προκειμένου περὶ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Κυρίου

ἡμῶν καὶ τῆς ὑπ' Αὐτοῦ διὰ τῶν ἀγίων Ἀποστόλων καὶ τῶν διαδόχων των ἀρχιερέων καὶ ἱερέων ποιμάνσεως καὶ κυβερνήσεως τῶν πιστῶν: «Ἐγκατοικήσω καὶ ἔμπεριπατήσω ἐν αὐτοῖς· καὶ ἔσομαι αὐτῶν Θεὸς καὶ ἔσονται μοι λαοὶ καὶ ἔσομαι αὐτοῖς εἰς πατέρα καὶ ἔσονται μοι εἰς υἱοὺς καὶ θυγατέρας λέγει Κύριος». Ὁφείλει λοιπὸν ὁ ἱερεὺς νὰ ἀναλογίζεται τὴν ἀντιπροσωπεῖαν αὐτὴν τοῦ Θεοῦ, τὴν ὁποῖαν ἠξιώθη παρ' Αὐτοῦ καὶ δὴ ὁ ἀρχιερεὺς ὅποτεν λειτουργῶν ἀπαγγέλλῃ τὸ «Κύριε, Κύριε, ἐπίβλεψον ἐξ οὐρανοῦ καὶ ἴδε λαὸν ἐπίσκεψε τὴν ἄμπελον ταύτην καὶ κατάρτισαι αὐτήν, ἣν ἐφύτευσεν ἡ δεξιὰ Σου», ὀφείλει νὰ ἀναλογίζεται ὅτι ἵνα ἐπιβλέψῃ ὁ Θεὸς εἰς τὴν ἄμπελον, εἰς τὸ ἔθνος, εἰς τὸν λαὸν ὀφείλει νὰ καλλιεργηθῇ ἡ ἄμπελος, νὰ ποτισθῇ ἢ φυτευθεῖσα παρὰ τῆς δεξιᾶς τοῦ Χριστοῦ τῆς ἐκταθείσης καὶ τρωθείσης ἐν τῷ Σταυρῷ ἄμπελος ἵνα αὐξηθῇ καὶ διακλαδισθῇ καὶ καρποφορήσῃ, ὅπως λέγει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος: «ἐγὼ ἐφύτευσα, Ἄπολλὸς ἐπότισεν, ἀλλ' ὁ Θεὸς ἠὔξανεν» (Α'. Κορ. Γ'. 6). Ὁφείλει νὰ ἀναλογίζεται ὅτι ἡ δεξιὰ του εἶναι ὡς ἡ δεξιὰ τοῦ Ἰψίστου, ὡς ἡ δεξιὰ τοῦ Παύλου καὶ ὀφείλει νὰ φυτεύῃ εἰς τὴν ἄμπελον κλήματα καὶ νὰ ἐκριζώνῃ τὰς ἀκάνθας καὶ τὰ ζιζάνια ἐκ τοῦ ἐδάφους καὶ νὰ καλλιεργῇ καὶ ποτίζῃ τὴν ἄμπελον καὶ ὁ Θεὸς νὰ ραίνη τοὺς κρουνοὺς τῶν χαρίτων τοῦ ἀγίου Πνεύματος, ἵνα αὐξήσῃ ἡ ἄμπελος. Ὁφείλει νὰ ἀναλογίζεται ὅτι διωρίσθη παρὰ τοῦ καλοῦ Ποιμένος Κυρίου ἡμῶν, ὅστις τὴν ψυχὴν Αὐτοῦ ἐθυσίασεν ὑπὲρ τῶν προβάτων, ὀφείλει, λέγωμεν, νὰ

αναλογίζεται ὅτι διωρίσθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ποιμὴν οὐχὶ ἀλόγων ἀλλὰ λογικῶν προβάτων· ὅτι δὲν δικαιούται νὰ φροντίζη μόνον ὑπὲρ ἑαυτοῦ, ἀλλ' ὑπὲρ τῶν προβάτων, ὅτι ὀφείλει νὰ μὴ λαμβάνη καὶ θησαυρίζη γάλα καὶ ἔριον, τροφήν καὶ θαλπωρὴν καὶ ἐνδυμασίαν, ἀλλὰ καὶ νὰ ἀνταπυδιδῆ τὰ ὅσα λαμβάνει ὑλικά διὰ πνευματικῶν δωρημάτων, νὰ δύναται νὰ λέγῃ μετὰ τοῦ Παύλου «εἰ ἡμεῖς ὑμῖν τὰ πνευματικὰ ἐσπείραμεν, μέγα εἰ ἡμεῖς ὑμῶν τὰ σαρκικά θερίσομεν; καὶ τίς φυτεύει ἀμπέλωνα καὶ ἐκ τοῦ καρποῦ αὐτοῦ οὐκ ἐσθίει; ἢ τίς ποιμαίνει ποιμῆνα καὶ ἐκ τοῦ γάλακτος τῆς ποιμνῆς οὐκ ἐσθίει; καὶ τίς στρατεύεται ἰδίῳις ὀψωνίοις ποτέ; (Α'. Κορ. θ'. 7-12). Ὅφείλει νὰ ἀναλογίζεται ὅτι ἂν δὲν καλλιεργῇ τὴν ἄμπελον καὶ ἐπικαλῆται τὴν ἐξ ὕψους εὐλογίαν καὶ τὸν καταρτισμὸν, ἀντὶ εὐλογίας παρὰ Θεοῦ, ὀργὴν καὶ κατάραν προκαλεῖ· διότι καὶ ἡ φυσικὴ ἄμπελος ἂν ἐρημωθῇ ἐπὶ ἐρήμου ὁ Θεὸς δὲν βρέχει, ἀλλ' ὅπως γεωπονικῶς παρατηρήθη ἐκεῖ ὅπου δὲν ὑπάρχει φυτεία ὄμβρος οὐρανόθεν δὲν καταβαίνει· ἀλλ' ἐκεῖ ὅπου δὲν ἐβρεχε, ἅμα ὡς ἐφυτεύθησαν φυτὰ, ἐκεῖ κατῆλθεν ὑετὸς οὐρανόθεν· ὀφείλει νὰ σκέπτηται ὅτι ἂν ἦναι πιστὸς στρατιώτης τοῦ Χριστοῦ ὁ ἱερεὺς δικαιούται τὰ πρὸς ζωάρκειαν παρὰ τοῦ λαοῦ, τὸν ὁποῖον στρατολογεῖ, ἐπιστρατεύει, ὀπλίζει καὶ παρατάσσει, ἐφοδιάζων δι' ὀπλων φωτὸς, διὰ θώρακος δικαιοσύνης, διὰ θυρεοῦ πίστεως, ἀγάπης καὶ θεοσεβείας, διὰ μόνης τῆς ἀληθείας, δι' ὑποδημάτων ἐτοιμασίας πρὸς ἀκρόασιον τῆς ὀρθῆς ἐρμηνείας τοῦ Εὐαγγελίου, διὰ περικεφα-

λαίας ἐλπίδος καὶ σωτηρίας καὶ διὰ μαχαίρας πνεύματος, ὃ ἐστὶ τοῦ θείου λόγου. Εἰ δὲ μὴ ἂν δὲν ὀπλίζῃ αὐτοὺς καὶ δὲν παρατάσῃ εἰς μάχην νικηφόρον κατὰ τοῦ πονηροῦ, τότε τὰ ὀψώνια, τὰ ὁποῖα παρ' αὐτῶν ἀναλήγτως καὶ ἀφροντίστως διὰ τὰς ψυχὰς αὐτῶν ἀπολαμβάνει, ἀποτελοῦν κλοπὴν καὶ προκαλοῦν ἀπώλειαν καὶ ὄλεθρον αἰώνιον, καθόσον τὰ ὀψώνια τῆς ἀμαρτίας θάνατος.

Ὁ ἱερεὺς ὀφείλει ν' ἀναλογίζεται ὅτι ἂν δὲν ποιμαίνῃ τὰ λογικὰ πρόβατα ἐπὶ χλόης σωτηρίων ἐντολῶν, ἂν δὲν ποτίζῃ εἰς πηγὰς διαιγεστάτας τῶν ρείθρων τοῦ θείου κηρύγματος, ἀλλ' ἐν γῆ ἐρήμῳ καὶ ἀβάτῳ καὶ ἀνύδρῳ, ἐν γῆ ἀμμώδει καὶ ἀρχμηρᾷ, τότε θὰ ἦναι ἀναπολόγητος ἐνώπιον τοῦ φοβεροῦ βήματος τοῦ Ἀρχιποίμενος Χριστοῦ, τοῦ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ θυσιάσαντος ὑπὲρ τῶν προβάτων, ἐνώπιον τοῦ ὁποῖου θὰ παρουσιασθῇ γυμνὸς καὶ τετραηλισμένος καὶ μόνην ἐνδυμασίαν φέρων τὸ φῶς τῶν καλῶν ἔργων, τὸ ἐνδυμα τῶν ἀρετῶν ἂν ἐνήσκει αὐτὸς καὶ ἂν ἔλαμπε τὸ φῶς αὐτὸ ἐν τῇ ἐπὶ γῆς ζωῇ αὐτοῦ, τότε θὰ λάμψῃ ὡς φωστὴρ, ὡς ἥλιος, ὅπως λέγει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, ὅτι ὅταν ὁ Χριστὸς, ἡ ζωὴ ἡμῶν, φανερωθῇ τότε καὶ ὑμεῖς φανερωθήσεσθε ἐν δόξῃ.

ΚΕΦΑΛΛΙΟΝ ΙΒ΄.

Περὶ τῆς ἀκριβοῦς ἐξετάσεως ἑαυτῶν
πρὸ τῆς Θείας Μεταλήψεως.

Ὁ προσερχόμενος εἰς μετάληψιν τῶν ἀχράντων καὶ ἐπουρανίων καὶ ἀγίων φρικτῶν τοῦ Χριστοῦ μυστηρίων ὀφείλει πρῶτον νὰ ἐξετάσῃ, νὰ ἐρευνησῇ εἰς ποίαν κατάστασιν ἠθικὴν εὐρίσκεται, νὰ σταθμίσῃ τὰς πνευματικὰς καὶ ἠθικὰς αὐτοῦ δυνάμεις, δύναται νὰ ἀναλάβῃ τὴν ὑποχρέωσιν, νὰ ἐγγυηθῇ, οὕτως εἰπεῖν, εἰς ἑαυτὸν ὅτι θὰ ἀνθίσταται κατὰ πάσης ἐφοδοῦ τοῦ πονηροῦ, ὅτι θὰ φυλάξῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἀτρωτὸν ὑπὸ τῶν πεπυρωμένων βελῶν τοῦ Σατανᾶ καὶ τότε νὰ τολμήσῃ νὰ μετάσχῃ τοῦ πανσέπτου καὶ παναγίου σώματος Ἐκείνου, Ὅστις πρὶν τῆς θυσίας Αὐτοῦ, ὅταν ἤρχοντο νὰ συλλάβουν καὶ θανατώσουν Αὐτόν, ἔλεγεν εἰς τοὺς ἱεροῦς καὶ ἀγίους Αὐτοῦ μαθητὰς καὶ ἀποστόλους: «ἔρχεται ὁ τοῦ κόσμου τούτου ἄρχων καὶ ἐν ἐμοὶ οὐκ ἔχει οὐδέν», ἔρχονται κατ' ἐμοῦ τὰ ὄργανα τοῦ δαίμονος, ἀλλ' οὐδεμίαν λαβὴν ἐν ἐμοὶ πρὸς ἐνοχοποίησιν μου ἔχουν» Ἄς ἐξετάζῃ λοιπὸν ἑαυτὸν ἐκεῖνος, ὅστις προσέρχεται εἰς κοινωνίαν τοῦ παντίμου καὶ πανιέρου σώματος καὶ αἵματος τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν ἂν ἦναι ἄξιος, ἂν ἢ συνείδησις αὐτοῦ ἐπιδοκιμάζῃ τὴν ἀγίαν ταύτην μετάληψιν, ἂν ἦναι συνοικειωμένος μετὰ τοῦ Χριστοῦ· διότι, ὅπως εἶπομεν καὶ ἄλλοτε, ἡ λέξις ἀγία κοινωνία οὐ μόνον ἐν-

νοεῖ μετάληψιν τοῦ ἀγιωτάτου σώματος καὶ τιμιωτάτου αἵματος τοῦ Αὐτρωτοῦ ἡμῶν, ἀλλὰ καὶ συγκοινωνίαν καὶ σύμπνοιαν καὶ σύκρασιν μετ' Αὐτοῦ.

Παρακαλῶ ὑμᾶς, ἀγαπητοί μου ἀναγνώσται, ἂν ἀπλῶς ἀπλοῦν τινα ἄνθρωπον συγγενῆ ἢ φίλον πρόκηται νὰ συναναστραφῇ τις νὰ συμφάγῃ καὶ συμπῖῃ μετ' αὐτοῦ, βεβαίως διὰ νὰ πράξῃ τοῦτο ὀφείλει νὰ ἔχῃ τὸ θάρρος· διὰ νὰ ἔχῃ τὸ θάρρος ὀφείλει νὰ μὴ ἔχῃ δυσηρεστήσῃ αὐτόν, νὰ ἦναι συμμορφωμένος πρὸς τὴν τοῦ φίλου αὐτοῦ ἠθικὴν ποιότητα καὶ τὸν ψυχικὸν αὐτοῦ χαρακτῆρα, πρὸς τὰ φρονήματα καὶ αἰσθήματα αὐτοῦ καὶ ἂν ἦτο πρότερον δυσηρεστημένος μετ' αὐτοῦ νὰ ζητήσῃ καὶ ἐπιτύχῃ τὴν μετ' αὐτοῦ συνδιαλλαγὴν καὶ συμφιλίωσιν, εἰ δὲ μὴ ἂν ἦναι δυσηρεστημένος μετ' αὐτοῦ, ἂν ἦναι ἐκ διαμέτρου ἀντίθετος πρὸς αὐτὸν ἠθικῶς δὲν ἔχει τότε τὸ θάρρος οὔτε νὰ συμφάγῃ μετ' αὐτοῦ καὶ συμπῖῃ, ἀλλ' οὐδὲ νὰ τὸν χαιρετίσῃ. Πόσῳ μᾶλλον λοιπὸν ὅταν πρόκηται οὐχὶ νὰ συμφάγῃ καὶ συμπῖῃ μετὰ τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ νὰ φάγῃ καὶ πῖῃ τὸ πανάγιον καὶ πανακήρατον σῶμα καὶ αἷμα Αὐτοῦ, Ὅστις ἀναμάρτητος ὢν ἐθυσιάσθη ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα καὶ ἡμεῖς οὐχὶ ὡς Ἐκεῖνος τὸ σῶμα καὶ αἷμα ἡμῶν ὑπὲρ Αὐτοῦ ὡς οἱ ἅγιοι Μάρτυρες ἐθυσίασαν θυσιάσωμεν, τοῦτ' ὅπερ εἰς ἐκτάκτους περιστάσεις ἐπιβάλλεται εἰς ἡμᾶς, ἀλλὰ μόνον νὰ θυσιάσωμεν τὰς αἰσχροὺς ἐπιθυμίας καὶ τὰς χυδαίας συνηθείας καὶ ἕξαισις ἡμῶν καὶ οὕτω πως ἐξαγνισθέντες καὶ ἄξιοι Αὐτοῦ καταστάντες μετάσχωμεν τῶν ἀχράντων Αὐτοῦ μυστηρίων.

*Ας ἐρωτήσωμεν ἑαυτοὺς προσερχόμενοι πρὸς μετάληψιν τοῦ ἁγίου σώματος καὶ τοῦ τιμίου αἵματος τοῦ Κυρίου: εἴμεθα νικηταὶ τῆς ἁμαρτίας, εἴμεθα ἀνεπίληπτοι:

*Ας ἐξετάσωμεν ἑαυτοὺς αὐστηρῶς: ἐὰν ἐκυριεύθης ἀπὸ ἀπιστίαν καὶ ἀμφιβολίαν εἰς τὴν ἀλήθειαν τῆς μετουσιώσεως τοῦ ἄρτου καὶ τοῦ οἴνου εἰς σῶμα καὶ αἷμα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, πῶς προσέρχεται εἰς μετάληψιν αὐτοῦ, ἀφ' οὗ τὸ μὴ ἐκ πίστεως, λέγει ὁ ἀπόστολος Παῦλος, τὸ μὴ ἐκ πίστεως γιγνόμενον εἶναι ἁμαρτία, διότι ἡ ἀπιστία προέρχεται ἐξ ἐλλείψεως ἀγάπης, διότι ἡ ἀγάπη πάντα πιστεύει, μὴ ὑπαρχούσης δὲ ἀγάπης πᾶν ὅ,τι πράξῃ τις εἶναι μηδέν, διότι ἄνευ ἀγάπης μηδέν εἶμι λέγει ὁ Ἀπόστολος:

Ἐὰν οὐ μόνον κατὰ τὴν οὐσίαν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν μορφήν μετεβάλλοντο τὰ εἶδη τοῦ ἄρτου καὶ τοῦ οἴνου εἰς σῶμα καὶ αἷμα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τότε τίνα λόγον ὑπάρξεως θὰ εἶχεν ἡ πίστις: Ἐπειτα ἂν μετεβίλλετο ὁ ἄρτος καὶ ὁ οἴνος εἰς σῶμα καὶ αἷμα τοῦ Σωτῆρος τίς θὰ ἐπίστευεν εἰς τοῦτο: θὰ ἔλεγεν ὅτι εἶναι ὀπτική ἀπάτη τῆς φαντασίας καὶ θὰ ἰσχυρίζετο λέγων ὅτι πολλάκις ἀπατῶσιν ἡμᾶς οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν, ἐκλαμβάνομέν τι ὡς ἄργυρον ἢ χρυσόν, ἐν ᾧ δὲν εἶναι τοιοῦτον μέταλλον, ὡς ἀδάμαντα τὴν ὕελον καὶ οὕτω καθεξῆς. Λοιπὸν πάντα ὅσα ἐποίησεν ὁ Κύριος καλῶς ἐποίησε, διότι πίστις ἐστὶν ἐλπιζομένων ὑπόστασις πραγμάτων ἔνεγχος οὐ βλεπόμενων, λέγει ὁ Παῦλος ὁ δὲ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς λέγει εἰς τὸν ἀπόστο-

λον Θωμᾶν: «ὅτι ἐώρακάς με, πεπίστευκας: μακάριοι οἱ μὴ ἰδόντες καὶ πιστεύσαντες» (Ἰωαν. Κ' 29). Ἐὰν λοιπὸν ἐβλέπομεν εἰς σῶμα καὶ αἷμα μεταβληθέντας τὸν ἄρτον καὶ τὸν οἶνον, τότε ἐπειδὴ θὰ ἐβλέπομεν θὰ ἐπιστεύομεν: ἤδη δὲ μακάριοι εἴμεθα, διότι καίπερ μὴ ἰδόντες αἰσθητὴν τὴν μετουσίωσιν καὶ μεταβολὴν, ὅμως πιστεύομεν ἐπειδὴ λέγει αὐτὸ ὁ Κύριος ἡμῶν, Ὅστις εἶναι ἡ αὐτοαλήθεια, λέγει δηλονότι ἡ σὰρξ μου ἀληθῶς ἐστὶ βρῶσις καὶ τὸ αἷμα ἀληθῶς ἐστὶ πόσις: καὶ ὅταν προσέφερεν εἰς τοὺς ἱεροὺς Αὐτοῦ μαθητὰς τὸν ἄρτον καὶ τὸν οἶνον τοῦ Μυστικῶν Δείπνου εἶπε: λάβετε φάγετε τοῦτο μου ἐστὶ τὸ σῶμα: πῖετε ἐξ αὐτοῦ πάντες τοῦτό μου ἐστὶ τὸ αἷμα.

*Ας λάβωμεν ἤδη ὑπ' ὄψιν τὸ ἀμάρτημα τῆς ὑπερηφανείας. Ἄν ἡμεθα ὑπερήφανοι πῶς προσερχόμεθα εἰς μετάληψιν τοῦ σώματος καὶ αἵματος Ἐκείνου, Ὅστις εἶναι τὸ πρότυπον τῆς ταπεινοφροσύνης, ὅστις Θεὸς ὢν τῷ ἀνάρχῳ Πατρὶ συνάναρχος καὶ ὁμοούσιος «οὐχ ἄρπαγμὸν ἠγήσατο τὸ εἶναι ἴσα Θεῷ, ἀλλ' ἑαυτὸν ἐκένωσε μορφήν δούλου λαβὼν καὶ σχήματι εὔρεθεις ὡς αἰθρῶπιος, ἐταπείνωσεν ἑαυτὸν γενόμενος ὑπήκοος μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ»: δηλ. Θεὸς ὢν κατ' οὐσίαν δὲν ἐθεώρησεν ὡς δι' ἄρπαγῆς κτηθεῖσαν τὴν θεότητα Αὐτοῦ, ὥστε νὰ διστάσῃ νὰ φανῇ ὡς ἄνθρωπος, ἐστερημένος τῆς λαμπρότητος καὶ τοῦ μεγαλείου τῆς θεότητος εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλ' ἀπεστέρησεν ἑαυτὸν κατὰ τὸ φαινόμενον τοῖς ἀνθρώποις τὴν μεγαλειότητα καὶ δόξαν τῆς θεότητος Αὐτοῦ, γενόμενος ἄνθρωπος καὶ ἀφ' οὗ ἐνηθρώπησεν ἐταπείνωσεν ἔτι μᾶλλον ἑαυ-

τὸν γενόμενος ὑπήκοος μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ.

* Ἄς λάβωμεν ὑπ' ὄψιν τὴν ἀγάπην τῶν χρημάτων, τὴν φιλαργυρίαν. Ἐὖν ἡμεθα φιλάργυροι, ἂν ἀπορρίπτωμεν καὶ ἀπυρνώμεθα πένητα νὰ ἐλεήσωμεν, νὰ δώσωμεν δηλονότι ἐξ ὧσων ἐλάβομεν παρὰ Θεοῦ ἀγαθῶν καὶ εἰς ἐκείνους, τοὺς ὁποίους ἐχαρακτήρισεν ὡς ἀντιπροσώπους Λυτοῦ καὶ ὠνόμασεν ἀδελφοὺς εἰπών: «ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων ἐμοὶ ἐποιήσατε..... καὶ ἐφ' ὅσον οὐκ ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων οὐδὲ ἐμοὶ ἐποιήσατε» (Ματθ. ΚΕ'. 40-45), ἂν ἀπολακτιζώμεν τὸν πτωχόν, ὃν ἀπέστειλεν ὁ Κύριος ἐπὶ τῆς θύρας ἡμῶν, πῶς τολμῶμεν ἔπειτα νὰ λάβωμεν τὸν μέγαν τῶν πτωχῶν ἀποστολέα ἐν τῇ καρδίᾳ ἡμῶν, ἀμνημονοῦντες τῶν ρημάτων Λυτοῦ «ὁ ἐλεῶν πτωχὸν δανεῖζει Θεῷ»; πῶς, ἐν ᾧ ὑβρίζομεν καὶ περιφρονοῦμεν τοὺς πρέσβεις ἐνὸς βασιλείως, τολμῶμεν νὰ παραλάβωμεν τὸν βασιλέα ἐν τῷ οἴκῳ ἡμῶν; καὶ ἂν τὸ τοιοῦτον δὲν πράττωμεν εἰς ἐπιγεῖους βασιλεῖς, πῶς ἐπιχειροῦμεν αὐτὸ εἰς τὸν Βασιλέα τῶν βασιλέων καὶ Κύριον τῶν κυρίων; Δὲν βλέπομεν, δὲν ἀκούομεν τὴν κατάκρισιν τοῦ εἰς ἑαυτὸν πλουτοῦντος φιλαγύρου καὶ ἀφιλοπτώχου πλουσίου τῆς παραβολῆς τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου, ὅστις ἐνεδιδύσκετο καθ' ἡμέραν λαμπρῶς καὶ εἶχε τὸν Λάζαρον ἠλκωμένον καὶ λιμῶντοντα ἐπὶ τῆς θύρας τοῦ οἴκου αὐτοῦ, ὅπως καὶ τὸν πλουσιοντῆς ἄλλης παραβολῆς, ὅστις συνήγαγε τὴν σίτον καὶ ἔλεγε καθελῶ μου τὰς ἀποθήκας καὶ μείζονας οἰκοδομήσω καὶ ἐρῶ ψυχῇ μου· ψυχῇ, ἔχεις πολλὰ ἀγαθὰ κεί-

μενα εἰς ἔτη πολλά· ἀναπαύου, φάγε, πίε, εὐφραίνου· καὶ ἤκουσε τό: ἄφρον ταύτη τῇ νυκτὶ τὴν ψυχὴν σου ἀπαιτοῦσιν ἀπὸ σοῦ, ἃ δὲ ἠτοίμασας τίνι ἔσται;». Πῶς ἂν ἡμεθα φιλάργυροι τολμῶμεν νὰ κοινωνῶμεν τὸ σῶμα καὶ αἷμα Ἐκείνου, ὅστις ἐστηλίτευσε διὰ τῶν παραβολῶν τούτων τὴν φιλαργυρίαν;

Πῶς ἐπιχειροῦμεν νὰ μετάρχωμεν τοῦ σώματος καὶ αἵματος Ἐκείνου, ὅστις ἵνα στιγματίσῃ καὶ διαπομπεύσῃ τοὺς φιλαργύρους ἐνώπιον τῆς ἀνθρωπότητος, μολονότι ἐγένωσκεν ὡς πάνσοφος ὅτι ὁ Ἰούδας οὐ μόνον ἅγιος ἀπόστολος καὶ ἐκλεκτὸς μαθητὴς Του δὲν θὰ ἀνεδείκνυτο, ἀλλ' οὐδὲ ἀπλοῦς καὶ ἀθῶος ἄνθρωπος, τοῦναντίον δὲ ὁ χεῖριστος τῶν ἀμαρτωλῶν προδότης ἀχάριστος καὶ παράνομος τοῦ Ἐνεργέτου αὐτοῦ καὶ Πλάστου Χριστοῦ καὶ θεοκτόνος, παρέλαβεν ἐν τούτοις αὐτὸν ἐν τῇ χορείᾳ τῶν ἀποστόλων, ὑψώσας αὐτὸν εἰς τὸ ὕψος τῆς ἐπάνω ὄρους κειμένης Ἐκκλησίας, ἵνα στηλιτεύσῃ τοὺς φιλαργύρους καὶ χαρακτηρίσῃ αὐτοὺς ἀνθρωποκτόνους, θεοκτόνους;

* Ἄς λάβωμεν ὑπ' ὄψιν τὸ ἐλάττωμα τοῦ φθόνου, ἂν ἡμεθα φθονεροί, πῶς ἀφ' οὗ ὁ φθόνος τήκει τὰ ὄμματα τῶν φθονερῶν καὶ τὴν καρδίαν καὶ εἴμεθα οὕτω τυφλοὶ καὶ ἄκαρδοι καὶ δὲν διακρίνομεν τυφλοὶ ὄντες τὸ σῶμα καὶ αἷμα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ποσερχόμεθα νὰ μεταλάβωμεν αὐτά;

* Ἄς ὑποθέσωμεν ὅτι ἔχομεν τὸ πάθος τῆς γαστριμαργίας, ὅτι θεοποιοῦμεν τὴν γαστέρα καὶ ὅτι ἔχομεν καὶ τὸ πάθος τῆς μέθης· πῶς ἐν ᾧ εἴμεθα κοιλιόδουλοι,

προσερχόμεθα εἰς μετάληψιν τοῦ σώματος καὶ αἵματος Ἐκείνου, Ὅστις εἶπεν ὅτι «δυσὶ κυρίοις δουλεύειν ἀδύνατον», δηλ. ὅτι δύο κυρίους, Θεὸν καὶ Μαρωνᾶ, δὲν δυνάμεθα νὰ δουλεύωμεν, πῶς τολμῶμεν νὰ κοινωνῶμεν τῶν ἀχράντων μυστηρίων τοῦ Σωτήρος Χριστοῦ, Ὅστις διὰ τοῦ ἀποστόλου Παύλου ἐχαρακτήρισε τοὺς ἐκ τῆς γαστριμαργίας καὶ εἰς ἄλλας ἀμαρτίας παρεκτρεπομένους ὡς ἐχθροὺς τοῦ σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ, διότι δὲν ἐσταύρωσαν τὴν σάρκα, τὴν γαστέρα ὡς οἱ γνήσιοι τοῦ Χριστοῦ ὀπαδοὶ καὶ ἀκόλουθοι, ἀλλ' ἐθεοποίησαν τὴν γαστέρα καὶ ἐλάτρευσαν αὐτὴν ἀντὶ τοῦ κτίσαντος, ὅπως περὶ αὐτῶν εἶπεν ὁ Ἀπόστολος ὅτι «Θεὸς αὐτῶν ἢ κοιλία καὶ ἡ δόξα ἐν τῇ αἰσχύνῃ αὐτῶν», δηλ. ὅτι καυχῶνται δι' ἐκεῖνα, δι' ἃπερ ἔπρεπε νὰ αἰσχύνωνται, νὰ ἐντρέπωνται, πῶς προσέρχονται νὰ κοινωνῶσιν οἱ γαστριμαργοὶ, ἀφ' οὗ ἡ γαστριμαργία εἶναι ἐν ἐκ τῶν ἐπτὰ θανασίμων ἀμαρτημάτων:

Πῶς τολμῶσι νὰ μεταλαμβάνωσιν οἱ μέθυσοι τοῦ σώματος καὶ αἵματος Ἐκείνου, Ὅστις διὰ τοῦ ἀποστόλου Παύλου παραγγέλλει λέγων: «μὴ μεθύσκεσθε οἴνῳ, ἐν ᾧ ἐστὶν ἀσωτία», διὰ δὲ τοῦ προφήτου Ἡσαΐου λέγει: «Οὐαὶ οἱ ἐγειρόμενοι πρῶτ' τοῦ πίνειν τὰ σίκερα», διὰ δὲ τοῦ Σοφοῦ Σολομῶντος: «Μὴ μεθύσκεσθε οἴνω.... ἐὰν γὰρ εἰς τὰ ποτήρια καὶ τὰς φιάλας δώσης σουὺς ὀφθαλμοὺς περιπατήσεις γυμνότερος ὑπέρου» καὶ ἐτι φρικτοτέραν ἀπειλὴν ἐξαγγέλλει ὁ Θεὸς ἐν τῇ Ἁγίᾳ Γραφῇ λέγων: «Μέθυσοι βασιλείαν Θεοῦ οὐ κληρονο-

νομήσουσι», διότι ὅπως λέγει ὁ ἀπόστολος Παῦλος: «οὐ δύνασθε ποτήριον Κυρίου πίνειν καὶ ποτήριον δαιμονίου· οὐ δύνασθαι τραπέζης δαιμονίου μετέχειν ἢ παραζηλοῦμεν τὸν Κύριον μὴ ἰσχυρότεροι Αὐτοῦ ἐσμέν;»

Δηλ. ἐὰν ᾗσθε κοιλιόδουλοι καὶ μέθυσοι τότε ἡ γαστριμαργία καὶ ἡ μέθη εἶναι συμπόσιον δαιμονίου καὶ δὲν δύνασθε νὰ μετέχητε καὶ εἰς τὸν μυστικὸν δεῖπνον, εἰς τὴν τράπεζαν τοῦ Κυρίου οὔτε νὰ ἐσθίητε ἐκ τοῦ σώματος οὔτε νὰ πίνητε ἐκ τοῦ αἵματος τοῦ Κυρίου καὶ Σωτήρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, διότι δὲν δυνάμεθα νὰ παροργίσωμεν τὸν Κύριον ἢ μήπως εἴμεθα ἰσχυρότεροι, δυνατότεροι Αὐτοῦ, ὥστε νὰ μὴ φοβώμεθα Αὐτόν, Ὅστις εἶναι φῶς φωτίζον εὐσεβεῖς, ἀλλὰ καὶ πῦρ φλογίζον ἀσεβεῖς:

* Ἀς ἀποβλέψωμεν εἰς τὸ οἰκτρὸν ἐλάττωμα, εἰς τὸ φοβερὸν πάθος τοῦ θυμοῦ, τῆς ὀργῆς, τῆς ἐκδικήσεως, τῆς μνησικακίας. Ἄν ἡμεθα κυριευμένοι ὑπὸ τοῦ πάθους αὐτοῦ, πῶς τολμῶμεν νὰ κοινωνήσωμεν τοῦ σώματος καὶ αἵματος Ἐκείνου, Ὅστις οὐκ εἰς τέλος ὀργισθήσεται οὐδὲ εἰς τὸν αἰῶνα μηνιεῖ, Ὅστις ἐν ᾧ ἐπὶ τοῦ τιμίου σταυροῦ περιεκύκλωσεν Αὐτόν ἡ τρικυμία τῆς ἀτασθάλου πονηρίας, ἡ ἀκατάσχετος ἐφοδος τῆς ὑπερτάτης ἀχαριστίας, τοῦ φθόνου, τῆς κακεντρεχοῦς μοχθηρίας τῶν Ἰουδαίων, πλήρης γαλήνης ἀταράχου καὶ μεγαλοφυχίας θείας ἐφώνει τὸ ἐπινίκιον τοῦ κατὰ τῆς κακίας θριάμβου, τὸν διθύραμβον τῆς ἐνδόξου κατατροπώσεως τῆς ἀμαρτίας, ἐμελώδησε τό: «Ἄφες αὐτοῖς Πάτερ ἅγιε, οὐ γὰρ οἶδασι τί ποιοῦσι»:

* Ἄς λάβωμεν πρὸ ὀφθαλμῶν τὴν ὑβριν κατὰ τῶν μισούντων καὶ ἀδικούντων ἡμᾶς. Ἄν ἡμεθα ὑβρισταὶ καὶ λοιδοροὶ, πῶς τολμῶμεν νὰ μετάσχωμεν τοῦ σώματος καὶ αἵματος Ἐκείνου, Ὅστις λοιδορούμενος οὐκ ἀντελοιδορεῖ, ὑβριζόμενος δὲν ὑβριζε, κατακρινόμενος δὲν κατέκρινε, καταδικαζόμενος δὲν κατεδίκαζε, πάσχων οὐκ ἠπέλει, ἀδίκως πάσχων δὲν ἐφοβεριζε νὰ ἐκδικηθῆ τοὺς ἀδικούντας καὶ τιμωρήσῃ αὐτούς; Δὲν ἀναλογιζόμεθα ὅτι λοιδοροὶ, ὅπως εἶπεν ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, Βασιλείαν Θεοῦ οὐ κληρονομήσουσι; διότι, ὅπως λέγει ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ὃς ἂν εἴπῃ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ρακᾶ ἤτοι μωρέ, τιποτένιε βρὲ σύ, θὰ εἶσαι ἔνοχος, εἰς τὴν αἰώνιον καταδίκην, ἂν εἴπῃ μωρέ ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει καὶ ὅστις ὀργίζεται ματαίως δηλ. ἀδίκως ἐναντίον τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ θὰ κατακριθῆ εἰς αἰώνιον κόλασιν· ὁ δὲ ἀπόστολος Παῦλος λέγει: ὁ ἥλιος μὴ ἐπιδυνέτω ἐπὶ τῷ παροργισμῷ κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ, δηλονότι πρὶν ἢ βασιλεύσῃ ὁ ἥλιος νὰ ὑπάγῃς νὰ συμφιλιωθῆς μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ σου. Ἀγαπητὲ σκέψου καὶ κρίνε· ὁ Κύριος ἡμῶν λέγει ὅτι ἐὰν προβαίνῃς νὰ προσφέρῃς τὸ δῶρόν σου, τὸ ἀφίρωμα, τὴν προσφορὰν σου καὶ τὴν προσευχὴν σου πρὸς τὸν Θεὸν εἰς τὸ ἱερόν καὶ ἐκεῖ ἐνθυμηθῆς ὅτι ὁ ἀδελφός σου ἔχει παράπονόν τι κατὰ σοῦ, τὸν εἶπον ὅτι τὸν ἐσυκοφάντησας, ὅτι τὸν ὑβρῖσας ἢ τὸν ἠδίκησας καὶ αὐτός, ἐν ᾧ εἶσαι ἀθῶος, τὸ ἐπίστευσεν καὶ οὔτε κἂν σὲ χαιρετᾷ, ὑπαγε ἐξηγήσου μετ' αὐτοῦ, εἶπέ του: ἀδελφέ, τί ἔχεις μετὰ μένα; σὲ ἠπάτησαν, ἐγὼ σὲ ἀγαπῶ· μὴ πιπτεύῃς ὅτι σὲ εἶπον οἱ ἐχθροί μου καὶ ἐχθροί σου· ἐγὼ δὲν σὲ

κατηγόρησα οὔτε σὲ ἐβλαψα· συμφιλιώσου μετ' αὐτοῦ καὶ ἔπειτα ἐλθὼν πρόσφερον τὸ δῶρόν σου. Πόσω μᾶλλον λοιπὸν ὅταν μέλλῃς νὰ μεταλάβῃς τὸ σῶμα καὶ αἷμα Ἐκείνου, Ὅστις ἐθυσίασε διὰ σὲ τὴν παρ' ἀνθρώποις ὑπόληψίν Του καὶ ἐλογίσθη μετ' ἀνόμων καὶ ληστῶν καὶ κακοῦργων καὶ ὑβρίθη καὶ ἐχαρακτηρίσθη ὡς δαιμόνιον ἔχων ὀφείλεις νὰ συμφιλιωθῆς μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ σου καὶ ζητήσῃς παρ' αὐτοῦ συγγνώμην καὶ ἔπειτα ἐλαφρὰν καὶ ἐλευθέραν ἔχων τὴν καρδιαν προσέλθῃς εἰς τὴν ἀγίαν κοινωνίαν;

* Ἄς λάβωμεν ὑπ' ὄψιν τὸ ἀμάρτημα τῆς πορνείας τὸ θεοστυγές, τὸ ὁποῖον προῦκάλεσε τὸν διὰ τοῦ κατακλυσμοῦ ὀλεθρον τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Ἐὰν ἡμεθα ἐκδοτοὶ εἰς τὸ πάθος τοῦτο πῶς προσερχόμεθα εἰς μεμάληψιν τοῦ σώματος καὶ οἵματος Ἐκείνου, Ὅστις εἶπεν ὅτι καὶ ὁ ἐμβλέψας γυναικὶ πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι αὐτὴν ἤδη ἐμοίχευσεν αὐτήν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ καὶ τὰ οὐ πορνεύσῃς, οὐ μοιχεύσῃς; διὰ τοῦ ἀποστόλου δὲ Παύλου ὅτι «πᾶν ἀμάρτημα ἐκτὸς τοῦ σώματός ἐστι, ὁ δὲ πορνεύων εἰς τὸ ἴδιον σῶμα ἀμαρτάνει», πᾶσα ἀμαρτία λέγει, εἶναι ἐκτὸς τοῦ σώματος, διότι ἂν θέλω λεγῶ ψεύδη, ἂν θέλω κλέπτω, ἂν θέλω φονεύω, ἀλλ' ὁ πορνεύων ἀμαρτάνει ἐντὸς τοῦ σώματος αὐτοῦ· ὅτι ὁ κολλώμενος τῇ πόρνῃ ἐν σῶμα γίνεται μετ' αὐτήν, διότι ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν, ὁ δὲ κολλώμενος τῷ Κυρίῳ ἐν πνεύμα ἔστι, οὐκ οἶδατε ὅτι τὰ σώματα ὑμῶν μέλη Χριστοῦ ἔστι; ἄρα οὖν τὰ μέλη τοῦ Χριστοῦ ποιήσω πόρνῃς μέλη; Δὲν γνωρίζετε, λέγει, ὅτι τὰ σώματά σας εἶναι

μέλη τοῦ Χριστοῦ; λοιπὸν εἶναι πρέπον τὰ μέλη τοῦ Χριστοῦ νὰ τὰ μετατρέψω εἰς μέλη πόρνῆς; οὐκ οἶδατε ὅτι τὸ σῶμα ὑμῶν ναὸς τοῦ ἐν ὑμῖν πνεύματος ἐστι; ὃς οὖν τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ φθείρει, φθереῖ αὐτὸν ὁ Θεός· ὁ γὰρ ναὸς τοῦ Θεοῦ ἅγιός ἐστιν, οἵτινες ἐστέ ὑμεῖς· δὲν γνωρίζετε ὅτι τὸ σῶμά σας εἶναι ναὸς τοῦ Θεοῦ καὶ ὅστις φθείρει τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ θὰ τὸν φθείρῃ ὁ Θεός διότι ὁ ναὸς τοῦ Θεοῦ εἶναι ἅγιος καὶ εἰσθε σεῖς ὁ ναὸς οὗτος καὶ δὲν αἰσθάνεσθε τὴν ἀγιότητα τοῦ ναοῦ τούτου καὶ τὸν μὲν ναὸν τοῦ Θεοῦ τὸν ὑλικὸν σέβεσθε καὶ δὲν τὸν μεταβάλλετε εἰς πορνοβοσκεῖον, τὸν [δὲ ναὸν τοῦ σώματός σας μεταμορφώνετε εἰς πορνικὸν καταγώγιον.

* Ἄς ἀναλογισθῶμεν τὸ συχνὸν ἐλάτωμα τῆς ἀφροντισίας διὰ τὴν βελγίωσιν τῶν ἡθῶν ἡμῶν, διὰ τὴν σωτηρίαν τῶν ψυχῶν ἡμῶν, τὴν ἀναλγησίαν, ἣτις καταντᾷ πόρῳσις, τελεία ἀναισθησία καὶ ἀπάθεια διὰ τὴν οἰῶνιον ζωὴν τῆς ψυχῆς ἡμῶν, ἣτις εἶναι εἶδος ὀκνηρίας ἠθικῆς καὶ πνευματικῆς καὶ σωματικῆς, εἶναι ἀμέλεια καὶ ἀδρίνεια, εἶναι ἀντιστράτευσις εἰς τὸν παγκόσμιον ἠθικὸν πνευματικὸν καὶ ὑλικὸν νόμον τῆς κινήσεως, χωρὶς τοῦ ὁποίου τὸ πᾶν καταστρέφεται.

Ὁ Πανάγαθος Πλάστης ἡμῶν ἐθέσπισε τὸν νόμον τῆς ἐργασίας, τῆς κινήσεως πρὸς ζωογονίαν καὶ τοῦ αἰσθητοῦ κόσμου καὶ τοῦ ἠθικοῦ κόσμου τῶν ψυχῶν. Τὰ πάντα κινουῦνται καὶ ἐργάζονται καὶ πολλαπλασιάζονται περίξ ἡμῶν, ἡ γῆ, ἡ θάλασσα, οἱ ποταμοί, αἱ πηγαί, τὰ ὕδατα τῶν πηγῶν, ὁ ἀῆρ, τὸ φῶς, ὁ ἥλιος, ἡ σελήνη, οἱ ἀστέρες, κινουῦνται καὶ αὐτὰ ἀκόμη τὰ φυτὰ,

διότι ἡ βλάστησις καὶ ἄνθησις καὶ καρποφορία εἶναι κινήσεις· ἡ κινήσις καὶ ἐργασία εἶναι ζωὴ καὶ ἡ ζωὴ κίνησις. Καὶ αὐτὸς ὁ Θεὸς ἐργάζεται· «ὁ Πατήρ μου ἕως ἄρτι ἐργάζεται, καὶ γὰρ ἐργάζομαι» λέγει ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς· ὁ Θεὸς ἔδωκεν εἰς ἕκαστον ἄνθρωπον καὶ πρὸ πάντων εἰς ἕκαστον χριστιανὸν καὶ εἰς αὐτὸν τὸν ἐλάχιστον ἐν τῇ Βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ τάλαντα, ἅπερ ὀφείλει ὁ ἄνθρωπος νὰ πολλαπλασιάσῃ διὰ τῆς ἐργασίας, διὰ τῆς φιλοπόνου ἐπιμελείας καὶ νὰ συνεργήσῃ ἵνα ἡ ὀλομέλεια τοῦ εἰς ὃ ἀνήκει ἕθνος, τὸ σύνολον τῆς κοινότητος ἢ ἀδελφότητος ἢ ἐταιρείας ἢ οἰκογενείας, εἰς ἣν ἀνήκει, ἀποτελέσῃ ἐν σῶμα συμπαγὲς ἐν Χριστῷ συναρμολογούμενον καὶ συμβιβαζόμενον, διὰ πάσης ἀφῆς καὶ χορηγίας αὐξήσῃ εἰς ἄνδρα τέλειον, εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ μέχρι οὗ κατανήσωμεν οἱ πάντες εἰς τὴν ἐνότητα τῆς πίστεως καὶ εἰς τὴν ἐπίγνωσιν τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. Ὅφειλομεν νὰ ἐργοζώμεθα πάντες ὡς μέλη ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ σώματος καὶ ἕκαστος νὰ πολλαπλασιάζῃ τὸ εἰς αὐτὸν δοθέν τάλαντον παρὰ θεοῦ, ὅπως τὰ μέλη τοῦ σώματος ὑπὲρ ἀλλήλων καὶ ἅπαντα ὑπὲρ τοῦ ὅλου ἐνεργοῦν καὶ συμπράττουν, οὕτω καὶ ἡμεῖς νὰ ἐνεργῶμεν· ὅπως δὲν δύναται νὰ εἴπῃ ὁ ὀφθαλμὸς εἰς τὴν χεῖρα «δὲν σὲ χρειάζομαι» οὔτε ἡ κεφαλὴ εἰς τοὺς πόδας «δὲν σὰς χρειάζομαι» οὔτε φθοροῦν ἄλληλα, οὔτε ἀπεργοῦν τὰ μέλη, οὔτε λεγοῦν «δὲν ἐργαζομεθα», οὔτε λέγει τὸ οὖς «δὲν εἶμαι ὀφθαλμὸς, ἄρα δὲν ἀνήκω εἰς τὸ σῶμα», οὔτε ὁ ποῦς λέγει «δὲν εἶμαι χεῖρ, ἄρα

δὲν ἀνήκουν εἰς τὸ σῶμα, ἀλλ' ἐργάζονται πάντα ἀλληλοβοηθούμενα, οὕτως ὀφείλομεν καὶ ἡμεῖς νὰ ἐργαζώμεθα, ὑπ' ὅψιν ἔχοντες ὅτι ἐργαζόμεθα ὑπὲρ τοῦ ἔθνους, ὑπὲρ τῆς πατρίδος, ὑπὲρ τῆς ἀνθρωπότητος, ὑπὲρ τοῦ Χριστοῦ, ὅπως καὶ ὁ Χριστὸς εἰργάσθη καὶ ἐργάζεται ὑπὲρ ἡμῶν διὰ τοῦ λογικοῦ φωτός, ὃ φωτίζει πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον καὶ διὰ τῶν χαρισμάτων τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ἅπερ χορηγεῖ ἡμῖν ἐν τῷ ἁγίῳ βαπτίσματι καὶ διὰ τῶν πλεονεκτημάτων καὶ προτερημάτων τῶν προγόνων καὶ πατέρων ἡμῶν, ἅπερ παρέχει ἡμῖν διὰ τῆς κληρονομικότητος, ὅπως καὶ διὰ τῆς φιλανθρώπου λύτου προνοίας καὶ τῆς πανσόφου ἰθύσεως τῶν περιστάσεων καὶ περιπετειῶν τοῦ τε ἀτομικοῦ καὶ οἰκογενειακοῦ καὶ ἔθνικοῦ ἡμῶν βίου καὶ τῶν ἱστορικῶν γεγονότων τῆς ἀνθρωπότητος ὁλοκλήρου. Ὁφείλομεν νὰ ἐργαζώμεθα διὰ τὴν σωτηρίαν τῶν ψυχῶν ἡμῶν περισσότερον παρὰ διὰ τὴν συντήρησιν καὶ ὑγείαν τῶν σωμάτων ἡμῶν· ὅπως ἂν δὲν ἐργασθῶμεν αἰσθητικῶς, ὑλικῶς καὶ πνευματικῶς δὲν δυνάμεθα νὰ ζήσωμεν, οὕτω καὶ ἂν δὲν ἐργασθῶμεν ἠθικῶς τὴν ἐργασίαν τῶν ἁγίων τοῦ θεοῦ ἐντολῶν καὶ τὴν δι' αὐτῶν πρόσκτησιν τῶν ἠθικῶν ἀρετῶν δὲν δυνάμεθα νὰ ζήσωμεν αἰωνίως. Ναὶ μὲν διὰ τῆς πίστεως θὰ βιώσωμεν αἰωνίως «ὁ δὲ δίκαιος διὰ πίστεως ζήσεται», ἀλλὰ δίχως ἐργασίαν ἔργων ἐκπληρώσεως τῶν ἐντολῶν πίστις δὲν ὑπάρχει, διὰ τοῦτο εἶναι ἀπαραίτητα τὰ ἔργα ὡς ζωογονοῦντα τὴν πίστιν, διότι οὐκ ἐκ πίστεως μόνον ἀλλὰ καὶ ἐξ ἔργων ζήσεται ἄνθρωπος, λέγει ὁ ἀδελφός

θεὸς Ἰάκωβος, δηλ. ἐξ ἔργων θὰ ζήσῃ τὴν αἰώνιον ζωὴν τῶν δικαίων· ἄρα κατὰ Παῦλον «πίστις μὲν σώζει» ἀλλὰ δι' ἀγάπης ἐνεργουμένη. Ἄς λάβωμεν παράδειγμα διασαφηνίζον τὴν ἀλήθειαν ταύτην. Ἐχομεν μηχανὴν ἠλεκτρικοῦ φωτός, τὸ φῶς εἶναι ἡ πίστις· ἀλλὰ τὸ φῶς πηγάζει ἀπὸ ρεῦμα ἠλεκτρικόν, τὸ δὲ ρεῦμα ἐκπορεύεται ἐκ τῆς κινήσεως, ἡ δὲ κίνησις ἐκ τῆς ἐργασίας τῆς μηχανῆς, ἡ δὲ ἐργασία τῆς μηχανῆς ἐκ τοῦ ἀτμοῦ, ὁ δὲ ἀτμὸς ἐκ τοῦ πυρός, ἅμα δὲ παύσῃ ἡ κίνησις παύει τὸ ρεῦμα, παύει τὸ φῶς. Ἄμα δὲν ἐργάζεται ὁ ἄνθρωπος τὰ ἔργα τῶν ἐντολῶν παύει ἡ πίστις νὰ ὑπάρχῃ ἢ ἂν ὑπάρχῃ εἶναι πλαστὴ, φαινομενικὴ, διότι καὶ αὐτοὶ οἱ δαίμονες πιστεύουν, ἀλλ' ἡ πίστις τῶν εἶναι ἄνευ ἔργων, νεκρὰ, ψευδῆς, ἄκαρπος, ἀνωφελῆς. Ὁφείλομεν λοιπὸν νὰ ἐργαζώμεθα καὶ διὰ τὴν ἐπίγειον ζωὴν ἡμῶν καὶ τοῦ ἔθνους, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν αἰώνιον τῶν ψυχῶν ἡμῶν ζωὴν.

Οἱ ἀρχαῖοι πρόγονοι ἡμῶν εἰργάζοντο ὑπὲρ τε τῆς σωματικῆς καὶ ὑλικῆς ζωῆς, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ τῆς διανοητικῆς αὐτῶν ἀναπτύξεως καὶ ὑπὲρ τῆς ἠθικῆς αὐτῶν μορφώσεως καὶ ἀναπλάσεως, ὅπως τρανῶς μαρτυρεῖ αὐτὸ ἡ ἐπιστημονικὴ καὶ καλλιτεχνικὴ, πολιτικὴ, κοινωνικὴ καὶ πολεμικὴ καὶ ἠθικὴ αὐτῶν δράσις καὶ εὐδοκίμησις, διακηρυττομένη διὰ τῶν φιλοσοφικῶν, ἐπιστημονικῶν καὶ ἠθικῶν συγγραμμάτων αὐτῶν καὶ τῶν ἀγλαῶν καλλιτεχνικῶν μνημείων καὶ τῶν στρατιωτικῶν αὐτῶν ἄθλων καὶ θριάμβων καὶ τὴν φιλοπονίαν αὐτῶν μετέδωκαν καὶ εἰς τὰς μεταγενεστέρας γενεὰς τῶν ἱερῶν

πατέρων ἡμῶν, οἵτινες ὑπογραμμὸν λαμπρὸν αὐτοὺς σχόντες ἐφαιμίλλως ἐκείνων ἔδρασαν καὶ τῇ χάριτι τοῦ ἐνανθρωπήσαντος Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ ἐνισχυόμενοι διέπρεψαν καὶ ἐθριάμβευσαν θρησκευτικῶς, κοινωνικῶς, ἠθικῶς, στρατιωτικῶς, πολιτικῶς, ἐπιστημονικῶς καὶ καλλιτεχνικῶς. Οἱ πρόγονοι ἡμῶν καὶ πατέρες εἰργάσαντο ὑπερανθρώπως καὶ γιγαντιαίως καὶ ὡς ἄτομα καὶ ὡς μέλη τοῦ ἔθνους ἡμῶν καὶ τῆς Ὁρθοδοξίας.

Ἐκατὸς τῶν προγόνων ἡμῶν ἔλεγε: θὰ ἐργασθῶ ὑπὲρ τῆς Πατρίδος, ὑπὲρ τοῦ ἔθνους μου, ὡς νὰ μὴ ὑπάρχη οὐδεὶς ἐκτὸς ἐμοῦ νὰ ἐργασθῆ ὑπὲρ τῶν τιμαλφῶν αὐτῶν καὶ προσφιλῶν ἀντικειμένων τῆς ἀγάπης μου· ἡμεῖς ὁμως δυστυχῶς ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον λέγομεν: «ἀδελφέ, ἐγὼ εὐρέθην νὰ διορθώσω τὸ ἔθνος, ἂν δὲν ἐργασθῶ ἐγὼ ὑπάρχουν ἐκεῖνοι, οἵτινες θὰ ἐργασθοῦν ὑπὲρ τοῦ ἔθνους, τῆς Πατρίδος, τῆς Ἐκκλησίας». Ἄλλ' εἶναι ἐντροπὴ ἡμῶν νὰ ὑπερτερῶν ἡμᾶς οἱ πρόγονοι, νὰ ὀρθοποδοῦν ἐκεῖνοι εἰς τὸν ὄρθρον τοῦ χριστιανισμοῦ, πρὶν ἔτι ἀνατεῖλῃ ὁ ἥλιος τῆς Δικαιοσύνης ἐν σαρκὶ ἐπὶ τῆς γῆς, ἡμεῖς δὲ μεσουρανοῦντος Αὐτοῦ ἐν τῷ στερεώματι τοῦ εἰκοστοῦ τῶν φώτων αἰῶνος νὰ μὴ ἐργαζώμεθα.

Εἶναι ἀμάριγμα θανάσιμον ἢ ὀλιγωρία καὶ ραστώνη, ἢ ραθυμία καὶ ὀκηνηρία ἡμῶν. Εἰς τοὺς ἀντίποδας βαίνομεν τῶν εὐκλεῶν προγόνων καὶ τῶν ἐνδόξων ἀγίων πατέρων ἡμῶν ἀφροντιστοῦντες διὰ τὴν προαγωγὴν τοῦ ἔθνους καὶ τῆς Πατρίδος, διὰ τὴν πρόοδον τῆς ἀνθρωπότητος, διὰ τὴν δόξαν τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς

Ὁρθοδοξίας καὶ λέγοντες τὸ τῆς παροιμίας: «κάθε ἀρνὶ ἀπὸ τὸ πόδι του κρέμαται»· οὕτω φρονοῦντες ἀναξίως μεταλαμβάνομεν τοῦ σώματος καὶ αἵματος Ἐκείνου, Ὅστις εἰργάσθη ὑπὲρ ἡμῶν καὶ ἐργάζεται ἔτι, Ὅστις ἔπλασε καὶ ἀνέπλασεν ἡμᾶς τῷ Σταυρῷ προσηλωθεὶς ὑπὲρ ἡμῶν, ἡμῖν ὑπολιμπάνων ὑπογραμμόν, ἵνα τοῖς ἴχνεσιν Αὐτοῦ περιπατήσωμεν.

Ἄλλ' εἰ καὶ εἴμεθα ἀνάξιοι τῆς μεταλήψεως τοῦ σώματος καὶ αἵματος Αὐτοῦ, ὡς καθ' ἡμέραν ἀνειδώτως ἀμαρτάνοντες, ἡ ἀγία ἡμῶν Ἐκκλησία ὁμως ὡς φιλόστοργος μήτηρ διὰ τὰ τέκνα τῆς μεριμνώσα, συγχωρεῖ αὐτὰ μετανοοῦντα καὶ συμμορφούμενα πρὸς τὰς διατάξεις καὶ ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ. Ἄλλὰ πάλιν νὰ μὴ ἐπαναπαύηται τις εἰς τὴν ἐπιείκειαν τῆς Ἐκκλησίας καὶ νὰ ἀμελή τὴν διόρθωσιν τῆς ψυχῆς αὐτοῦ. «Ἐκουσίως γὰρ ἡμῶν ἀμαρτανόντων μετὰ τὸ λαβεῖν τὴν ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας, οὐκέτι περὶ ἀμαρτιῶν ἀπολείπεται θυσία, φοβερὰ δέ τις ἐκδοχὴ κρίσεως καὶ πυρὸς ζῆλος ἐσθίειν μέλλοντος τοῦς ὑπεναντίους» λέγει ὁ ἀπόστολος Παῦλος (Ἐβρ. I. 26 27)· ἤτοι ἂν θεληματικῶς ἀμαρτάνωμεν μετὰ τὴν γνῶσιν τῆς ἀληθείας, ἀφ' οὗ δηλ. ἐμάθομεν τὸ πῶς δυνάμεθα νὰ σωθῶμεν καὶ πῶς κινδυνεύομεν ν' ἀπολεσθῶμεν, οὐδεμία πλέον ἀπομένει πρὸς σωτηρίαν θυσία, ἀλλὰ φοβερὰ ἀναμονὴ κρίσεως καὶ πῦρ σφοδρὸν μέλλον νὰ καταναλώσῃ τοὺς ἀσεβεῖς. Καλὸν εἶναι νὰ προλάβῃ καὶ μετανοήσῃ, ἐξομολογηθῆ καὶ κοινωνήσῃ πρὶν ἢ ἀπέλθῃ ἐκ τοῦ κόσμου· ἀλλ' ἂν

δὲν προλάβῃ, διακινδυνεύει τὴν αἰώνιον ζωὴν αὐτοῦ· διότι ἀγνώστον πότε θὰ καλέσῃ ἡμᾶς διὰ τῆς θανῆς ὁ Θεὸς· διὰ τοῦτο γίνεσθε ἕτοιμοι, λέγει ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν ἡμέραν οὐδὲ τὴν ὥραν, ἐν ᾗ ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται· ὅτι εἰ ἦδει ὁ οἰκοδεσπότης ποία ὥρα ὁ κλέπτης ἔρχεται ἐγρηγόρησεν ἂν καὶ οὐκ ἀφήκε διαρπαγῆναι τὴν οἰκίαν αὐτοῦ. Ἄν ἐγνώριζε, λέγει, ὁ οἰκοκύριος ποίαν ὥραν ὁ κλέπτης ἔρχεται θὰ ἠγρύπνη καὶ δὲν θὰ ἄφηνε νὰ ὑπονομευθῆ καὶ βιασθῆ ἡ οἰκία αὐτοῦ. Καὶ ὑμεῖς γίνεσθε ἕτοιμοι. Πῶς θὰ ἤμεθα ἕτοιμοι καὶ ἄξιοι τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν; ἂν ἀπαφεύγωμεν πᾶσαν ἁμαρτίαν ὡς σκότος, ὡς δηλητήριον, ὡς πῦρ καὶ ὄλεθρον, ἂν πράττωμεν πᾶν ἔργον σωτηρίας, ἂν ἔχωμεν οὕτω παρρησίαν καὶ θάρρος νὰ παραστῶμεν ἐνώπιον τοῦ Δικαίου Κριτοῦ, νὰ ἤμεθα ὡς δένδρα καρποφόρα φέροντα καρπὸν τοῦ Πνεύματος, ἀγάπην, χαρὰν, εἰρήνην, πραότητα, μακροθυμίαν, πίστιν, ἐγκράτειαν, εἰρήνην, νὰ μὴ ἔχωμεν ἔργα σαρκὸς, πορνείαν, πονηρίαν, πάθος, μῖσος, μνησικακίαν, ὀργὴν, θυμὸν, βλασφημίαν, ὕβριν, πλεονεξίαν, φυλαργυρίαν, ἐχθραν, ὑπερηφάνειαν, φθόνον, μέθην, λοιδορίαν, διὰ τὰ ὅποια ἔρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας· νὰ μὴ πλανώμεθα ἀπὸ τοὺς λέγοντας ὅτι τινὰ ἐκ τῶν ἁμαρτημάτων τούτων δὲν θὰ τιμωρηθῶν ὡς μὴ ἐνοχοποιοῦντα τὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ νὰ περιφέρωμεν πάντοτε τὴν νέκρωσιν τοῦ Κυρίου ἐν τῷ σώματι ἡμῶν, νεκροῦντες τὰ προρρηθέντα πάθη καὶ τὰς κακίας καὶ ἀναζωογονοῦντες τὰ πλεονεκτήματα καὶ τὰς ἀρετὰς·

διότι ἂν δὲν κατανικήσωμεν τὰς ἁμαρτίας, τὰς παραβάσεις τῶν ἐντολῶν, τὰς πονηρίας, δὲν θὰ λάβωμεν τὸν στέφανον τῆς ἀρετῆς, ἂν πταίσωμεν εἰς ἓνα διάταγμα τοῦ Θεοῦ εἶναι ὡς νὰ ἐπταίσωμεν καὶ ἡμεθα ἔνοχοι παραβάσεων πάντων τῶν διαταγμάτων Αὐτοῦ· «ὁ πταίσας ἐν ἐνὶ γέγονε πάντων ἐνοχος» λέγει ὁ ἀδελφόθεος Ἰακώβος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'.

Περὶ τῶν συνεπειῶν τῆς ἄνευ προετοιμασίας γινουμένης Ἁγίας Κοινωνίας.

Τὸ ἱερώτερον θρησκευτικὸν κειμήλιον τοῦ πρώτου περιουσίου λαοῦ τοῦ Θεοῦ ἦτο ἡ Κιβωτὸς τῆς Διαθήκης, ἐνθα ἐφυλίσσετο στάμνος χρυσῆ ἔχουσα τὸ μάννα καὶ ἡ ράβδος Ἁαρὼν ἡ βλαστήσασα καὶ αἱ πλάκες, ἐφ' ὧν ἦτο κεχαραγμένος ὁ νόμος τοῦ Θεοῦ· ὅταν δὲ ὁ Ὀζίας ἐτόλμησεν ἀσεβῶς νὰ ἄψηται τῆς Κιβωτοῦ τῆς Διαθήκης αὐθωρεὶ ἀπέθανε. Σὺ δὲ, ἐν Κυρίῳ ἀγαπητὲ ἀδελφέ, πῶς τολμᾶς, οὐχὶ νὰ ἐγγίσης τὴν Κιβωτὸν τὴν περιέχουσαν τὰς πλάκας τοῦ νόμου, ἀλλ' αὐτὸν τὸν νομοθέτην Κύριον καὶ Σωτῆρα ἡμῶν καὶ ἀπροπαρασκευὸς προβαίνεις νὰ γευθῆς τοῦ σώματος καὶ αἵματος τοῦ Κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ;

Ἄφ' οὗ λοιπὸν ἀνέτοιμος προσέρχῃ εἰς μετάληψιν τῶν ἀρχάντων μυστηρίων ἀποδεικνύεις ὅτι δὲν πιστεύεις ὅτι εἶναι σῶμα καὶ αἷμα τοῦ Χριστοῦ, διότι ἂν ἐπίστευες θὰ ἦσο τοῦλάχιστον ὅπως ὁ Μωϋσῆς ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ἐν Ὄρει Σινᾶ ἔμφοβος καὶ ἐντρομος, ἂν δὲ ἀναξίως μεταλαμβάνῃς τοῦ σώματος καὶ αἵματος τοῦ Λυτρωτοῦ τῶν ψυχῶν ἡμῶν δὲν φοβεῖσαι μήπως, ὁ μὴ γένοιτο, δὲν προφθᾶσῃς νὰ κοινωνήσῃς τῶν ἁγίων μυστηρίων πρὸ τῆς ἐσχάτης σου πνοῆς. Πολλοὶ ἔνεκα τῆς ἀναξίως παρ' αὐτῶν γινομένης μεταλήψεως τῶν πανσέπτων μυστηρίων ἀντὶ εὐλογίας παρὰ Θεοῦ λαμβάνουν ὀργὴν καὶ κατάραν, ἧτις ἐκδηλοῦται δι' ἀσθενειῶν, δυστυχιῶν καὶ θανάτων τέκνων, συζύγων, οἰκείων· διότι ὁ Θεὸς παιδεύει ἐπὶ γῆς πρὸ τῆς μελλούσης κρίσεως, ἵνα φέρῃ εἰς μετάνοιαν καὶ σῶσιν ἐκ τιμωρίας αἰωνίου.

Ἴνα φανερώσωμεν ἐναργέστερον τὸ μέγα ἀμάρτημα τῆς ἀναξίως γινομένης μεταλήψεως τοῦ σώματος καὶ αἵματος τοῦ μεγίστου Μάρτυρος τοῦ Γολγοθᾶ, τοῦ Κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, φέρομεν παράδειγμά τι.

Αὐτοκράτωρ τις φιλανθρωπότατος εἶδε ἐκ τῶν ἀνακτόρων αὐτοῦ ἐν ὥρᾳ χειμερία ὑπὸ νιφάδας χιόνων ἀνθρωπὸν τινα γυμνόν, ῥακένδυτον, ἀνυπόδητον, τρέμοντα ἐκ τοῦ ψύχους καὶ τῆς πείνης καὶ εὐσπλαγχνισθεὶς προσεκάλεσεν αὐτὸν διὰ τῶν ὑπαλλήλων του εἰς τὰ ἀνάκτορα καὶ ἐνέδυτε δι' ἐνδυμάτων θαλπερῶν, ἐσίτισεν, ἐδρόσισε καὶ ἐνεκατέστητεν εἰς οἶκον καὶ ἐνεπιστείσατο εἰς αὐτὸν κατάστημα μεστὸν πολυτίμων καὶ πολ-

κίλων ἐμπορευμάτων ἵνα διαχειρίζηται αὐτὰ καὶ ὡς μόνην ἀνταπόδοσιν τῆς τοιαύτης μεγαλοδωρίας ἐζήτησε παρ' αὐτοῦ νὰ περιθάλη καὶ αὐτὸς καὶ σιτίζη καὶ δροσίζη χήρας καὶ ὀρφανὰ καὶ πτωχοὺς, οἵτινες θὰ προσήρχοντο πρὸς αὐτόν. Αὐτὸς ὅμως λίαν ἀχαρίστως πρὸς τὸν εὐεργέτην του φερόμενος, παρείχεν εἰς τοὺς προσφεύγοντας εἰς αὐτὸν πένητας, χήρας καὶ ὀρφανὰ ἐλάχιστα κερμάτια, μὴ ἀρκοῦντα οὐδὲ διὰ τὸν ἐπιούσιον ἄρτον.

Ὁ αὐτοκράτωρ ἐπέπληξεν αὐτόν, ἀλλὰ καὶ πάλιν ὁ εὐεργετηθεὶς παρ' αὐτοῦ δὲν συνεμορφώθη. Μετὰ παρέλευσιν καιροῦ ἀσθενεῖ βαρέως οὗτος καὶ τὸ σῶμά του καλύπτεται ὑπὸ πληγῶν, αἵτινες ἦσαν ἀθεράπευτοι κατὰ τὴν γνώμην τῶν ἐπιστημόνων ἰατρῶν, τοὺς ὁποίους πάντας προσεκάλεσεν ὁ αὐτοκράτωρ νὰ συσκεφθῶσι πρὸς ἴασιν τοῦ ἀσθενούντος· ἐπειδὴ δὲ ὁ αὐτοκράτωρ ἐπέμεινε ἀπαιτῶν παρ' αὐτῶν ἵνα ἐξεύρωσι φάρμακον, οὔτοι ἀπεφάνθησαν λέγοντες: Μεγαλειότατε, ὁ ἀσθενὴς δὲν θεραπεύεται ἄλλως εἰμὴ μόνον ἐὰν διατάξῃς νὰ σφαιγῇ ὁ μονογενὴς ἀγαπητός σου υἱὸς καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ λειανισθῇ καὶ μετατραπῇ εἰς ἀλοιφήν καὶ ἐπιτεθῇ ἐπὶ τῶν πληγῶν τοῦ ἀσθενοῦς· οὐδενὸς δὲ τὸ σῶμα θὰ συνετέλει εἰς τοῦτο εἰμὴ μόνον τὸ τοῦ υἱοῦ σου· ἐὰν δὲν πράξῃς αὐτό, ἂν δὲν θυσιάσῃς τὸν υἱόν σου ὁ ἀσθενὴς ἀποθνήσκει ἀφεύκτως. Ὁ αὐτοκράτωρ τόσον ἠγάπα τὸν ἀσθενῆ ὥστε ἀπεφάσισε καὶ ἐθυσίασε τὸν προσφιλέτην υἱόν καὶ περιέκοψε τὸ σῶμα εἰς ἐλάχιστα τεμάχια καὶ ἐποίησεν ἀλοιφήν καὶ ὡς ἐμπλαστρον ἐ-

πήλειψεν αὐτὰ εἰς τὰς πληγὰς τοῦ ἀσθενοῦς καὶ ἐθεράπευσεν αὐτὸν καὶ ἐξυγιάνθη· ἀλλ' ὁ θεραπευθεὶς εὐθύς ὡς ἐγένετο ὑγιῆς ἐλησμόνησε τὸν εὐεργέτην του, παρεγνώρισε τὴν πρὸς θεραπείαν του μεγίστην θυσίαν τοῦ αὐτοκράτορος, τὴν ὑψίστην ἀγάπην του, ἣτις τὸν παρεκίνησε νὰ θυσιάσῃ τὸν ἀγαπητὸν του υἱὸν πρὸς θεραπείαν ἐνὸς ὑπαλλήλου, ὁ ἰαθεὶς τοσοῦτον ἀχάριστος ἐφάνη καὶ ἀναίσθητος ὥστε νὰ μὴ συμμορφωθῆ καὶ πάλιν εἰς τὰς προτροπὰς τοῦ εὐεργέτου καὶ νὰ μὴ βοηθῆ τοὺς πτωχοὺς, ἀλλ' ἀσώτως νὰ διάγῃ τὸν βίον. Πῶς τότε πλέον δικαιούται νὰ προσενεχθῆ ὁ αὐτοκράτωρ ἐκεῖνος πρὸς τὸν ἀχάριστον οἰκέτην; βεβαίως δικαιούται νὰ τὸν τιμωρήσῃ αὐστηρῶς· οὐ μόνον νὰ τὸν ἀποβάλλῃ, ἀλλὰ καὶ νὰ τὸν παιδεύσῃ ἀμειλίκτως. Ἄρα λοιπὸν καὶ ὁ Πανάγαθος Θεὸς ἀφ' οὗ τόσον ἠγάπησεν ἡμᾶς ὥστε καὶ Αὐτὸν τὸν Μονογενῆ Υἱὸν καὶ Λόγον αὐτοῦ ἐνσαρκωθέντα νὰ θυσιάσῃ καὶ τὸ ἅγιον αὐτοῦ σῶμα καὶ τὸ τίμιον αἷμα νὰ δώσῃ εἰς βρῶσιν καὶ πόσιν ἡμῶν, ἂν ἡμεῖς μετὰ τοσαύτην πρὸς ἡμᾶς ὑπερτάτην καὶ ἀνείκαστον ἀγάπην μετὰ τὴν βρῶσιν καὶ πόσιν τοῦ τιμίου σώματος καὶ αἵματος πάλιν ἀμαρτήσωμεν, πάλιν διάγωμεν τὸν βίον ἀσώτως, δικαιούται βεβαίως ὁ Ἐπουράνιος ἡμῶν Πατὴρ νὰ τιμωρήσῃ ἡμᾶς αὐστηρῶς. Ἀλλὰ καίπερ ἀμαρτωλοὶ ὄντες ὀφείλομεν νὰ μὴ ἀπελπίζώμεθα, θαρροῦντες δὲ εἰς τὴν ἄπειρον εὐσπλαγχνίαν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν νὰ μετανοῶμεν καὶ ἐξομολογώμεθα καὶ μεταλαμβάνωμεν τοῦ ζωηφόρου σώματος καὶ αἵματος τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν καὶ νὰ ἐπιμελώμεθα καὶ προσ-

παθῶμεν νὰ ἐκπληρῶμεν τὰς ἐντολὰς ἀπάσας καὶ ἐφαρμόζωμεν τὰς διατάξεις τοῦ Ἑψίστου, αἵτινες φῶς ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ κοσμῶμεν τὰς ψυχὰς ἡμῶν διὰ τῶν ἀρετῶν, αἵτινες ἀποτελοῦν ἔνδυμα γάμου, δι' οὗ θὰ δυναθῶμεν νὰ εἰσεέλθωμεν εἰς τὴν Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καὶ συνεστιασθῶμεν ἐν τῇ αἰωνίῳ ἐν Χριστῷ τρυφῇ καὶ ἀγαλλιάσει, ἐν τῇ πανσέπτῳ ὁμηγύρει τῶν ἐν Οὐρανοῖς ἀπογεγραμμένων πρωτοτόκων, ἔνθα εἶθε ν' ἀξιωθῶμεν ἅπαντες νὰ εὐφρανθῶμεν αἰωνίως εἰς ἡμέραν ἀνέσπερον χάριτι καὶ φιλανθρωπία τοῦ Κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα καὶ κράτος μετὰ Πατρὸς καὶ ἁγίου Πνεύματος εἰς τοὺς αἰῶνας ἀμήν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'.

Σκέψεις τινὲς καὶ προτροπαὶ περὶ ἐκκλησιασμοῦ.

Ἡ θεία καὶ θεόλεκτος ἡμῶν γλῶσσα εἶχε ἐν τῇ ἐποχῇ τῶν εὐκλεῶν ἡμῶν προγόνων τὴν λέξιν Ἐκκλησία, ἵνα σημάνῃ τὴν συνάθροισιν τοῦ λαοῦ εἰς ὄρισμένον τόπον πρὸς σύσκεψιν καὶ ἀπόφασιν ἀπὸ κοινοῦ περὶ ζητημάτων τὸ κοινὸν ἀπάντων συμφέρον ἀφορώντων. Ἡ ἁγία ἡμῶν Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἐχρησιμοποίησεν αὐτὴν τὴν λέξιν, ἵνα σημάνῃ τὸ σύνολον, τὴν ὀλομελείαν τῶν εἰς Χριστὸν πιστευόντων πιστῶν καὶ κατὰ συνεκδοχὴν τὸ σεπτὸν κτίριον, τὸν ἱερὸν ναόν, εἶθα

συναθροίζεται ὁ λαὸς τοῦ Κυρίου, ὅπως διὰ στόματος τῶν ἀρχιερέων καὶ ἱερέων ἀπὸ κοινοῦ ἀναπέμψῃ αἴνεσιν καὶ ἱκεσίαν πρὸς τὸν Θεόν.

Ὁ ἱερὸς ναὸς εἶναι κατοικητήριον τοῦ Θεοῦ, οἶκος προσευχῆς καὶ τόπος ἀγιάσματος, ἔνθα θύεται ἡ ἀναίμακτος θυσία τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰκονίζει τὸν τρίτον Οὐρανὸν, τὴν κατοικίαν τοῦ Παντάνακτος Θεοῦ, διὰ τοῦτο ψάλλει ἡ ἀγία ἡμῶν Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία «Οὐρανὸς πολύφωτος ἡ Ἐκκλησία Σου Χριστέ ὁ Θεός». Εὐνόητον ὅτι ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ πάντες ὀφείλομεν νὰ προσερχώμεθα ὅπως διὰ τῶν χειλέων τῶν ἀρχιερέων ἢ ἱερέων ἀναπέμψωμεν αἴνεσιν πρὸς τὸν Θεὸν καὶ εὐχαριστίαν διὰ τὰς πρὸς ἡμᾶς ἀνυπολογίστους δωρεὰς καὶ χάριτας καὶ δέησιν ὑπὲρ ἡμῶν καὶ τῶν ἀπ' αἰῶνος ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει κεκοιμημένων εὐσεβῶν χριστιανῶν. Καὶ ναὶ μὲν ὀφείλει τις κατ' οἶκον νὰ προσεύχηται, ἀλλ' ἡ δέησις πολλῶν εἶναι εὐστοχωτέρα πρὸς ἐκδήλωσιν τῆς πίστεως καὶ εὐλαβείας ἡμῶν πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τῆς πεποιθήσεως τοῦ ὅτι θέλει εὐδοκῆσῃ νὰ εἰσακούσῃ τὴν δέησιν ἡμῶν. Ἐπειτα ὀφείλομεν νὰ ἐκκλησιαζώμεθα, διότι, ὅπως εἶπομεν, ἐν τῷ ναῷ δὲν γίνεται προσευχὴ μόνον, ἀλλὰ καὶ διαιωνίζεται διὰ τῆς θείας μυσταγωγίας ἢ ἐν τῷ Σταυρῷ θυσία τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀναιμάκτως καὶ ὀφείλομεν ὡς ἡ Πάναγνος Μήτηρ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν καὶ ὁ ἠγαπημένος Αὐτοῦ Μαθητῆς καὶ Εὐαγγελιστῆς Ἰωάννης καὶ αἱ Μυροφόροι ἴσταντο παρὰ τὸν Σταυρὸν νὰ ἤμεθα καὶ ἡμεῖς παρόντες, ἐὰν ζηλώμεν καὶ μιμώμεθα τὴν εὐλάβειαν ἐκείνων. Ὁφείλο-

μεν νὰ ἐκκλησιαζώμεθα διότι μὲ τὸ καλὸν παράδειγμα ἡμῶν παρακινούμεν καὶ ἐλκύομεν καὶ τοὺς συμπολίτας ἡμῶν ἀδελφοὺς ἵνα συνάζονται ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ, ἔνθα ὁ Κύριος ἡμῶν ὡς ὄρνις, ἣτις συνάγει τὰ νεοσσία αὐτῆς ὑπὸ τὰς πτέρυγας, καλεῖ καὶ ἡμᾶς ὑπὸ τὰς πτέρυγας τῆς θείας Αὐτοῦ χάριτος.

Ὁφείλομεν ὁμως νὰ ἰστάμεθα εὐλαβῶς, ὅπως ψάλλει ὁ Προφητάναξ ψαλμῶδός: «ἐγὼ δὲ ἐν τῷ πλήθει τοῦ ἐλέους Σου εἰσελεύσομαι εἰς τὸν οἶκόν Σου προσκυνήσω πρὸς ναὸν ἁγίον Σου ἐν φόβῳ Σου.

Ὅσακις εἰσερχόμεθα εἰς τὸν ἱερὸν ναὸν ὀφείλομεν νὰ ἀναλογιζώμεθα τὴν μυστικὴν παρουσίαν τοῦ Θεοῦ, τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου καὶ τῶν Ἁγίων Αὐτοῦ, διότι «ὅπου εἰμί ἐγώ, εἶπεν, ἐκεῖ καὶ ὁ διάκονος ὁ ἐμὸς ἔσται»: διάκονοι, ὑπηρέται, φίλοι Αὐτοῦ εἶναι οἱ Ἁγιοι, οἱ ἐπίγειοι οὗτοι Ἄγγελοι, οἵτινες ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ μυστικῶς παρίστανται, ὅπως καὶ οἱ Ἄγγελοι μυστικῶς δορυφοροῦσιν Αὐτὸν εἰς τὰ ἅγια.

Πολὺ ἀπέχομεν ὁμως οἱ πλείοτεροι ἐξ ἡμῶν τοῦ νὰ συναισθανώμεθα τὴν μυστικὴν παρουσίαν τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν Ἁγίων καὶ τῆς Ὑπεραγίας Θεομήτορος, διότι οὔτε συχνάζομεν τακτικὰ οὔτε ἀφ' οὔ εἰσέλθωμεν σεβόμεθα τὸν ἱερὸν ἐκείνον χῶρον, ἀλλὰ φλυαροῦμεν καὶ καθιστῶμεν συχνάκις τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ, τὸν οἶκον ἐντεύξεως, ἤτοι προσευχῆς, οἶκον συνεντεύξεως ἤτοι συνδιαλέξεως καὶ ἐπιδείξεως πολυτελῶν ἐνδυμάτων τοῦ συρμοῦ. Ἐπίγειος βασιλεὺς οὐδένα δέχεται ἐκτὸς ἐπισήμων μεγιστάνων, οἵτινες μετὰ σε-

βασμοῦ βαθυτάτου καὶ τιμητικῆς εὐλαβείας προσέρχονται ἄνευ ράβδου εἰς τὰς χεῖρας, ἐν ᾧ τινες ἐξ ἡμῶν εἰσέρχονται εἰς τὸν ναόν, ἐνθα θυσιάζεται ὁ ἄμνος τοῦ Θεοῦ, ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, με ράβδον εἰς τὴν χεῖρα καὶ κάποτε πτύουσι. Παρακαλῶ τίς ποτε ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς ὑποδοχῆς θὰ ἠνείχεται να πτύοντα ἢ θὰ ἐπτυνεν ὁ ἴδιος ἐπὶ τῶν ταπήτων ἢ σανίδων τοῦ δαπέδου; καὶ ὁμως πτύομεν ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Θεοῦ καὶ ὡς ἐκ τῆς ἀσεβοῦς καὶ ἀκόσμου ταύτης διαγωγῆς οἱ ἐπίτροποι ναῶν τινων γράφουσιν ἐπιγραφὰς λεγούσας: «Μὴ πτύετε ἐν τῷ ναῷ» καὶ οὕτω αἱ τοιαῦται ὑπομνήσεις εἰς ἡμᾶς μὲν προκαλοῦσιν ἐντύπωσιν φρικιαστικὴν, οἱ δὲ ξένοι σχετλιάζουσι τὴν θρησκευτικὴν ἡμῶν ἀδιαφορίαν, ἐν ᾧ οὗτοι Ἕλληνοί, Ἄγγλοι, Γάλλοι, Ἰταλοί, Ρῶσσοι, σεμνότερον καὶ εὐλαβέστερον ἡμῶν ἴστανται ἐν τοῖς ἱεροῖς αὐτῶν ναοῖς.

Εἰσερχόμενοί τινες ἐνωρὶς ἀναχωροῦν πρὶν τῆς ἀπολύσεως, ἐν ᾧ κάλλιον νὰ ἤρχοντο ἀργὰ καὶ νὰ ἀπῆρχοντο κατὰ τὴν ἀπόλυσιν. Ἐὰν εἰσῆρχοντο εἰς οἶκον πατρός, μητρός, οἰκείου, φίλου, ἀρχοντος ἢ βασιλέως καὶ ἤρχιζε νὰ ὁμιλῇ οὗτος πρὸς αὐτοὺς καὶ ἄφιναν εἰς τὸ μέσον τῆς ὁμιλίας του τὸν ὁμιλοῦντα καὶ ἀνεχώρουν, τί θὰ ἔλεγεν ὁ οἰκοδεσπότης, ὁ φίλος, ὁ οἰκεῖος, ὁ ἀρχων, ὁ βασιλεὺς; θὰ ἔλεγεν ὅτι ὁ προσελθὼν εἶναι ἄφρων καὶ ἀνόητος καὶ ἂν ἐζήτει μάλιστα διὰ τοιαύτης συμπεριφορᾶς χάριν τινα δὲν θὰ εἰσηκούετο. Τί λέγει λοιπὸν περὶ ἡμῶν ὁ ἐπουράνιος Πατήρ, ὁ Παμβασιλεὺς Θεὸς, ὅταν, ἀφ' οὗ τόσον χρῆζομεν τῆς παρ' Αὐτοῦ ἀν-

τιλήψεως, παραιτῶμεν καὶ φεύγωμεν ἀπὸ προσώπου Αὐτοῦ πρὶν περατώσῃ τὴν πρὸς ἡμᾶς ὁμιλίαν, τὴν γινομένην διὰ τῶν φράσεων τῆς λειτουργίας, διὰ τῶν εὐχῶν τῶν ἀρχιερέων καὶ ἱερέων καὶ τῶν περικοπῶν τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου καὶ τοῦ Ἀποστόλου καὶ τῶν ὕμνων καὶ τροπαρίων;

Ἡ ἀγία ἡμῶν Ἐκκλησία τοσοῦτον φιλοστόργως καὶ εὐγενῶς προσφέρεται καὶ ἐκφράζεται πρὸς ἡμᾶς, ὥστε ὅταν θέλῃ νὰ παροτρύνῃ ἡμᾶς εἰς προσοχὴν λέγει: Σοφία· ὅταν θέλῃ νὰ εἴπῃ ἐν τῇ προηγιασμένῃ πρὸς τοὺς κατηχουμένους ν' ἀπέλθουν λέγει: ὅσοι οἱ κατηχούμενοι προέλθετε.

Ἐπάρχουσί τινες ἐξ ἡμῶν, οἵτινες ἀναχωροῦσιν ἀκριβῶς πρὶν τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου ἢ ἀμέσως μετ' αὐτό. Τινὲς ἢ μᾶλλον πολλοὶ ὅταν κατὰ τὴν ἀπόλυσιν πρόκειται νὰ κοινωνήσωσι τῶν ἀχράντων μυστηρίων ἢ νὰ λάβωσιν ἀντίδωρον ἢ ραντισθῶσι διὰ ἀγιασμοῦ καὶ δὴ κατὰ τὰ ἅγια Θεοφάνεια προσέρχονται συνωστιζόμενοι μετ' ἀνευλαβείας καὶ βίας, παραγκωνίζοντες ὠθοῦντες καὶ ἐνίοτε, ὅπερ αἰσχρὸν ἐστὶ καὶ λέγειν, ὑβρίζοντες, ἀπειλοῦντες καὶ μονονουχὶ γρονθοκοποῦντες ἀλλήλους. Τί λέγουσι περὶ ἡμῶν οἱ ξένοι ἐὰν τύχωσι παρόντες;

Ἐν Εὐρώπῃ καὶ δὴ ἐν Ἀγγλίᾳ ἐν τοῖς ἱεροῖς ναοῖς ὑπάρχει ἰδιαίτερα θύρα, δι' ἧς εἰσέρχονται οἱ ἐκκλησιαζόμενοι καὶ ἕτερα, δι' ἧς ἐξέρχονται, καὶ δὲν δύναται τις ἅπαξ εἰσελθὼν ν' ἀπέλθῃ προώρως, διότι ἐμποδίζεται παρὰ τοῦ ἐπιστάτου, ἐκτὸς ἐν ἐκτάκτῳ περιστά-

σει, καθ' ἣν καίεται ἡ κινδυνεύει ἐκ πυρκαϊᾶς ὁ οἶκός του ἢ ἀσθενεῖ τις ἐν αὐτῷ.

Ἄπασαι αἱ Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι ἀπαγορεύουσι τὴν πρὸ τῆς ἀπολύσεως ἐξοδὸν τῶν πιστῶν. Ἐπειτα πλαγίως καὶ σιωπηλῶς καὶ λίαν φιλοστόργως ὑπομιμνήσκει τὴν μετὰ τὴν ἀπόλυσιν ἀναχώρησιν τῶν ἐκκλησιαζομένων ἢ ἀγία ἡμῶν Ἐκκλησία διὰ τῆς φράσεως «εἴη τὸ ὄνομα Κυρίου εὐλογημένον ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος», ἅτινα εἶναι λόγια τοῦ πολυάθλου Ἰώβ, ὅστις ἦτο τύπος καὶ ὑπογραμμὸς τῆς ὑπομονῆς καὶ οὕτω ἢ φιλόστοργος ἡμῶν Μήτηρ Ἐκκλησία συνιστᾷ καὶ πλαγίως προτρέπει ἵνα ὑπομένωμεν ἕως τῆς ἀπολύσεως καὶ ἐν ἣ περιπτώσει ὑπέστημεν δυστύχημά τι νὰ μὴ ἀδημονῶμεν, ἀλλὰ νὰ εὐχαριστῶμεν δι' αὐτὸ τὸν Θεὸν καὶ εὐλογῶμεν τὸ πάντιμον Αὐτοῦ ὄνομα, ἀναμνησκόμενοι τοῦ Ἰώβ.

Πρὸ πάντων ἀπαιτεῖται νὰ ἐπιστηθῆ ἡ τῶν ἀρμοδίων προσοχὴ εἰς τὴν τάξιν καὶ εὐλάβειαν, ἥτις δέον νὰ ἐπικρατῆ κατὰ τὰς μεγάλας δεσποτικὰς καὶ θεομητορικὰς ἐορτὰς καὶ τὰς τῶν μεγάλων Ἀγίων καὶ Μεγαλομαρτύρων καὶ τὰς Κυριακάς, καθ' ἃς γίνεται ἡ μετάληψις τῶν ἀχράντων μυστηρίων, ὅτε συμβαίνει ἢ ἀσεβῆς συνήθεια νὰ ἐξομολογῶνται τινες ἢ λαμβάνωσιν εὐχὴν πρὶν τῆς ἀγίας κοινωνίας καὶ δὴ κατὰ τὴν τελευταίαν ἡμέραν τῶν Χριστουγέννων ἢ τῆς λαμπροφόρου Ἀναστάσεως.

Προσφέρεται ἡ ἀναίμακτος θυσία καὶ ἐκείνην ἀκριβῶς τὴν στιγμήν προσέρχονται νὰ ἐξομολογηθῶσι

ἢ λάβωσιν εὐχὴν, ἐν ᾧ ἔπρεπε νὰ ἐξομολογηθῶσι πρὸ ἡμερῶν. Τινὲς δὲ προσέρχονται εἰς μετάληψιν τοῦ τιμίτου σώματος καὶ αἵματος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ πρὶν ἢ ἀκούσουν τὴν ἱερὰν ἀκολουθίαν καὶ δὴ τὰς περικοπὰς τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου καὶ τοῦ Ἀποστόλου. Τοῦτο ὁμοιάζει ὡς νὰ μετέβινέ τις εἰς ἐπίσκεψιν φίλου ἢ οἰκείου ἢ ἀρχοντος καὶ πλουσίου καὶ πρὶν ἢ χαιρετίσῃ αὐτὸν καὶ ἀκούσῃ τι παρ' αὐτοῦ καὶ εἴπῃ τι καὶ συνεννοηθῆ μετ' αὐτοῦ προσέλθῃ εἰς τὸ κυλικεῖον καὶ φάγῃ καὶ πῖνῃ ἐκ τῶν γλυκυσμάτων καὶ ἡδυπότων καὶ ἀπέλθῃ, τοῦθ' ὅπερ δὲν γίνεται, ἐνῶ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ γίνεται παρόμοιον τι ὡς μὴ ὄφελεν.

Ἐπειτα κοινωνοῦσι πολλοὶ χωρὶς νὰ ἀναγνώσωσι τὴν ἀγίαν Μετάληψιν, καίπερ γινώσκοντες ἀνάγνωσιν καὶ μετὰ τὴν ἀγίαν Κοινωνίαν δὲν ἀναγινώσκουσι τὴν ἀγίαν Εὐχαριστίαν. Καὶ τοὺς μὲν ἰατροὺς, ἐὰν θεραπευθῶσιν ἐξ ἀσθενείας, εὐχαριστοῦσι καὶ δημοσίως ἐνίοτε μάλιστα τὸν δὲ ἰατρὸν τῶν ψυχῶν καὶ τῶν σωμάτων ἡμῶν διὰ τὴν ὑγείαν καὶ σωτηρίαν τῶν ψυχῶν αὐτῶν οὐδόλως εὐχαριστοῦσι καὶ ἂν μὴ γινώσκωσιν ἀνάγνωσιν ὄφειλον νὰ ἀκούωσι τὴν ἀγίαν Μετάληψιν καὶ τὴν ἱερὰν Εὐχαριστίαν παρά τινος γινώσκοντος ἀνάγνωσιν. Βλέπετε πόσον ὁ Κύριος ἠγανάκτησεν διὰ τοὺς ἐννέα λεπρούς, τοὺς μὴ ἐλθόντας νὰ εὐχαριστήσουν Αὐτὸν διὰ τὴν θεραπείαν αὐτῶν, εἰπώι: «οὐχὶ οἱ δέκα ἐκαθαρίσθησαν, οἱ δὲ ἐννέα ποῦ»; Παντὸς ἀνθρώπου ἢ ἀμαρτία εἶναι λέπρα καὶ καθαρίζεται διὰ τοῦ ἀγιωτάτου καὶ ἀκεσωδύνου φραμάκου τῆς ἀγίας Κοινωνίας καὶ ὀφείλει πᾶς ἄνθρωπος, πολλῶ μᾶλλον παρ' ὅσον οἱ λε-

προὶ διὰ τὴν σωματικὴν ἴασιν, νὰ εὐχαριστήσῃ τὸν Κύριον, ὀφείλει νὰ εὐχαριστήσῃ Αὐτὸν διὰ τὴν ψυχικὴν θεραπείαν αὐτοῦ ἀξίως.

Ἐν κατακλείδι τοῦ παρόντος ταπεινοῦ ποιηματίου προτρεπόμεθα πάντας τοὺς εὐσεβεῖς χριστιανοὺς εἰς ἀξίαν μετάληψιν τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων ἐν ἐξομολογήσει καὶ μετάνοιᾳ καὶ εἰς ἀγάπην τοῦ οἴκου τοῦ Κυρίου καὶ τῆς εὐπρεπείας αὐτοῦ, ἵνα καὶ ὁ Κύριος παράσχῃ ἡμῖν τὴν οὐράνιον Αὐτοῦ χάριν καὶ εὐλογίαν. Ἀμήν.

 SISMANGOLIO
MILANO

MANOGGIO
SARNO